DOS LAND FUN TSVEYTN BREYSHES

Yosef Papyernikov

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

י. פאַפּיערניקאָוו

דאס לאנד פון צווייטן בראשית

(ארץ-ישראל-לידער און פּאָעמען)

ארויסגעגעבן מיט דער מיטהילף פון א גרופּע פריינט אין ישראל

תל-אביב — 1954

I. PAPIERNIKOW

DOS LAND FUN TSVEYTN B'REYSHIT

נדפס במדינת ישראל

דפוס „הכרמל", תל־אביב, רח' לוינסקי 54

באַמערקונגען

צו דער איצטיקער גרויסער, כמעט פולער זאַמלונג פון מיינע ארץ־ישראל־לידער און פּאָעמען, וויל איך מאַכן עטלעכע באַמער־קונגען:

ערשטנס, אַז אין דעם בוך קומען אַריין די לידער פון מיינע פריערדיקע ארץ־ישראל־זאַמלונגען „אין זוניקן לאַנד", „גאָלדענע זאַמדן", „מיט לענדער גלייך", „אונטער פייער" און אַ סך שפּעטער־דיקע לידער, וואָס זענען אין די דערמאָנטע זאַמלונגען נישט אַריין.

צווייטנס — האָב איך ביים מסדר־זיין די לידער נישט געהאַלטן זיך שטרענג כראָנאָלאָגיש, לויט דער דאַטע ווען זיי זענען געשריבן געוואָרן, נאָר געאָרדנט זיי לויט דער באַהאַנדלטער טעמע.

דריטנס — קומען אין בוך אַריין אַ געוויסע צאָל לידער אויף אַראַבישע טעמעס, וואָס האָבן אין משך פון אַ קורצער צייט אָנגעוווירן זייער אַקטואַליטעט, און הגם עס זינגט זיך אין זיי וועגן אַ נישט־ווייטער פאַרגאַנגענהייט — קלינגען זיי שוין ווי פון אַן אַנדערער וועלט. אַזעלכע זענען צ. ב. די לידער: שכנות, כאַוואַדזשאַ..., דער קלאָג פון אַבו־פייטן און אַ סך אַנדערע. וואָלט איך די דאָזיקע לידער נישט אַריינגענומען אויך אין דער איצטיקער נייער פאַרבעסערטער און פאַרגרעסערטער זאַמלונג, וואָלט אין איר געפעלט נישט נאָר דאָס עקזאָטיש־אָריענטאַלישע פּנים לאַנד פון צווייטן בראשית, נאָר אויך אַ שטיק אַראַבישע ווירקלעכקייט, וואָס איז אין קאַמף מיט דער יידישער מדינה — געוואָרן געשיכטע.

דער מחבר

י. פאַפּיערניקאָוו / דאָס לאַנד פון צווייטן בראשית

וואָס דער טאַטע מיינער, דער חובב־ציון,
האָט אַריינגעחלומט אין די זילבער־ווייסע האָר, -
דערלעבט האָב איך, אַ חלום — אויף דער וואָר;
און כ׳האָב אַ ציון־בענקעניש, אַ ציון־וויי —
דערלעבט צו עסן פונעם אייגענעם פּאַרפלאַנץ
און אייגענעם פּאַרזיי:
די פּרוכט פון שווייס און בלוט, אויף אייגן ערד,
וואָס אויגעלייזט זי, האָבן מיינע ברידער —
מיט דער שאַרף פון אַקער און פון שווערד.

אין זוניקן לאנד

לידער פון עמק

א

עס קנייטשן די בערג זיך צעשאָטנט פונוויטנס,
און מיניען דאָס אויסזען אין אַלע קאָלירן:
דאָ גאָלדיק, דאָ ברוין, ווי ,,באַשאָטן מיט מאַנדלען,
דאָ, ראָז, ווי פאַרפּודערט — דאָס אויג צו פאַרפירן...

זיי האָבן נישט איינמאָל פאַרנאַרט ווי אַ קינד מיך,
און איך, בין געלאָקט פון זיי, מיאוס פאַרקראָכן,
איך קוק זיך אַרום און — ס'איז פאַלג מיך אַ גאַנג ערשט! —
כ'האָב ווייט נאָך צום ציל — זיך די פיס שוין צעבראָכן...

ס'איז דורכזיכטיק לויטער די לופט דאָ, און ס'זעט זיך
פון מיילן, ווי ס'וואָלט פאַר דער נאָז אַלץ געלעגן,
און פּרוווסטו צו שטעלן אַ טראָט, איז פאַרפאַלן! —
ס'פאַרכאַפּט דיך די בלאָקייט, וואָס הענגט אויף די וועגן.

ב

ווייס ברעזשענטענע געצעלטן,
באַרוועס, זון־היט, ווייסע העמדער,
קומט אַ גייער אָן פון ערגעץ,
איז ער אויך דאָ נישט קיין פרעמדער.

נישט פאַראַן קיין באַלעבאַטים,
ס׳איז דער טיש פאַר יעדן גרייט,
ביסטו דורשטיק — נעם די דזשאַרע,
ביסטו הונגעריק — ליגט ברויט.

קיינער פרעגט נישט: ווער, פונוואַנען,
בלייבסטו, אָדער וווּ דו גייסט;
ס׳איז אַלץ איינס, מען וויל נאָר וויסן,
ווי מען רופט דיך, ווי דו הייסט.

ג

כ׳בין ווילד געוואָרן דאָ
ווי ס׳מדבר פון אַראַביע:
כ׳האָב מיין רואיק, ריטמיש זינגענדיקן טראָט
פאַרלוירן אין די קאַראַוואַנען־בערג;
מיין זאַנפטן בלאָ־פאַרטרוימטן בליק — דערטרונקען
אינעם פלאַטערדיקן ליכט
פון דער פאַרשייטער מזרח־זון,
און כ׳קוק איצט אויף דער וועלט אַנטבלויזט,
ווי ס׳ווייסע, קלאָרע מדבר־זאַמד,
וואָס ליגט ווי נאַקעט לייב
און בריט...
עס ציטערט מער נישט אין מינאָר, מיין שטים —
ווען כ׳רעד;
זי הילכט ווי עמעצנס אַ ווילדער רוף אין טאָל,
און לאַך איך —
גייט ס׳געלעכטער מיינס סטאַקאַטאָ
און צעשיט זיך פון־דער־הייך,
ווי ס׳וואָלטן שטיינער זיך געבראָכן,
און זיך ראַש אַראָפּגעקאָלערט פון אַ פעלז.

תל־אביב, 1924

אַ ציגײַנער

כ׳בין געוואָרן אַ ציגײַנער
אין דער ווײַטער הײסער פרעמד:
ברוין, פאַרברענט, אַ האַלב אַנטבלויזטער,
נישט געשוכט און אָן אַ העמד —

לאָז איך ליידיק דאָס געצעלט מײַנס,
ווי עס גייט די זון באַר אויף,
וואַנדער אום אויף אַלע וועגן,
שפּרינג אויף יעדער פור אַרויף;

כ׳פרעג זיך נישט ביים באַלעגאָלע,
צי איך מעג, און וווּ ער פאָרט,
פרעמדע זענען מיר, און ברידער —
אומעטום איז אונדזער אָרט...

הויבט אַ שטויב זיך אויף אין וואָלקנס
און ס׳פאַרקנוילט זיך אונדז דער וועג,
האַלט דער פורמאַן זיך נישט איין מער,
טוט מיך נייגעריק אַ פרעג:

—ביסט אַ חלוץ? צי אַ היגער?
—לאַנג שוין דאָ? פון וואָ׳סער לאַנד?
גיב איך ביטער לײַכט אַ שמייכל,
טו אַ פאָך אים מיט דער האַנט.

כ׳פלאָנטער מיט דער צונג און פרעג אים:
— וואָס? מײַן היים? איר מיינט די היים?
— עט! נישט לאַנג, יאָ לאַנג... וואָס ליגט עס
אויפן וועג דאָ, שטיינער, ליים?

— ציען זיך די בערג נאָך ווייטער ? —
שלאָג איך איבער מיטאַמאָל :
— יאָ, די געגנט רופט זיך עמק,
טאָקע ווייל זי ליגט אין טאָל ;

— זעסטו ? — ווייזט ער מיט דער האַנט מיר,
— זעסטו, ווי עס בליט און גרינט ? —
ס׳איז דער טיפסטער זומפּ געווען דאָרט,
קוק־זשע ווי ס׳זעט אויס אַצינד ! —

גערטנער, כרמים — אַ גן־עדן !
— זעסט, געצעלטן פון ברעזענט ? —
דאָרטן וווינען זיי די „חברה״,
בענטשן דאַרף מען זיי׳רע הענט...

— — — — — — — — — —

טויכן אויף פּאַר מיר געשטאַלטן,
בילדער ווייטע, רויכיק, גראָ,
כ׳שווייג, אַנטשוויגן ווערט דער פורמאַן,
ס׳הערט זיך בלויז זיין לאַנגער וויאָ־אָ !

ציט די לייטשעס, דרעמלט אונטער
אַ פאַרשמאַכטער פון דער היץ,
כאַפּט זיך צו דער בייטש פאַרשלאָפן,
טיילט די פערדלעך פוילע שמיץ,

און דער וואָגן האָצקעט, וואַרפט זיך,
טרייסלט זיך פון וועג צו וועג,
און עס דאַכט מיר, אַז דעם וואָגן —
יאָגן מיינע טויטע טעג,

לויפן נאָך, נאָך אים פון הינטן,
ווילן איינהאַלטן די פערד,
נאָר איך לאָז זיך נישט און טרייב זיי,
פייף און שריי צו זיי: אין ד׳רערד!

כ׳בין געוואָרן אַ ציגיינער,
כ׳האָב צעריסן יעדע בריק,
וו כ׳בין איינמאָל שוין געוועזן —
קום איך ס׳צווייטע מאָל נישט צריק!...

פון הייליקן אָרעם-מאָלצייט

דעם ארבעט־באטאליאָן (גדוד עבודה)

מען דארף אראָפּוואַרפן די שיך,
און וואשן זיך די פיס,
ווי ביים ארייננגיין אין א מקדש, —
צו זיין אויפן הייליקן אָרעמען מאָלצייט:
דער סדר פון קרבן־מזבח די וואָך־טעג,
צום יום־טוב פון אויפבלי,
אויף סטעפּישער וויסטקייט פון דורות...

וואָס קאָן פייערלעכער זיין
פון זען, ווי יונגע זין און טעכטער,
פרעמדלינגען, פארטריבענע
ווי פייגל פון די קאלטע לענדער, —
זיצן דאָ געברידערט און געשוועסטערט,
אָן טאַטע־מאַמע,
זיצן ווי זיווגים אין דער חופּה־נאכט
ביי אויסגערוקטע טישן ברויט,
אליין געשניטן פון די פעלדער,
וווּ ס׳איז ערשט נישט לאנג געשלאָפן
די האַרטע, געשטיינערטע וויסטקייט —
א שלאָף פון יאָר־טויזנטער...

וואָס קאָן ליכטיקער זיין
פון צעשטראַלונג פון אויגן, —
צעפלאַקערט מיט זוניקן גלויבן,
צוזאמענגעגאָסן מיט ליכט פון געזיכטער,
געוואשן אין אייגן צעגראָבענע קוואלן,

און ליכט פון פאַרוואָשענע אַרבעטער־העמדלעך
באַנייטע פון גראָשענע לייוונטס,
וואָס בלאַנקען און מידניען פון ווייסקייט,
ווי קיטלען אויף יונגע כהנים...

וואָס קאָן שענער זיין און זיסער
פון שטילן צעברומונג
ביים עסן דערלאַנגען,
און ס'זינגען באַגלייט מיט געקלאַנג
פון די גאָפל און מעסער,
און אונטערגעכאַפּט מיט געפּויק
אויף די בלעכערנע ליידיקע טעלער?..

און וואָס קאָן דערהויבענער זיין
און נאָך העכער
פון טאַנץ פון פאַרגעסונג,
אין שכרות פון גלויבן,
אַז מאָרגן, אַז מאָרגן — — —
און ס'דרייט זיך אַ מענטשן־ראָד,
וואָס אַמאָל גיכער,
און שווינדלט פון שנעלקייט
מיט ווינטיקע פיס
און פאַרריסן־צעפּאַטלטע קעפּ,
ווי אַ וואַלד אין אַ שטורעם,
וואָס לייגט זיך ווי אַ שעפּעלע
באַרואיקט אין חצות,
און קוקט זיך צו פאַרחלומ'ט,
ווי אויף קאָסעס בליצט דער טאָג...

האָרא

— העי, ווו זענט איר? חברה! חברה!
יודקע, לייבקע, נו, צפּורה!
ס׳וועט נאָך זיין אויך צייט אויף שלאָפן,
פון די צעלטן! קומט! א האָרא!

אָנגעטראָגן, אָנגעוואָרפן
האָלץ אַ באַרג, ווי שטרוי אין שייער,
ווער עס וויל אָ קרבן ברענגען,
מוז אַ טאַנץ־גיין אַרום פייער...

אוי! ווי ס׳ברענט, ווי ס׳קנאַקט און פלאַקערט,
ווי די נאַכט איז אָנגעצונדן,
שליסט זיך! שליסט זיך! מען צעפאַלט נישט,
ווען מען האַלט זיך פעסט געבונדן.

אָט אַזוי! נאָך ברייטער, ברייטער,
נעמט דעם סטעפּ אַרום אינגאַנצן,
זאָל ער מיט די בערג פאַררויטלט
דרייען זיך מיט אונדז און טאַנצן;

ווער עס טאַנצט נישט — דער זאָל פּליעסקען
מיט די הענט און אונטערהייצן;
זאָל מען פון דער גאַנצער סביבה
אַלע הינט אויף זיך צערייצן;

זאָל די שטילקייט זיך צעלויפן
און אין חושך זיך צעבילן:
— יאָשקע, יאָשקע! די גאַרמאָשקע!
צי, און הער נישט אויף צו שפּילן!

זאָל מען פילן אונדזער כוח,
אונדזער פרישן קוואַל מיט לעבן,
אַז פאַר אונדזער הייסן ווילן,
מוז אויך שטאָל זיך אונטערגעבן;

האָט מען היינט אַ טאָג פאַראַרבעט,
אַז דער רוח האָט גענומען!
פון די פעלדער, ווי די זעלנער,
נאָך אַ שלאכט צוריקגעקומען.

פול מיט פרייד, ווי וואָגנס תבואה,
זאַט פון ווייזן וואָס מיר קענען —
הילכט־זשע חברה: מי אַנחנו?
זאָל מען וויסן ווער מיר זענען.

זאָל די ראָד אַריין אין מאָרגן,
יודקע, לייבקע, און, צפורה!
ברענט נאָך ס׳פייער, זאָל מען גליען,
גליט נאָך — זאָל מען שמידן, האָראַ!

תל־אביב, 1924

פון תל-אביב אין עמק

פון תל־אַביב אין עמק זיך אַרויסגעכאַפּט, —
האָב איך אויף צוריק אין שטאָט, קיין חשק;
ווי געזונט עס אָטעמט און עס קלאַפּט אַ האַרץ דאָ!
ווי דאָס בלוט איז לויפיק, רוישיק!

רוישיק, נישט ווי ס׳איז דער רעש אין שטאָט,
און לויפיק, נישט פון האַוועניש געטראָגן,
נאָר פון קאַלטן, קוועליקן געזאָט
פון וואַסערן, וואָס שלאָגן.

שלאָגן, אויסבאַהאַלטן אין גלבוע —
גיבן זיי פון אונטער שטיין צו וויסן
חפצי־בה, בית־אלפא, תל־עמל,
וואָס ליגן די גלבוע־בערג צופיסנס —

גיבן זיי צו וויסן פון דער ברכה,
וואָס זי שטראָמט און רייסט זיך דורכן פלאַקער
פונעם הייסן טאָג דעם זוניקן,
צו פעלד־מיילער געעפנטע מיט אַקער.

זענען פול די מעזשעס און קאַנאַלן,
זענען פול די בירקעס און באַסיינען,
שטראָמען טרעפן זיך צונויפגעפירט פון קוואַלן
אויף צונויפצוגיסן זיך אינאיינעם —

קריגט דער עמק טייכן, — פיש צו פאַנגען,
און אַ דיכטער — נייע פאַרב און קלאַנגען
פאַר געזאַנג, וואָס כ׳האָב נאָך נישט געזונגען:
ליד פון עמק׳ס קבוצה־פישער־יונגען.

ווידער אין עמק

כ׳בין ווידער אין עמק —
נאָך יאָרן, נאָך לאַנגע,
וואָס זענען אין בלוט און אין פייער פאַרגאַנגען,
פאַרגאַנגען, אַוועק, אָבער ווייט נישט פאַרשוווּנדן
(א וועלט־שריפה האָט אַרום אונדז זיך צעצונדן) —
שטייען מיר ווידער אין קאָן אויף א פייער —
(הלוואַי פאַר א בעסערער וועלט, פאַר אַ נייער).

דערווייל בין איך ווידער אין עמק,
און ווידער: פאַרכאַפּט מיך די הייסע, די זוניקע נידער,
פאַרצויגן מיט בלענד פון די הימלען די בלאָע —
צופיסנס די נאַקעטע בערג פון גלבוע,
וואָס שטייען ווי ריזיקע קעמלען האַרבאַטע,
ווי קעמלען, פון אָרט־נישט־גערירט־נאָך לעת־עתה.

כ׳בין ווידער אין עמק —
וווּ כ׳האָב ווען באַזונגען
די בראָנזענע מיידן,
די בראָנזענע יונגען,
וואָס האָבן אַמאָל ווי ציגיינער געדרייט זיך
אין טאַנץ אַרום שייטערס,
און האָבן געגרייט זיך
צו לעבן אַ לעבן, אַ ניי און אַן אַנדער,
אַזאַ, וואָס מען קאָן נישט אין פרעמד און אין וואַנדער.

דערווייל בין איך ווידער אין עמק,
און ווידער:
בין פול איך, מיט נאָך־נישט־געזונגענע לידער,
וואָס וואַרטן אויף ערדיש־געזונטע פּאָעטן,
צו זען דאָ דעם דור, וואָס ער נעמט שוין פאַרטרעטן
די אַלטע ציגיינער: דעם טאַטן, די מאַמען,
וואָס זענען אין בלי פונעם עמק — די שטאַמען.

עין־חרוד

(צו די 20 יאָר פון עין־חרור)

ס'האָט אַלץ, וואָס לעבט — אַ טאַטן מיט אַ מאַמען,
אין עמק איז די מאַמע : עין־חרוד ;
אַ מאַמע, וואָס זי האָט קיין עין־הרע,
אָנגעפּלאָדיעט קינדער פאַר אַ שטאָט...

כן ירבו! דאָרט, ווו קינדער — דאָרט איז לעבן ;
דאָרט, ווו לעבן — קומט אַריין די ברכה ;
און עס האָט פון אַלץ, די עין־חרוד'ער
ברייט־צעצווייגט, צעוואַקסענע משפחה.

איך בין ביי דער משפחה איצט אַן אורח,
וואָס פון בלויז הנאה — איז ער זאַט ;
ס'דערמאָנט זיך מיר, דער מאמען פונעם עמק,
ווען זי האָט געבורט־ווייען געהאַט ;

די ערשטע ווייען אונטער ווייסע צעלטן,
וואָס באַהאַלטן האָבן אַלע זאָרגן,
צוגעדעקט די נאַקעטקייט, און ס'קינד :
דער גלויבן אויף אַ לייכטן, גוטן מאָרגן.

און איצטער — אָט דער שכר, קיין עין־הרע,
דער שכר פאַר בלוטיק שווערע צוואַנציק יאָר ;
וואָס טאַטע־מאַמע האָבן ווען געזייעט —
שניידט שוין דאָ, דער צווייטער, נייער דור.

עין־חרוד, 1941

פון עמק

נישט צום דערקענען — ווי ס׳האָט זיך געביטן.
איך בין דאָ געווען, ווען מען האָט נאָך געשניטן
דעם ווייץ און דעם גערשטן פון שניט פונעם ערשטן,
דער אָרעמער שניט, וואָס ער האָט נאָך געגעבן
אויף בלויז, ווי מען זאָגט: צו דערהאַלטן ביים לעבן,
און זאַט־זיין דערווייל פונעם צוזאָג אויף מאָרגן.

האָט מען אַזוי זיך געטרייסט און געוואָרגן
מיט ביסנס מיט האַרטע, אַזוי ווי די שטיינער,
און ס׳האָבן די זאַמדן פון סטעפּ און פון מדבר
אין משך פון יאָרן געקנאַקט אין די ציינער,
און האָבן נישט איינעם די ציינער געבראָכן
פון בייסן און רייסן דעם באָדן דעם האַרטן,
דערנאָך, זענען אויגן פון קאָפּ אַזש געקראָכן —
פון שטענדיקן אויסקוקן, שטענדיקן וואַרטן.

און אַט, ווי עס האָט זיך אין קיבוץ געביטן, —
עס איז מיר דעם עמק איצט שווער צו דערקענען,
די זון נאָר ברענט ווייטער, און דראָט מיט פאַרברענען,
נאָר ס׳פעלט נישט קיין וואַסער צום לעשן א שריפה.
און ס׳פעלט נישט קיין שאָטן דאָס פנים צו לעשן, —
ווי ס׳פעלט נישט קיין תבואה — דעם דרעשער — צו דרעשן,
ווי ס׳פעלט נישט אין שייער; ווי ס׳פעלט נישט אין שפּייכלער,
די פרוכט פון פאַרעקשנ׳ט־צעבלוטיקטע הענט,
פון כוחות פון יונגע, וואָס האָבן כאַמסינען —

מיט אייגענעם פייער אנטקעגן־געברענט,
אַנטקעגן־געפלאַקערט, אַנטקעגן־געפיבערט,
אַנטקעגן־געשטעלט און — אַנטקעגן־געקרענקט,
און ביז אין חצות — מיט געזאַנג און מיט טענץ
אַרום שייטערס — די רעשט זיך אַ קרבן געברענגט.

און אַט איז אַ קיבוץ א פריצישער הויף שוין,
אַ פריצישער גוט, נאָר אָן האַר און אָן קנעכט,
עס לעבט זיך איצט גוט אין אים, גוט, ווי עס האָט זיך
בשותפות געלעבט אַמאָל ערגער פון שלעכט, —
אַז געדאַרפט האָט מען שטילן דעם בראַנדיקן דורשט,
און אַרויסשלאָגן ס׳מאָגערע טעגלעכע ברויט,
ווו עס האָבן זיך פייגל אַפילו געשראָקן
אַראָפּלאָזן זיך אין דער וויסטקייט פון טויט...

און אַט, אַזאַ שיינקייט; און אַט, אַזאַ רחבות;
און אַט, ווי עס וואַקסט און עס בליט אַלץ און גרינט;
זאָל ווויל זיי באַקומען; כ׳פאַרגין עס דער „חברה״ —
זיי האָבן זיך כשר עס, כשר פאַרדינט.

תל־אביב, 1941

אין עין-השופט

א

ערד און הימל, הימל, ערד און ווייטן.
איך — אין מיט פון פעלדער און פון סטעפּעס
אַקוואַרעלן־פאַרביקע, צעלייגטע,
ווי די לאַנד־קאַרטעס צו לערנען עפּעס...

ערשט נישט לאַנג, איז נישט געווען דאָ גאָרנישט.
ביז נישט לאַנג, איז נישט געווען דאָ קיינער.
פאַר אַ סימן נאָך פון מעשה־בראשית —
ליגן ווי די ציינער־פּיעניעס: שטיינער.

שטיין און גראָער שטיין־מעל אויף די וועגן,
וואָס זיי פירן ביז אַריין אין ישוב,
צו אַ קאָלעקטיוו, וואָס האָט מיט לעבן
אָפּגעטאָן דער טויטער וויסטקייט — כישוף;

איינס פון אַלע וווּנדערס אינעם לאַנד דאָ
אויף אַכזריות׳דיקע ערד, אויף האַרטער;
וווּנדער, וואָס באַווייזן קאָנען די נאָר,
ווען׳ דער גורל מאַכט פאַר איינגעשפּאַרטע.

ווען׳ דער גלויבן מאַכט פאַר איינגע׳עקשנ׳ט —
מוז דעם חלום אין אַ וואָר פאַרוואַנדלען,
אַז אויף שטיין אַפילו זאָל דאָ אויפגיין
ברויט און טרויבן, איילבירטן און מאַנדלען;

אַז דער עפּל־בוים זאָל דווקא בליען, —
וווּ מען האָט אים נישט געקאָנט דערוואַרטן ;
אַז פון אונטער אַלע שטיינער־שיכטן —
זאָל דאָס וואַסער שטראָמיק זיך אַ שפּאַר־טאָן —

אָנצוטרינקען יעדן דורשט, וואָס ברענט דאָ
אויף די הייסע פעלדער, אין די סטעפּעס.
אַקוואַרעלן־פאַרביקע, צעלייגטע.
ווי די לאַנד־קאַרטעס צו לערנען עפּעס...

ב

אַ קיבוץ ווי אַלע קיבוצים:
מיט מענטשן, וואָס זענען באַנייער
פון שטייגער פון לעבן, און ווייסן,
וואָס ערד איז, און פילן, ווי טייער
ס׳איז אונטער די פיס האָבן באָדן,
אויף פול־מאַכן שפּייכלער און שייער.

אַ קיבוץ ווי אַלע קיבוצים:
מיט אָפענע טירן און טויער,
מיט דאגות אַ סך פאַרן משק,
מיט אייגענע שמחות און טרויער,
מיט בענקשאַפט צו ווייטן — נאָך נאָנטע,
וואָס פילן זיי אָן מיט באַדויער.

אַ קיבוץ ווי אַלע קיבוצים,
וואָס האָבן פאַרנומען זיך העכער:
ער ליגט צווישן בערג אויף אַ באַרג־פּלאַך,
ווּ ס׳פּאָכעט מיט ווינטיקע פעכער,
און פול זענען טאָלן, אַזוי ווי
מיט קילע געטראַנקען אין בעכער.

ג

ווידער אין די האַרטע אָרעמס
פון דער סטעפּישקייט אַליין,
אונטער זוניקייט און בלאָקייט,
איבער פעלזיקייט און שטיין;
אַזאַ דורכזיכטיקע בלאָקייט,
וואָס זי מאַניעט און פאַרבלענדט,
און מאַכט נאָענט אַלע ווייטן —
אָנצורירן מיט די הענט.

ווידער אין די האַרטע אָרעמס,
וואָס אין שטאָט האָב איך באַגערט, —
אויג אויף אויג, צו זיין ווי איצטער,
מיט דער ליבער מאַמע־ערד;
מיט דער מאַמען, וואָס איז אָרעם,
דאַר און נאַקעט, אָבער: גוט,
כאָטש דאָס ברויט אירס שמעקט אביסל
שוין צו פיל, מיט שווייס און בלוט...

עין־השופט, 1941

נישטאָ נאָך...

נישטאָ נאָך אַן אָרט, ס'איז נישטאָ נאָך אַ לאַנד,
וווּ מען זאָל אַזוי טאַנצן געזונט און אַ סך,
ווי ס'טאַנצן דאָ באָרוועס אויף גליאיקן זאַמד
האַלב־נאַקעטע אַרבעטער־מחנות אין מדבר,
און טאַנצן פון דערפער אַריין אין די שטעט,
און צעזעצן אין טאַנץ אַלע וועגן און כבישים —
געפּלאַסטערט מיט אייגענעם כּוח און מי,
און פאַרקנאָטן מיט בלוטיקן שווייס אין בעטאָן...

ס'איז אינערגעץ נישטאָ אַזאַ טאַנץ, ווי דער האָראַ —
ווען ס'בינדן פאַרוואָרפענע הענט זיך אויף העלדזער,
און ס'גלייכן זיך דלאָניעס. ווי לעדערנע שליפעס
אויף אַקסלען פון בראָנזענע יונגען און מיידן,
וואָס דרייען זיך ווילד, ווי געטאַנצט וואָלטן דעמבעס,
און נעמען די פרייקייט אַרום מיט די אָרעמס,
און ציען אין טאַנץ אויך די פעלזן און בערג,
און באַוועגן די שטיינערנע טויטקייט פון דורות —
צו האָפקען מיט זיי, מיט די קעפּ אין די הימלען...

נישטאָ נאָך אַן אָרט, ס'איז נישטאָ נאָך אַ לאַנד
וווּ מען זאָל אַזוי זינגען געזונט און אַ סך,
און גיין מיט געזאַנג ביז חצות פון די נעכט,
און הילכן, ווי ס'וואָלטן זיך מחנות דערהויבן
אַן טרעפּ און אַן שטאַפּלען, אויף שפּיצן און הייכן,
און אימפּעטיק ראַש זיך אַרונטערגעלאָזט ווו
מיט שטיינערנעם אָפּהילך פון פעלדזן־צעפּאַלונג,

און ברייט זיך פונאַנדערגעשאָטן אין ווייטן,
ווי לוסטיקע שאָסן צעשיקט דורך די שומרים,
וואָס היטן די שייערס, די סעדער און גערטנער —
ווען ס'רוען אין צעלטן די זייער און שניטער.

וואָס פאַראַ וווּנדער

איז וואָס פאַראַ וווּנדער די טענץ און געזאַנגען,
וואָס גייען דאָ אויף מיט די רויטע באַגינענס,
און פאַלן אָן אָטעם אַריין אין חצות׳ן,
באַרואיקטע אונטער דער זײַדענער בלאָקייט
פון לויטערע הימלען, פאַרצויגן ווי ציכן
אויף פרויען־געלעגערס אין נעכט פון דער חופּה...

איז וואָס פאַראַ וווּנדער, די פרייד פון אַ יום־טוב
בײַ די, וואָס געשלעפּט האָבן שטענדיק די וואָך־טעג,
און זענען געגאַנגען אין שפּאַן, ווי די קעמלען,
געהויקערטע אונטער דער לאַסט פון דער פרעמדקייט,
געפירט דורך דור־דורות, ווי שאָף צו דער שחיטה
פון אַריער — פאַרבלענדטע פון שנאת־ישראל..

איז וואָס פאַר אַ וווּנדער, ווען ס׳האָבן געפלאַצט שוין
די שטריק אויף די דורשטיקע העלדזער פאַרוואָרפן,
און ס׳האָבן צעבונדענע מחנות געלאָזט זיך
פון היימלאָזע היימען, אויף וועגן צום אויסוועג,
און האָבן געצויגן ווי טשאַטעס מיט פייגל —
צו ווײַטע און אייגענע וואַרעמע נעסטן.

איז וואָס פאַר אַ וווּנדער, דער איינציקער צער דאָ,
דער צער פון די נאָענטע, ברידער און שוועסטער,
וואָס זענען געבליבן אויף פינצטערע ברעגעס,
מיט שניי־ווייס צעפּאַכעטע טיכלעך, ווי טויבן,
וואָס רייסן פון זייערע הענט זיך צום פליען
אַהין, ווו עס גייען די שיפן, באַגליקטע...

טרויער אין קיבוץ

אַז ס׳קלינגט נישט און עס וועקט נישט, ווי פאַרשלאָפן
וואָלט דער שומר, און מיט אים — דער גלאָק, —
איז אַ סימן, אַז אַן אומגליק האָט געטראָפן,
אַז אין טרויער וועט אַוועק דער טאָג.

און אַז אַ קיבוץ טרויערט — טרוירן מיט
מיט אַלעמען, די פערד, די שאָף און רינד,
און ס׳גייען מיט אַראָפּגעלאָזטע קעפּ
אַרום אַפילו אינעם הויף — די הינט ;

די קינדער הערן אויף זיך קענען שפּילן,
כאָטש עס זאָגט זיי קיינער, וואָס און ווען —
רעשן זיי נישט, הילכן נישט, זיי פילן
אַז נישט פריילעכס איז ביי זיי געשען.

און אַז אַ קיבוץ טרויערט — טרויערט מיט
אין הויף אַ יעדער בוים, אַ יעדער צווייג,
וואָס וויגט אויף זיך דעם טרויער, ווי מען וויגט,
אַ קינד, ביי וואָס מען בעט זיך : וויין נישט, שווייג !

מען גייט זיך ווי געפּענטעטע אַנטקעגן
מיט געציילטע נישט דערעדטע רייד,
ווי ס׳וואָלט אַ בר־מינן געלעגן
יעדן פאַר די פיס, צו קבורה גרייט.

און שטילקייט, טיפע שטילקייט טראָגט אַרויס
דעם טיפן טרויער פונעם הויף — צום וועג ;
צו יעדן וועג, וואָס פירט ארויף אויף פעלד,
וואָס טאָרנישט טרויערן אין טרויער־טעג.

ס׳וואָלט גוט געווען...

גערוידמעט טאַטע מאַמע

ס׳וואָלט גוט געווען מיר דאָ,
אין לאַנד פון זון און ליכט,
ס׳וואָלט גוט געווען מיר דאָ
מיט טרוקן ברויט מיט זאַלץ,
פאַרטרונקען מיט דער פרייקייט
פון די פלאַטערדיקע בלאָע הימלען אויף די קעפּ;

ס׳וואָלט גוט געווען, —
מיט מיר זאָל דאָ די מאַמע מיינע זיין,
די שוואַכע, בלוטלאָז־בלאַסע, אומעטיקע מאַמע,
וועמענס האַרץ ס׳אַנטפאַלט פאַר שרעק
אויף פּוילנס ערד;
די מאַמע, די, וואָס ציטערט פאַר אַ וואָרט אַ הויך,
פאַר יעדן אָפּהילך און געבראַזג,
און קוקט מיט פּחד־אויגן —
ווען אַנטקייגן קומט איר אָן אַ גוי...

ס׳וואָלט גוט געווען מיר דאָ,
ס׳וואָלט גוט געווען, —
מיט מיר זאָל אויך דער טאַטע זיין, —
דער טאַטע, דער פריצייטיק גראָ־געוואָרענער
אין שווערן גלות־יאָך;
דער טאַטע, וואָס האָט ס׳גאַנצע לעבן

אָפּגעחלומ׳ט ווי אַ קינד,
אַ בלאָען, ווייסן חלום,
און אין שבת־יום־טוב׳דיקע טעגביים טיש —
געזונגען זמירות מיטן ניגון פון התקוה...

ס׳וואָלט גוט געווען מיר דאָ —
ס׳זאָלן זיין דאָ, זיין מיט מיר
מיינע ברידער און שוועסטער,
ווענס קעפ עס הענגען יונג אַראָפּ,
געבויגענע ווי ביימער אין אַ שלאַכט־רעגן;
די ברידער און שוועסטער,
ווענס הענט און פיס עס זענען צוגעשלאָגן
און געקרייציקט צו זייער שטאַם...

מיין איינציקער צער...

מיין איינציקער, מיין גרעסטער צער דאָ, איז:
פאַרוואָס כ׳בין נישט געקומען דאָ אַ קינד,
פאַרוואָס אַזאַ דערוואַקסענער,
אין אומעט, נישט צעוואַקסענער,
אַ קלאָגנדיקע ווערבע
אין פוילנס רייכן פרעמדן־וואַלד.
וווּ ס׳ווערט מיין שטאַם געהאַסט
און אונטערגעהאַקט...

מיך פרעסט נאָך אויף די ביטערניש
פון דער מאַמעס זויערער געזעצטער מילך פון פחד,
פחד — ווייל עס האָבן קלויסטער־גלעקער
אימה איבער מיינע ברידערס קעפּ צעטראָגן,
און דער טאַטע האָט מיט אויגן פול מיט שרעק און זאָרג —
געזוכט דאַן פאַר דער שוועסטער מיינער, אַ באַהעלטעניש...

ווי גוט וואָלט מיר געווען דאָ —
ווען די מאַמע וואָלט מיך אויסגעטראָגן דאָ אין טאָל פון עמק,
און געהאַט מיך אויף דער סטעפּיש ווייס־פאַרברענטער ערד
פון בערגיק־שטיינערנעם און פעלזיקן גליל,
ביים הייסן, נאַקעטן צופיסנס פון פאַרשנייטן חרמון, —
איידער אין־דער־פרעמד,
אויף שווארצער, פעטער ערד,
אויף וועמענס פעלדער מיינע ברידער פאַלן בעטלענדיק,
און גייען אויס ביים גאָלדענעם גערעטעניש, פון הונגער...

גוט וואָלט מיר געווען דאָ

ווען מען וואָלט מיך פון מיין אַלטער היימלאָז־גראָער היים,
געוועזן אַרויסגעריסן — נאָך אַ יונג געוויקס
ביים שטאַרק־פאַרריסענעם און פלאַכן ווייסל־ברעג,
ווו ס'האָבן מיך א צופעליקס, אַזאַ נישט אויסגעקוקטס, —
די פרילינגס־ווינטל'עך פאַלש געגלעט,
די זונען — קאַלט געוואַרעמט,
און די בענקשאַפט נאָך געזונטע פרייד־קוואַלן — צעבראָכן.

כ׳בין מקנא...

כ׳בין מקנא מיינע ברידער,
כ׳בין מקנא מיינע שוועסטער,
דעמבעס זענען זיי געוואַקסן,
זענען גלייך און שטאָלץ ווי פּאַלמעס,
און פאַררייסן אין די הימלען,
ווי ציפּרעסן, אויפגעשאָסן...

האמערס — זייערע הענט,
שמידן זיי אַ לעבן,
גליען עס מיט מזרח־ברען,
און די פינגער, ווי די קלעשטשעס —
גלייכן אַקסן, בייגן רעדער,
און די דלאָניעס, ווי די פּיאָשן, —
אַקערן און וואַרפן איבער
באָדן שטייניק, אָפּגעלאָזן,
— שוין פון דורות נישט באטראָטן
שטעלן זיי די פיס אויף אים:
פונדאַמענטן פון בעטאָן.

בין איך זיי דערפאַר מקנא,
איך, פון קינדוויז אַ געשטראָפטער
מיט אַ האַרץ פון אַ פאַרבענקטן,
אויפצוציטערן מיט אָפּהילך
פאַרן ווייטסטן, ווייטסטן קלאַנג;
איך אַ שטילער בעל־חלומות,
מיט פאַרנעפּלט גראָע אויגן,
ווי פאַרוויכערטע מיט ליכט פון זונען־אויפגענג,

שרפות פון פארגייענדיקע טעג;
איך, וואָס טראָג אויף מיינע ליפּן
גאַל פון אָפּגעסמ׳טע קוואַלן,
אויסגעמישט מיט פרייד
פון א פונק פאַרבליבענעם גלויבן;
איך, וואָס האַלט דאָס מויל געעפנט
מיט אַ קינדערשער פאַרגאַפונג,
פאַר אַ סוד און פאַר התגלות, —
קאָן מיט תמימות בלויז אַנטציקט־זיין,
און באַגייסטערונג געפינען
אין דער וועלטס אַנטבלויזטער שיינקייט,
און באַוואונדערן די גבורה,
און מקנא זיין די ברידער,
און מקנא זיין די שוועסטער,
וועמען כ׳קאָן נישט מער צושטייער געבן, —
ווי מיין ליד פון לויב.

תל־אביב, 1925

רייך געוואָרן

כ׳בין אָרעם געקומען אַהער און בין רייך דאָ געוואָרן —
באַלאָדן מיט כוחות פון אַרבעטער: שוועסטער און ברידער,
וואָס טראָגן די ברוינקייט אויף לייבער, ווי ברויטן פון קאָרן
געשניטן אויף פעלזן און בערג און אין טאָליקער בידער.

כ׳האָב גאָרנישט פארמאָגט — חוץ א בינטל עלעגישע לידער —
געוואַקסן ווי שטיינער אויף מיינע פאַרלוירענע יאָרן,
וואָס כ׳האָב דאָ געפונען צוריק און זיי אויפגעלעבט ווידער, —
מיט גאָלדענער פרייד פון די פעלדער — געברענגט אויפן גורן.

כ׳בין אָרעם געקומען אַהער און בין רייך דאָ געוואָרן —
באַלאָדן מיט כוחות פון אַרבעטער: שוועסטער און ברידער,
וואָס יעדער פון זיי — ברענט אין מדבר, אַזוי ווי אַ דאָרן,
און איז ביי דעם אייגענעם פייער פון גלויבן — א שמידער.

א יידישן פּאַסטוך

כ׳האָב אינערגעץ נישט געזען דיך, יידישער פּאַסטוך,
ס׳ערשטע אָרט, און ס׳ערשטע מאָל ווי כ׳הער דיך אויפן פּאַסטוך־פּייפל,
ווען די בלאָקייט פון באַגינען ציט דיך פון געצעלט אַרויס,
און דו — די שאָף אַנטקעגן מאָרגנשטערן.

ווען כ׳פלעג זען אויף סלאַווישער ערד אַ פּאַסטוך, נאָר אַ סלאַוו, —
בין איך שטארק געווען מקנא ס׳פרעמדע לאַנד,
און פאָלק מיט פאַסטוכער...

פּאַסטוכער דערציילן וועגן שאָף און רינד,
שאָף און רינד, — פון לאַנקעס און פון פעלדער,
פעלדער זיי דערציילן וועגן אַקערס, בלאַנקע קאָסעס,
קאָסעס — וועגן שניט און פולע שייערס.

דערפאַר, אַזאַ געזונטע פרייד אין מיר,
ווען כ׳זע דיך אַ פאַרברוינטן און אַ באָרוועסן,
מיט אָפּגעבליאַקעוועטע האָר ווי פלאַקס, —
אין שאָטן פון אַ פייגנבוים, —
ביים היטן שאָף און רינד,
וואָס גייען זוכן פּאַשע,
וווּ עס נידערט מיט דיין וואַכזאַם אויג...

דערפאַר, פאַרנאַכט, ווען ס׳טליעט שוין דער טאָג,
און לעשט זיך אויף די שפּיצן בערג פון גליל,
ווי אַ קרבן אויפן פייער פון מזבח,
און דיין פייפל טענערט היימיש יידישלעך,
און רופט צונויף די טשערעדעס,

וואָס קומען אָנגעטרונקענע פון קוואַלן,
און לאָזן זיך אַרונטער פון די בערג
צוזאַמען מיטן בלאָען נעפּלדיקן טוי,
און גייען נאָך געהאָרכזאַמע נאָך דיינע פייכטע פיס, —
גייט נאָך נאָך דיר מיין שטומע אָוונט־תּפילה,
און מיין ליבע צו דער ערד, צו שאָף און רינד,
און ס׳גייט דיר לאַנגזאַם נאָך די נאַכט,
ווי איינס פון דיינע שאָף,
און טראָגט דיר נאָך מיט שטילע טריט, —
די רו אין דיין געצעלט.

זיסע מידיקייט

ווען דער אַקער האָט געגליט
אַנטקעגן פייער פונעם טאָג,
האָב איך די מידיקייט אין אָנמאַכט
פונעם פעלד אַראָפּגענומען,
און אַוועקגעפירט מיט אַ צעכראַסטעט האַרץ
צום עקאַליפּטוס־בוים
דעם איינציקן בײַם וועג,
און זי אַוועקגעלייגט אין שאָטן, ווי אַ קינד...

האָט רו בײַם שטאַם,
געגעבן אויף צוקאָפּנס מיר די האַנט —
ווען דורך די צווייגן האָט דאָס ליכט
געריסן זיך צו איר,
און שלאָף איז איר באַפאַלן,
און די אויגן איר פאַרמאַכט,
און ווי אין דורשט, —
האָט הייסער ווינט צעעפנט איר דאָס מויל,
און ס'האָט די מידיקייט געשמייכלט,
און אין שלאָף אַזוי —
געטרונקען מיט דער פולער ברוסט,
פון אַלע ריינסטע קוואַלן:
קרעפטיקייט ווי שכרות
אָנגעטראָגן פון דער ווייט,
ווו ס'האָט פון בערג און טאָלן, טיף
געגאָסן זיך ווי וויין
מאַראַנצן־זאַפט און טרויבן־זאַפט:
די ברכה פון דער ערד.

ביי אונדז א קינד

נישט דער מאַמעס אַ צירונג אין הויז,
נישט דעם טאַטנס אַ קדיש, —
איז אַ קינד ביי אונדז...

ביי אונדז אַ קינד,
איז אַ זוניקער שטראַל,
און אַ ליכטיקער טרייסט
פאַרן אָרעמען לאַנד.

ביי אונדז אַ קינד,
איז די זריעה אין פעלד,
דאָס בליעכץ און זאַפט
פון ווייַן און מאַראַנץ.

ביי אונדז אַ קינד,
איז דער פרייהייט־געזאַנג,
דער פריידיקער אָנזאָג
אויף שפע און זעט,
פון אַ גאָלדענעם שניט
אויף דער שטיינערנער ערד,
וואָס לייב האָט צעאַקערט,
און שווייס האָט גערירט...

אַז די שעה זאָל נישט זיין,
און אַ קינד שטאַרבט ביי אונדז, —

איז עס אַלעמענס קינד,
איז עס אַלעמענס צער,
וואָס גייט אויף ווי אַ ליכטיקע טרער אינעם אויג,
און נידערט אין טרויער
אין טאָל פונעם האַרץ,
און בעט אין־דער־טיף
אויף אַ טרייסט פאַרן לאַנד...

תל־אביב, 1926

נישט מיר...

נישט מיר וועלן עסן פון שניט, וואָס מיר האָבן געזייעט,
נישט מיר וועלן עסן די פרוכט, וואָס מיר האָבן געפלאַנצט דאָ;
נישט מיר — זאָגט פאַרהאָרוועט אַ מאַמע. נישט מיר — זאָגט אַ טאַטע,
— מיר האָבן דאָ פעלזן געביסן און שטיינער פארדייעט —
איז ברויט ביי אונדז — לעקעך, א פרי — אַ רויטע טאָמאַטע:
צו קאָנען די קינדער מיט מילך און מיט האָניק באַזאָרגן —
זיי זאָלן ווי ביימעלעך וואַקסן געקרעפטיקטע, זאַטע,
צו קאָנען דערטראָגן דאָס שליחות, און ברענגען דעם מאָרגן.

די קינדער פון פוילן און ליטע

אייך, אָרעמע יידישע קינדער פון פוילן און ליטע,
אייך, בלודנע אויף ברוקן אין ענגע פאַרחושכ׳טע געסלעך,
אויף ביידעמס און קעלערס געפרוירן. ווי פייגל אין ווינטער,
און זומער — אין הייף, צווישן הערינג און אוגערקע־פעסלעך;

אייך, בלוטלאָזע, דאַרע און בלאַסע, געוואָלט וואָלט איך זען דאָ, —
ווי אייערע ברידערלעך, שוועסטערלעך, פריי דאָ, מאַרשירן
מיט פריידיקן פלאַטער, דורך ליכטיקע גאַסן געצויגן,
ווי פאַרביקע בענדער און בייטן פון אַלע קאָלירן.

אויך אייך וואָלט איך וועלן דאָ הערן צעצוויטשערט ווי שוואַלבן,
צעהילכט און צעקלונגען ווי גאָלדענע גלעקעלעך דינע,
צעוויגטע פון פרייהייט־געזאַנגען, געטראָגן צו הימלען
צו בלאָע, צו פריידלעכע — איבער די פעלדער די גרינע.

דאָס איינציקע...

דאָס איינציקע וואָס כ׳הער דאָ, איז דאָס רוישן פונעם ים,
באַגלייט מיט דינעם זילבערנעם צעקלימפּערטן געקלאַנג,
פון גלעקלעך אויף די העלדזער פון די קעמלען, וואָס מען פירט
כסדר דורך, לענגאויס דעם ברעג, אין קאַראַוואַנען־גאַנג.

דאָס איינציקע, וואָס כ׳זע דאָ, זענען טעג פון לויטער גאָלד,
און ליכטיק בלאָלעך־ווייסע נעכט, ווי חתונות געגרייט,
און יונגע זין און טעכטער פון דער שטאָט, פון דאָרף און פעלד,
וואָס טראָגן אין די לייבער אום די פרוכטבעריקע פרייד.

דאָס איינציקע, וואָס כ׳פיל דאָ, איז דעם הייליקן געבורט,
דעם אויפגאַנג מיט דעם שטייגן איבער בערג, ווי איבער טרעפּ,
דעם אומרו פון דערוואַרטונג אויף אַ גרויסן, גרויסן נס,
דאָס וווּנדער פון דערגרייכן אין די הימלען, מיט די קעפּ.

תל־אביב, 1927

בערקע אָדלער

(פּ אָ ע מ ע)

„סאַליעם אלעיקום, כאַוואַדזשאַ!
זאָל שוועבן איבער דיר די ברכה פון „אַללאַ״!
קיף כאַליאַק דזשעדאַ?״ —
אַזוי באַגריסן די אַראַבער פון די דערפלעך, בערקען,
אָדער, ווי אים רופן די גלילער: בערקע אָדלער;
נישט אַזוי פאַר ליבשאַפט גריסן זיי צו אים
הכנעה׳דיק, מיט אַ זיסן חניפה־שמייכל,
און מיט אַ פרומען לייג די האנט צום האַרץ צו;
נישט אַזוי פאַר ליבשאַפט, ווי פאַר מורא,
און נישט אַזוי פאַר מורא, ווי פאַר דרך־ארץ,
פאַר זיין וווּנדערלעך און קונציק רייטן אויף אַ פערד...

גרויסן זיך מיט אים די „חברה״
פונעם גאַנץ גלילער געגנט,
פאַר די בעדואינער רייטער:
— נו, וואָס זאָגט איר, שוין געזען אים,
אונדזער בערקען רייטנדיק?

קומען זיי זיך אָפּטמאָל פון די בערג צונויף
צוגאַסט צו בערקען,
און פאַרבעטן אים צו זיך,
און ס׳לייגט אים יעדער פאַר זיין פאַראַס, —
דורכשפּאַצירן זיך מיט זיי;
אַז ס׳קומען איינציקווייז די געסט אַרויס
פון בערקעס ווייט־ברעזענטןביידל,
וואַרטן שוין פון לאַנג אויף זיי
די ברוינע, שוואַרצע, ווייס און קאַרע פערדלעך

מיט די ציימלעך צוגעבונדענע צום פּלויט פון משק,
און גלאַנצן מיט די הינטנס
און אַרומגעפּוצטע זייטן,
ווי מיט אייל באַשמירטס, —
אַנטקעגן דער זון, וואָס זעצט זיך
נאָכן פייערן אַ האַלבן טאָג,
און זוכט אין אָפּגאַנג אָפּרו:
אויף די ריזן־סטערטעס תבואה,
אויפן פריש־געשניטן היי,
אויף ליכטיק העלע קעפּ פון סטויגעס,
אויף די בינטן שטרוי און דינע, לויזע שעצקע,
וואָס איז אויפגעשאָטן,
ווי די בערגלעך גאָלד...

עס וועט נישט איינפאַלן קיין פרעמדן,
אַז, אָט יענער, דער וואָס פירט אַרויס
פון שטאַל דעם „שוואַרצן",
דער, וואָס איז אַרומגענומען
פון די פּלייצעס ביזן פוס־טראָט
אין אַ שוואַרצער ברייט־צעלאָפּענער אַבאַיע,
ווי מיט אַ שטיק פון נאַכט
אין מיטן העלן טאָג,
און טראָגט אויפן קאָפּ אַ ווייסע קעפּאיע
מיט אַ שוואַרצער שנור אַ זיידענער,
און טראָגט אַ חוץ דעם בעדואינער טראַכט, —
דאָס אויסזען פון אַ בעדואינער,
אויף זיין לענגלעך אָפּגעברענט פאַרברונטן פּנים,
אויף די שוואַרצע ברעמען־רינגען,
אין די סמאַליענדיקע איילבירט־שוואַרצע אויגן,
אויף די שורות ווייסע ציינער, ווי אַ מויל מיט שניי,

אויך אין זיין אַראַביש רעדן,
און אין זיין אַראַביש זינגען, —
ווער ס׳וועט זען אים ס׳ערשטע מאָל —
וועט נישט גלויבן, אַז ס׳איז בערקע,
בערקע כוואַט פון אוקראַינע,
בערקע אָדלער פון גליל;
פינפצן יאָר שוין, אַז ער זיצט דאָ —
אַ שומר אין סטעפּ אין וויסטן,
צווישן שוואַרצע רויבער־באַנדעס,
צווישן פעלזן, בערג און טאָלן,
אין די חושך־פולע היילן;
אַז אויף גליענדיקע שטיינער
אונטער פלאַטערדיקע זונען —
האָט ער אויסגעשמידט זיין גורל, —
איז ער היינט דערפאַר געשטיינערט
האַרט, און ווי פון בראָנז געגאָסן,
קוקט דעם טויט היינט אין די אויגן
מיט אַ קאַלטן חוזק־שמייכל, —
ווען ער ווייזט די ווילדסטע קונץ־שטיק
אויף זיין פערד —
זיין בעסטן חבר...

שטייען חברה ביי געצעלטן,
ווי ביי היטלען צוקער־שקאָרמעצן און שירעמס,
ס׳לייכטן לייוונטענע העמדלעך
ווייס און קלאָר, ווי שטיקער ליכט,
עס האָבן אַלע ליב צו זען
ווי בערקע רייט מיט זיינע געסט אַוועק פון הויף:
אויגן שטראַלן, בליקן פינקלען,
ס׳בליצן פאַדקאָוועס און שפּאָרן,

ס׳פּאָכען גריוועס, ס׳פּאַטשן ווײדלען,
ס׳הויבן פּאָלעס זיך ווי פליגל,
ווינטיק בייגן זיך די פערד־פּיס,
ס׳שוימען מאָרדעס הויך פאַרריסן,
ס׳הערט זיך בלויז אַ טעמפּער טופען,
און מען רייט נישט, נאָר מען פליט שוין,
ווי אַ טשאַטע שוואַרצע פייגל
באַרג־אַרויף, און טאָל־אַראָפּ,
און ווי תמיד שניידט דער ערשטער
בערקע כוואַט פון אוקראַינע,
בערקע אָדלער פון גליל,
און ס׳באַגלייטן זיי פון ווייטנס
חברה׳ס נייגעריקע אויגן,
מיילער אָפענע, פאַרגאַפטע,
און אַ נאָכזאָג פון התפעלות:
— איי, ס׳אַ ממזר! איי, ס׳אַ ממזר!
און א חברה־מאַן, אַ לץ,
זאָגט צו אַלע ווי צו זיך:
— וואָס איז ס׳גרויסע חידוש, וואָס? —
דעם יונג האָט די מאַמע געהאַט אין אַ שטאַל,
און אַ קליינס — אים געוויגט
אויף א פערדישן זאָטל!...
לאַכן חברה: — יאָ, נישט אַנדערש!
און מען גייט זיך ווערטלענדיק און לאַכנדיק פונאַנדער.

בערקע מיט זיין ווילדער כאָפּטע
איז שוין לאַנג פון אויג פאַרשוואונדן;
ס׳האָבן די בערג זיי פאַרשלונגען
און נאָכגעלויכטן זיי
מיט קוילן־רויט־צעגליטע שפּיצן.

אַנגעצונדענע, צעפּלאַמטע
פון דער זינקענדיקער זון.
שטילקייט האָט פון בערג גענידערט
נעפּלדיק און בלאָלעך,
ווי צעגאַנגען רויך פון טליענדיקע שייטערס,
און צעשפּרייט, צעלייגט זיך
איבער די באַרוטע פעלדער, —
נאָך די שווערע שניט פון אָקער־אייזנס.
נאָכן הייסן זון־פאַרגאַנג,
די בערג צופיסנס.

אַז אַ האַלבע נאַכט גייט אַריבער,
און אַ האַלבע דרעמלט נאָך,
ווי אַ וועכטער אויף געבערג, —
לאָזט זיך פון דער שוואַרצער ווייטער ווייטקייט הערן,
טעמפּער לויפנדיקער אָפּהילך,
ווי מען וואָלט מיט רידלעס ערד געשאָטן, —
האָרכט זיך דער שומר פון משק צו,
דערקענט ער, אַז ס׳איז בערקעס אָנקום,
לאָזט ער ווייטער שלאָפן די ביקס אויף דער פּלייצע,
און שטעלט זיך פאַרן צוגעמאַכטן טויער,
אָפּוואַרטן זיין אָנרייט.
— — — — — — — — — — —
שלאָפט דער גרויסער הויף,
עס שלאָפן די געצעלטן,
ווי צעשטעלטע אויסגעלאָשענע לאַמטערנעס;
בערקע אין באַגלייטונג פונעם נאַכט־שומר,
פירט אָפּ צום שטאַל דעם „שוואַרצן״,
און דערציילט ערשט, ווו ער איז געווען ביז שפּעט אין נאַכט,
ביי וועלכע בעדואינער אין געצעלט ער איז געזעסן,

געטרונקען שוואַרצע קאַווע,
און געגעסן פרישע פּיטעס פונעם פייער־בלעך אַראָפּ,
געהערט זיך אָנדערציילן גוזמא׳דיקע מעשה׳ס
פון העלדן און פון העלדישקייט,
פון רויב און מאָרד, פון ליבעס,
און — באַקומען ביים אַוועקגיין
חוץ די ברכות אויפן וועג —
אַ געשאַנק: אַ שפּאָגל־נייער זיידענער קעפּאיע.

עמק 1927

מרחביה

(פּאָעמע)

ווי עס טרעפט — נישט צו וויסן פאַרוואָס און פאַר וועלכענע זינד,
און עס שליסט זיך זי טראַכט ביי אַ פרוי, וואָס גייט אויס נאָך אַ קינד;
ווי עס טרעפט — אַז ס'הערט אויף זיך צו קעלבן אַ קו אין־דער־שטאַל
אַזוי טרעפט, אַז עס טריקנט וועז אויס אויך אַ ברונעם, אַ קוואַל.

אין מרחביה איז נישט פריילעך,
ווי קאָן פריילעך זיין,
ווען עס ווערט אַ ביסל וואַסער
טייערער פון וויין?

אויפגעשטאַנען אַ באַגינען
ווען עס איז נאָך בלאָ,
און דערוווסט זיך, אַז קיין וואַסער
איז פאַר זיי נישטאָ.

עמער לויפן טיף אין ברונעם,
נאָר נישטאָ קיין טראָפּ.
אויסגעטריקנט! גייען „חברה"
מיט די קעפּ אַראָפּ.

וואַסער, וואַסער — איז אַ יעדנס
איינציקע געבעט,
ווייל אָן וואַסער איז געווענדט אויף
ס'עסן צו דער זעט.

בלאָ און זוניק איבער ראַנד און ברעג,
ס׳קען דער זומער נישט דאָס פּנים פונעם וואָלקן;
אין מרחביה ציען זיך די טעג
שווער אַזוי, ווי קי פון פעלד, נישט אויסגעמאָלקן.

ווי קאָן לייכט דען זיין אַן אַרבעטס־טאָג,
אַז אין משק איז קיין וואַסער נישט פאַראַנען,
און עס וואָלקנט דאָ די וואַסער־פּלאָג
ווי דער מדבר וואָלט נאָך נישט אַרויס פונדאַנען.

קוקט די זאָרג פון מרחביה דערפאַר
פון די אויגן אַרויס פול מיט צער —
וואָלט געוועזן זיך ווער ריכטן, גיי ווייס,
אַז ס׳איז ווייניק דער ערד אונדזער שווייס,
אַז ס׳איז ווייניק נאָך, ווייניק די מי
פון דער צייט, ווען מ׳איז איבער די קני
דאָ געשטאַנען אין זומפּן פון שלענג
און געצויגן פון זיי אַלע קרענק.
און געפיבערט מיט היץ און מיט קעלט,
ביז פון זומפּ איז געוואָרן דאָ — פעלד,
ביז פון שטיין איז געוואָרן דאָ ערד,
וואָס גייט אויף נאָכן אַקער, און יערט.
מיטאַמאָל — אַזאַ אומגליק אַ גרויס,
וואָס קאָן העלפן דאָס אויסגיין אין שווייס?
וואָס קאָן העלפן דער כוח פון הענט?
איז קיין וואַסער נישטאָ — דעמלט ברענט.

אַז אַ ברונעם טרוקנט, טרוקנט אַלץ —
אי דער עמער, אי די שטריק און קייט,

אי דער גומען, אי די צונג אין האלדז.
און די שטים אַפילו אין די רייד.

— וואָלט געווען וואַסער דאָ גענוג,
וואָלט זיך בעסערס דאָ ביי אונדז געהערט.
— גיי און שטיל מיט וואסער פון אַ קרוג
אָט אַ דורשט אַזאַ פון אונדזער ערד!

ווייל מען האָט דעם באָדן קאַרג געוועסערט,
האָט זיך היי־יאָר ס׳גרינס נאָך נישט געבעסערט,
זענען נישט געראָטן אויך די טרויבן,
און מרחביה פילט זיך נישט געהויבן.

זאָרג איז אָבער נישט קיין יאוש־צייכן,
ס׳האָפט מרחביה אירס נאָך צו דערגרייכן,
ס׳גלויבט מרחביה, אַז ס׳וועט בעסער ווערן
און זי וועט נאָך לאָזן פון זיך הערן.

אין מרחביה זוכט מען וואַסער
ווי מען וואָלט געזוכט דאָרט גאָלד,
פאַר אַ ריטשקעלע פון ערגעץ,
וואָלט מען כ׳ווייס־נישט־וואָס געצאָלט:

און מען טאַפּט אַרום דעם דופק
ביי דער דאַרער מאַמע־ערד,
אפשר דאָ, און אפשר דאָרטן —
מ׳באַרעכנט, מ׳באַקלערט:

מ׳פאַרגייט ווי שאָף אין טאָלן
פון די בערג, וואָס ליגן האַרט —

אפשר קלאַפּט אַ וואַסער־אָדער,
וואָס אַ באַרג־שטיין האָט פאַרשפאַרט;

ליגט עס לעבעדיק פאַרגראָבן
אין־דער־טיף, און וויל די פלאַך,
אפשר וועט מען עס דערהערן,
וואַסער האָט דאָך אויך אַ שפּראַך —

רייסט זיך עס מיט כּוח, לויפט עס,
שלאָגט עס דורך פאַר זיך אַ וועג,
דרייט זיך, שלענגלט זיך און צישעט,
וויל קיין צוים נישט, וויל קיין ברעג;

און עס פרייט זיך מיט דער פרייקייט
„כ'האָב דערגרייכט, וואָס כ'האָב געוואָלט".
און מרחביה? — רייך געוואָרן:
מ'האָט אין טאָל געפונען גאָלד...

אַז געפונען, איז — געגראָבן!
ס'טרעפט נישט לייכט זיך אַזאַ פאַל;
ס'וועט מרחביה וואַסער האָבן,
וווּ אַ ריטשקע — דאָרט אַ קוואַל.

וווּ אַ קוואַל — דאָרט וועט אַ ברונעם
און אַ גרויסע בירקע שטיין;
וועט מען רערן נאָר פאַרלייגן —
וועט עס שטראָמענווייז שוין גיין.

וועט עס שפּאַרן זיך דורך רינוועס
איינצוהאַלטן ס'וואַסער קוים —

צו די טעלערלעך און טעלער
אונטער יעדער פלאַנץ און בוים;

וועלן זיי די קעפּ פאַרהייבן
נאָך אַ צייט פון זיין פאַרשמאַכט,
און זיך אויסגלייכן, צעוואַקסן
און צעבליען פריש דערוואַכט:

— האָט איר טרינקען, צום דערהאַלטן
אונדזביים לעבן, אויפגעזוכט —
וועלן מיר דערפאַר' אייך, חברה,
געבן עסן אונדזער פרוכט.

אַז געפונען, איז — געגראָבן!
ס'טרעפט נישט לייכט זיך אַזאַ פאַל,
ס'וועט מרחביה וואַסער האָבן —
ווו אַ ריטשקע — דאָרט אַ קוואַל.

אין מרחביה גראָבט מען שוין דעם אוצר אויס,
קרייץ־העק הייבן זיך אין האַלב־ראָד איבער קעפּ,
בליצן שטאָליק קעגן זון, צעטראָגן קלעפּ,
מאַכן פונעם שטיינער־שיכט דעם באָדן לויז.

ס'בייסן לאָפּעטעס די ערד, ווי שאַרפע ציין,
רייסן שטיקערווייז פון אונטער פיס אַפּער,
און די פיס — זיי זינקען, נידערן אַלץ מער,
ווילן שוין וואָס גיכער צו דער טיף דערגיין.

אין מרחביה גראָבט מען שוין דעם אוצר אויס,
מענטשן לאָזן זיך מיט ווינדעס שוין אַראָפּ;

איידער מען דערגייט צום ביסל גוטס און האָב —
זעט מען אויף דער ליכט דעם קאָפּ נישט אַלץ אַרויס...

אין מרחביה פרייט מען זיך,
ס׳פרייט זיך אַלט און ס׳פרייט זיך יונג,
אין מרחביה גרייט מען זיך
צו דער וואַסער־פייערונג.

שוין פאַרבעטן פון אַרום
אַלע שכנים קודם־כל,
און אויך געסט פון אומעטום,
ווער עס וויל — דער קומען זאָל.

פון די דערפער, פון די שטעט,
מען פאַרבעט פון גאַנצן לאַנד.
און מרחביה טיילן וועט
כיבוד מיט דער ברייטער האַנט.

וואָלקנס שטויב אויף עמק׳ס אַלע וועגן.
פון די וואָלקנס שיילן פורלעך זיך אַרויס,
ס׳דאַרפן אויך די פערדלעך שוין נישט פרעגן
ווו מרחביה ליגט און קוקט פון ווייט זיי אויס.

אָט פאַרשווינדן זיי אַראָפּ אין טאָלן,
אָט באַווייזן זיך די פערדלעך אין־דער־הויך,
נאָר נישט קלאָר נאָך, אַלץ ווי אין די שאָלן
פון די וואָלקנס שטויב און נעפּלען, ווי אין רויך.

אָט פאַרנעמען ווייט געזאַנג די אוירן
און מרחבי׳ער ווייזן זיך: מען זעט שוין, זעסט ?

לאָמיר ברייט שוין פּענען די טוירן,
ס'פֿאַרן חברה יאַטן שוין, עס פֿאָרן געסט!

פֿורל קומט נאָך פֿורל אָנצופֿאָרן
פֿון אַ יעדן שמאָל און ברייטן וועג און טראַקט,
פֿורלעך מענטשן פֿון די זעלבע יאָרן,
ווי צו אַ יאַריד, אויף זעק מיט שטרוי געפּאַקט.

יונגען, מיידן, מיט אַנטבלויזטע קניען,
הענט פֿאַרקאַשערט פֿון ווייסן לייוונט, סיץ,
ברוין, ציגיינעריש, די אויגן גליען —
ווען מען אָרט עס אַזאַ פֿייער, אַזאַ היץ!

— אונדז פֿאַרבעטן! — זענען מיר געקומען,
זענען מיר מרחבֿ'יער בעלי־שמחה'ס — דאָ,
גיט אַהער אויף נאַס־מאַכן דעם גומען,
און זאָל זיין אייך אין אַ מזל'דיקער שעה!

אין מרחביה האָט מען לאַנג שוין אַזאַ נשף נישט געהאַט;
אָפּגערעדט שוין, וואָס מען האָט פֿון כל־טוב אָפּגעגעסן זאַט —
האָט מען אויך אַ נאַכט געגאָסן זיך מיט... וואַסער, ווי מיט ווײַן,
און אַריינגעטאַנצט מיט אַלע האָראָס איבעם טאָג אַריין.

מרחביה, 1928

גאלדענע זאמדן

מזרח־נעכט

א

פאַראַנען דאָ נעכט, ווען ס׳רוען די הימלען,
צעלייגט אויף די בערג אין מדבר׳אישע פלאַכן,
זיי ציען זיך אויס מיט פאַרטאָגיקער בלאָקייט,
ווי אַלץ וואָלט געהאַלטן פון שלאָף אין דערוואַכן.

וועגן זילבערן, די דערפער שיינען,
מען צינדט אין די שטעט נישט די גאַסן־לאַמטערן,
ס׳איז יעדעס געזיכט אַ צעשטראַלטע לבנה,
די אויגן ביי יעדן — צוויי לויפיקע שטערן.

ב

ווי נאַכט־וואַנדלער גייען דאָ מענטש אַרום
אין דער טאָגיקער בלאָקייט פון נעכט,
און וואַקלען זיך לייכט, ווי פאַרשיכורט,
די אויגן צעפינקלט מיט פאָספאָרנעם גלאַנץ,
און ס׳דאַכט זיך, אַז באַלד וועלן הענט זיך אַ הויב־טאָן
און בינדן זיך אין אַ געפלעכט,
און וועלן געאָרעמט מיט זילבערנע הייזער און הייזלעך —
אַוועק אין אַ טאַנץ...

ווי נאַכט־וואַנדלער גייען דאָ מענטש אַרום,
און אַז עמעצער רופט וועמען: העי! —
צעטיילט זיך דאָס קול אין אַ פילפאַכן רוף,
ווי מען וואָלט אין די בערג זיך געזוכט,
און ס׳פאַלט פון די הייכן דער ענטפער אַראָפּ
ווי צעשאָטענער אָפּהילך אויף שניי,
און בלייבט ווי א שאָס נאָכן אויפרייס, פאַרשטומט
ווי אַ צייטיק געפאַלענע פרוכט.

ג

פאַראַן דאָ זילבער־ווייסע נעכט,
וואָס וועבן זיך אין בלאָקייט אויס,
און שפינען זיך ווי מעשה׳לעך פון טויזנט און איין נאַכט;
און גוט איז מיר, אַז איך בין וואַך
און הער זיי אויס אין שפעטער שעה,
ווען כ׳שפּאַן אַ האַלב־באַשאָטנטער
דורך שלאָפנדיקע געסעלעך און גאַסן,
צווישן דרעמלענדיקע הייזעלעך און הייזער,
וועמענס טירן ס׳היטן וועכטער, —
אָנגעשפּאַרט אויף שטעקנס ביי די מוירן־ווענט,
און וויגן זיך ווי פישער האַלב־פאַרחלומטע,
אויף זעגלען איבער דרעמלענדיקע וואַסערן...

און ס׳אַרט מיך נישט, וואָס אַלץ איז צו,
און אויך נישט, וואָס אין דרויסן־זייט,
ווו הינטיש ליגן טרעפּ און שוועלן
ביי פאַרמאַכטע איינגענג, —
גייען מיינע פיס אַרום ווי אומרוס פונעם שטאָט־זייגער,
און וואַרפן פאַסן שאָטנס צוויי
ווי ווייזער אין דער ליידיקייט,
ווו טראָטואַרן ציען זיך
ווי ברעגעס צו אומענדלעכקייט...

און גוט איז מיר, אַז מיינע אויגן זעען אָפן,
ווי צוויי בעכער פון קרישטאָל,
און כ׳טראָג זיי אָנגעגאָסן מיט לבנה־ליכט
צו נישט פאַרענדיקטע בנינים,
ווו פאַרצויגן אָנשטאָט דאַך, איז — הימל איבער זיי,
ווי חופה׳דיק באַדעקנס...

תל־אביב, 1926

גאָבעלין

פייפט אַ פּאַסטוך אויף זיין פלויער, —
אויסבאַהאַלטן ערגעץ ווו;
מיט אַן אָפן מויל און אויער,
הערט זיך אַלץ צום פייפן צו.

טענער פאַלן מיט אַ טרויער,
ס'נעגט דער טאָג שוין צו צום סוף;
צו דעם מזרחס גאָלדן טויער —
אָוונטיקע, ציען שאָף;

גייען נאָכן פּאַסטוכס פלויער,
שטעלן נעבעכדיק די טריט,
שאָקלען מיט די קעפּ — באַדויער,
און די נאַכט פון הינטן — מיט.

ליד פון פאַסטוך

בין איך מיר אַ גענעראַל
פון אַ פרידלעכער אַרמיי,
ס׳גייען שאָף און רינד מיר נאָך,
וווּ איך וויל און וווּ איך גיי:

טורי, טורי, טורי־רו —
פייף איך אויפן פייפל צו,
טורי־רו.

גייען מיר פון לאַן צו לאַן,
וועקט זיך איבער אונדז דער טאָג,
דעקט זיך אָפּ און ווייזט די זון,
ווייז איך אויך, וואָס איך פאַרמאָג:

טורי, טורי, טורי־רו — — —

כ׳האָב אַ ריטל, שיילט עס זיך
ווי מיין ברוין־פאַרברענטע הויט,
אין אַ קענדל — וואַסער קאַלטס,
און אין טאַש — אַ לחמה ברויט:

טורי, טורי, טורי־רו — — —

ווּעמען איז נאָך גוט ווי מיר —
אָן אַ ביקס און אָן אַ שווערד,
פון באַגינען ביז פאַרנאַכט —
צו באַלאַגערן די ערד:

טורי, טורי, טורי־רו — — —

בין איך מיר א גענעראַל
פון אַ פרידלעכער אַרמיי;
ס'גייען שאָף און רינדער מיר נאָך,
וווּ איך וויל און וווּ איך גיי:
טורי, טורי, טורי־רו —
פייף איך אויף מיין פייפל צו,
טורי־רו.

צום פאַסטוכל

פאַסטוכל, העי!
פאַסטוכל, שטיי!
שרעק זיך נישט,
האָב נישט קיין מורא פאַר מיר,
כ׳קום אין די בערג,
פון שטעטישע מערק,
כ׳האָב אויף יאַרידים פאַרבענקט זיך נאָך דיר,
העי!

ווי לאַנג נישט געזען דיך,
ווי לאַנג נישט געהערט,
שוין לאַנג זיך נישט איבער דיין פייפן פאַרקלערט,
שוין לאַנג נישט געגאַנגען אַזוי ווי אַמאָל —
געפינען דיך פייפנדיק ערגעץ אין טאָל,
שוין לאַנג!

פאַסטוכל ברוינס.
דו ווייסט ווער איך בין?
אַ פאַסטוך ווי דו,
נאָר אַן רינד און אַן שאָף,
און כ׳האָב נישט קיין פייפל,
און ס׳פעלט מיר דיין רו,
און ס׳נעמט מיך אַפילו אויף היי נישט דער שלאָף, —
פאַסטוכל דו.

כ׳זע, דו פאַרשטייסט נישט,
ווי קענסטו פאַרשטיין,

וואָס עס רעדט
אַ פּאָעט
און — דער אומעט אַליין...
האָסט אַ פּייפעלע — פּייף,
האָסט אַ טשערעדע -- פּיר,
אויב ס'איז עמעצן גוט —
איז עס פּאַסטוכל — דיר.
פּייף!

תל־אביב, 1926

טייטלען

אויף אַ גאָל סענקאָטן שטייפן שטאָם פאַרריסן,
אונטער אַ לולבים־קאָפּ צעוואַקסן ווי אַ שפּין, —
רייטלען טייטלען אויף די הימל־הויכע טאַנען,
ווי אויף העלדזער — שווערע שנירן קרעלן פון בורשטין.

... וויגן זיך פאַרפירעריש דער זון אַנטקעגן,
גלאַנצן, גליען ווי צעצונדן, רייצן, רופן רייף,
ליגן שפּעטער אויפגעשאָטן אויף די טישלעך:
אַ טאַריפע — זיסע הויפנס פעטקייט צום פאַרקויף.

פייגן־ביימער

אַלטע איינזאַמע בעטלער אויף וועגן:
ווילדע פייגן־ביימער
מיט דער וויסטקייט אויף די קעפּ,
מיט אויסגעדאַרטע ריק און לענד,
און אויסגעדרייטע הענט און פיס, —
קניען זיי,
פאַלן זיי,
ווי קעמלען איינגעבראָכענע
מיט לאַסט פון גליענדיקע טעג,
אין שרייענדיקן ליכט
אויף מדבר־זאַמדן.

באַנאַנעס

אונטער מחיצות פון הילצערנע פּאַרקנס
און ראָגזשעס, געצויגן ווי שפּאַנישע ווענטלעך,
געשיצט פאַר די ווינטן,
פאַר זונען באַשירעמט
מיט אייגענע בלעטער, —
טראָגן אויס באַנאַנע־ביימער ווי געווינערינס,
די פּרוכט פון זייער שעמעוודיק לייב:
באַנאַנעס.

אויסבאַהאַלטענע אין גרינעם שאָטן, —
וויקלען זיי זיך אויף,
און דעקן אָפּ די ברוסטיק, גרויסע קנאָספּן,
עפענען זיי אויף מיט שטילן ווייטיק
פאַר דער אויסלאַדונג פון איינמאָל ה אָ ב ן,
און צעהענגען אויף די קרעכצנדיקע צווייגן
זייער שווערער ברכה:
באַנאַנעס.

מאַראַנצן

בלאָע הימלען, גרינע ביימלעך,
זוניק־גאָלדענע מאַראַנצן,
איז אין פּרדס העל און היימלעך,
באַקן פלאַמען, אויגן גלאַנצן.

שניטער שניידן, בלוטן רוישן,
און עס שפּאַרט זיך יונגער כוח,
טראָגן לייכט די שווערע קוישן,
שיכור פון אָראַנזשן־ריח.

ווי עס וואָלטן אונטערדרעמלען —
פויל, צעוויגט, אויף קאַראַוואַנען,
פירן אָפּ אַראַבער קעמלען:
גאָלד — צו שיפן, גאָלד — צו באַנען;

און פון קעסטלעך, דורך די שפּאַלטן,
אַזש עס פּלאַצן שיער די ברעטער —
שרייט מאַראַנצן־ליכט באַהאַלטן,
ווי די זון צווישן בלעטער...

טרויבן

רויטער, שוואַרצער, גרינער ווײַן
געזאַמלט ווי אין דורכזיכטיקע לאָגל־בינטלעך,
פֿון דער זון בײַטאָג ווי אײַעלעך געבריט,
און אויסגעקוקשט בײַנאַכט פֿון בשמים־ווינטלעך, —
גלאַנצן זיי באַהויכט און פֿײַכט פֿון טוי,
ווי רויטע, שוואַרצע, גרין־באַרוישטע אויגן...

שטייען ױנגלעך,
שטייען מיידלעך,
איבער ביימעלעך געבויגן,
האַלטן שערן, און זיי שערן,
בליצן דורך מיט זיי די שטאָקן,
שניידן שטענגלעך,
פֿאַלן הענגלעך
רויטע, שוואַרצע, גרינע לאָקן...

ליגן שטאַנגען איבער אַקסלען,
וויגן קערב זיך אויף די שטאַנגען
און — געגאַנגען,
לייכט, געהויבן,
שיכור פֿון דער ערד, דער פֿעטער, —
מיט דער זיסער לאַסט פֿון טרויבן
צוגעדעקט מיט פֿייגן־בלעטער...

סאַברעס

אין קרומע צעלאָפּענע שורות
אויף וויאָרסטן און מײלן, —
ציען זײ זיך ווילד, צעוואַקסן,
זײ, דאָס אָרעמסטע געוויקס דאָ אויף די וועגן:
סאַברעס.

בלעטער — האַרט און גרויס ווי פּנימער פאַרגרינטע,
בלאַט צו בלאַט, ווי קאָפּ צו קאָפּ,
צווייגן — אויסגעדרייטע הענט פון קריפּלען,
צווייג אין צווייג, ווי האַנט אין האַנט, —
פלעכטן זײ זיך,
האַלדזן זײ זיך,
דריקן זיך צונויף אין דאַרקייט,
פאַלן קוסט אויף קוסט פאַר׳חלשט,
שטיקן זיך און ווערגן זיך,
פרעסן זיך פאַרביטערטע,
און קריכן זיך מיט נאָדל־נעגל
אײנס אין צווייטנס לײב אַרײן,
ביים היטן פרעמדע האָב און גוטס
פון כרמים און פרדסים.

אונטער זײ — באַשיצטע, זאַטע,
קאָקעטירן פרישע ביימלעך
מיט מאַראַנצן, מאַנדלען, אײלבירט,
וויין און כל־טוב, וואָס דאָס האַרץ גלוסט;
און אין קרומע צעלאָפּענע שורות

אויף וויאָרסטן און מיילן,
ציען זיי זיך ווילד צעוואַקסן,
זיי, דאָס אָרעמסטע געוויקס דאָ אויף די וועגן:
סאַברעס.

תל־אביב, 1927

אייזלען

מיט אַראָפּגעלאָזטע קעפּ פון אונטערטעניקייט,
מיט לאַנג־פאַרריסענע, פאַרשפּיצטע אוירן צום געהאָרכן, —
גייען אייזעלעך מיט דינע דראָבנע טריטלעך,
ווי צוריקגעצויגענע אין פענט פון שפּאַן,
און פירן אויף די שמאָלע, דאַרע רוקנס:
זעק און זעקלעך זאַמד און זיפּזיף,
טראַגעס ציגל, שטיינער־בלאָקן,
קעסטלעך גרינס און קערב מיט פּירות,
שווערע קאַנען מילך צעהאַנגען,
און — קריגן דערפאַר: אַ רייב אין דער מאָרדע,
אַ שטורכץ אין די זייטן,
און דאָס שטעקל אַ פאַררייק אין סאַמע מיטן אונטער'חלק —
ס'זאָל שפּרינגען פאַר ווייטיק,
און גיין ווי אַ מענטש...

נאָר אייזל, בלייבט אייזל,
און פויל און פאַר'עקשנט —
פאַרקערוועט עס דוקה אַהין ווו מען דאַרף נישט,
כאָטש נעם און צעבראָק עס —
זיך איינגעשפּאַרט איינמאָל,
עס וויל נישט און וויל נישט
און — ס'העלפן די קלעפּ נישט...

ליגט אַן אייזל אָט אַזאַ,
געפאַלן מיט דער לאַסט צו דר'ערד,
און שיצט פאַר קלעפּ די מאָרדע
אינעם טיפן, הייסן זאַמד...

ווען אייזלען שרייען

שטעלט אַן אייזל זיך אַוועק אין מיטן גאַס,
פאַררייסט דעם קאָפּ אַרויף,
און ווי אַ הונט אַנטקעגן דער לבנה —
נעמט ער שרייען, שרייען צו דער זון
אַ דורשטיק, הייס געשריי,
וואָס שניידט ווי מיט אַ זעג אַדורך
די גליענדיקע לופט,
און ווערט פאַרשריגן
פונעם שרייענדיקן ליכט.

און אַז אַן אייזל שרייט אַזוי, —
דאַכט זיך מיר ווי כ׳וואָלט געהערט,
אַזוי ווי קיינמאָל נישט געהערט:
אַ ווייטע, ווייטע סקריפּעריי,
אַ גרילצעריי, אַ קלימפּעריי
פון בלעך פון עמער ליידיקע,
וואָס לויפן אייליק אויף און אָפּ,
אויף שטריק און קייטן באָכגעלאָזט
אין טיפע ברונעם־העלדזער.

באלאדע וועגן כאַסאַנס אייזל

געוועזן איז א חמימה,
פון הימל געפאַלן איז פייער —
נישט איבערצוטראָגן! —
וואָס כאַסאַן געפירט אויף זיין אייזל
צוויי קעסטלעך מיט אייער,
געאיילט זיך אין מאַרק זיי פאַרקויפן,
געוואָלט, אַז דער אייזל זאָל לויפן,
און שיעור נישט צום טויט אים געשלאָגן...

האָט זיך דער אייזל נאָך פוילער געשלעפט
מיט צעבראָכענע גלידער,
געטראָגן די היץ מיט אַ האָגל פון קלעפּ
און קוים־וואָס — פון דאָרפישן וועג
צו דער שטאָט־צו געקראָכן,
געגאַנגען, געשטעלט זיך,
געפאַלן אַ מידער
(פאַרשטייט זיך) — די קעסטלעך מיט אייער צעבראָכן...

דערזען אַזאַ בראָך,
אַזאַ שאָדן, וואָס אים האָט געטראָפן,
איז כאַסאַן אַריין (ווי געוויינטלעך) —
אין ווילדן אין בלוטיקן צאָרן,
און האָט (פון געוויינהייט) —
אַרויסגעכאַפּט ס׳מעסער פון גאַרטל,
און איז עס דעם אייזל אין בויך־אַריין, האַסטיק פאַרפאָרן...

דערזען, אַז דער אייזל האָט שטייפלעך די פיס אויסגעצויגן,
פאַרוואָרפן די אויר׳ן,

דער קאָפּ — אַזאַ איבערגעדרייטער
צום זוניקן הימל, צום בלאָען,
מיט אָפּן געפּרווירענע אויגן, —
האָט כאַסאַן דערזען, אַז ער ליגט אויף אַן אמת אַ טויטער,
און האָט זיך דעם אייזל געוואָרפן
אים קושן די מאָרדע און גלעטן,
געוויינט און מחילה ביי אים און ביי „אַללאַ״ געבעטן,
און לאַנג נישט פאַרגעסן פאַר שכנים דערציילן מיט שבחים —
דעם שרעקלעכן סוף,
וואָס געהאַט האָט זיין אייזל — דער חכם...

תל־אביב, 1927

קעמלען

א

ציט אַנטקעגן זון פֿאַרביי אַ לאַנגער קאַראַוואַן
פֿון צוואַנציק מדבר־זאַמד־קאָלירטע קעמלען,
מיט געלאַסענע, באַקלערטע, ריטמישע און ווייכע טריט;
אויף יעדן קעמל־הויקערס הילצערנעם געשפּאַן,
צעשאָקלט, ווי זיי וואָלטן אונטערדרעמלען, —
ציען די אַראַבער נאָגנדיק אין שטיל אַ תּפֿילה־ליד.

צוואַנציק קעמל־העלדזער הויך פֿאַרריסן מיט די קעפּ,
באַהאָנגענע מיט קרעלן און מיט גלעקלעך,
וואָס פֿאַרלירן דין געקלימפּער און געקלאַנג, אין זאַמד, וואָס גליט, —
ציען אין דער ברענענדיקער ליכט פֿון מזרח־סטעפּ,
מיט וואַנדער־לאַסט, מיט לאָגלען, זעק און זעקלעך,
און ס׳ציען ביי דער זייט זיך צוואַנציק קעמל־שאָטנס מיט...

ב

אַז דער קעמל־רײַטער זוכט אַביסל שאָטן
קעגן פײַער פון דער זון,
און שטעלט דעם קעמל אָפּ,
און זעצט זיך אונטער זײַן פּאַרריסן־לאַנגגן האַלדז,
וואָס שטאַרט אַרויס צום הימל,
ווי אַ גרויסער פרעג־צייכן, —
זעט מען ערשט ווי גרויס דאָס מדבר איז,
ווו ס׳טראָגן וואַנדערער דאָס לעבן זייערס דורך...

אַז דער קעמל־רײַטער ציט דעם קעמל
ביי דעם שטריק פון האַלדז,
און הייסט אים קניען צו דער ערד,
און מאַכט זיך פון זײַן האַלדז אַ טרעפּ
צו קאָנען לײַכטער זיך אויף אים אַרויפזעצן
און לאָזן זיך אין מדבר־וועג, —
זעט מען ערשט ווי ווײַט די וויסטקייט ציט,
און טראָגט אויף זאַמדן טריט מיט לאַסט פון דורשט און פײַן...

ג.

אַז אַ קעמל גיט אַ קרעכץ —
וואַקסן בערג פאַר מיינע אויגן אויס,
בערג מיט לאַסט פון אומדערטרעגלעך שלעכטס,
מדבר אין דער גאַנצער ווייסטער גרויס...

אַז אַ קעמל ברעכט זיך איין,
האַלט נישט אויס און פאַלט אויף אַלע פיר, —
פאַלט ער ווי אַ באַרג אין טאָל אַריין,
איבערלאָזנדיק די שווערקייט — מיר...

קעמלען אין־דער־נאַכט

גיִשט צו וויסן וואהין, פונוואַנען —
ציען ווי בגנבה מיט פאַרדאַכט,
פאַר מיין פענצטער, לאַנגע קאַראַוואַנען
קעמלען אין־דער־נאַכט.

גלעקלעך קלינגען ווי פון ווינט באַוויגן,
די געשפאַנען קלאַפּן שווערלעך, מיד,
קעמל־פירער נאָגן שטיל, פאַרצויגן,
אין־דער־נאַכט אַ ליד.

ליג איך, וויג זיך מיט דער שטוב אין דרעמל,
הער איך: שטעלט אַ קאַראַוואַן זיך אָפּ,
און אין פענצטער זע איך: פון אַ קעמל
איינגערעמט אַ קאָפּ...

ס׳פאַלט אַ רוף, נאָך אים: אַ פייף אַ טויבער,
ווערט געהיים מיר יעדער שאָרך און ריר,
ס׳דאכט זיך מיר, אַז ס׳ציען מחנות רויבער
אין־דער־נאַכט צו מיר.

גיי איך שוין אַראָפּ די טיר פאַרשליסן —
עפנט זי זיך אויף פון מיין פאַרדאַכט:
שטייט אַ קעמל מיטן קאָפּ פאַרריסן,
איינציק אין־דער־נאַכט.

אָפּגעריסן...

מיט אַ ליידיקן הילצן געשפּאַן אויפן האַרב,
מיט אַן איבערגעריסענעם שטריק אויפן האַלדז, —
האָט אַ קעמל פון ערגעץ פאַרבלאָנדזשעט צום ים.

שטייט ער אַן איינזאַמער האַרט נעבן ברעג,
אַ זאַמדיק־קאָלירטער אין גאָלדענעם זאַמד,
דעם בויך נאָכגעלאָזט, ווי אַ באַלעם פון זעק,
דעם האַלדז אויסגעצויגן,
דעם קאָפּ הויך און זייטיק,
די פיס אומגעלומפּערט צעשטעלט, ווי צום גיין, —
היט ער דעם אייגענעם שאָטן ביים זייט,
ווי אַ נאַקעט פאַרקריפּלט פיר־פּיסיקער שטאַם
פון אַן אוראַלט פאַרווילדעטן פייגנבוים.

שטייט ער ווי אַריינגעוואַקסן,
שטייט און רירט זיך נישט פון אָרט;
אַ האַלב פאַרנויגטער זיצט דער טאָג שוין אויף זיין רוקן,
און קוקט אים ווי אין אומעט־טייכלעך
אַריין אין די טונקל פאַרוואַסערטע אויגן,
וואָס טרערן מיט גאָלד און וואַרעם ליכט, —
אַנטקעגן דער זון, וואָס זינקט שוין אין ים,
און שרעקט אים מיט פאַרנאַכטן־רויש,
מיט אויסגוס נעבן זיינע פיס,
נאָר ס'ענטפערט אים דער קעמל
מיט אַ לאַנגזאַם פויל באַוועגן מיטן קאָפּ, אויף: ביין! —
ער וועט נישט גיין...

גייט דער טאָג פון אים אַרונטער,
ווי דער פרומער קעמל־פירער צו דער תפילה,

זעצט זיך אויף זיין אָרט אַרויף דער אָוונט,
נעפּלדיק און בלאָלעך ווי אַ חלום,
לעשט אים אין די אויגן אויס די שקיעה,
צינדט אין זיי פּיאָלעטיש צער
פון שטומען יאָך און עלנט, —
פאַררייסט ער העכער מיטן האַלדז און קאָפּ,
און דרייט מיט אים נאָך איינגע׳עקשנטער, אויף: ניין! —
ער וועט נישט גיין...

איז אַראָפּ פון אים דער אָוונט,
און די נאַכט אויף אים אַרויף,
געזעצט זיך מיט דער פינצטערניש צעהאנגען,
ווי אַ בעדואינער אין זיין שוואַרץ־צעלאָפּענער אַבאַיע,
האָט דער קעמל מיטאַמאָל ווי איינגעבראָכן זיך פון לאַסט, —
אַ פאַל־געטאָן שווער פון די פיס אויף די קני,
דעם בויך דעם ריזיקן ווי איינגעגראָבן אין דער ערד,
דעם האַלדז ווי צו דער שחיטה אויסגעשטרעקט
אַרויף, צום טיפן אויסגעשטערנט סאַמעט־ווייכן הימל,
און מיט פאַרפאַקטע אויגן פול מיט נאַכט, —
געזוכט־וואָס אין די פלעמלענדיקע ווייטן,
מיטן קאָפּ זיך ווי מיט עמעצן געוועדט,
געדרייט מיט אים אויף רעכטס און לינקס, אויף: ניין! —
ער וועט אין אַ קאַראַוואַן־אַריין צוריק נישט גיין...

תל־אביב, 1927

האַרבסט ביי אונדז

האַרבסט ביי אונדז און — בלעטער פאַלן נישט
און לייגן זיך נישט אונטער קיינעמס פיס.

ווי שטענדיק — שטייען די ציפּרעסן, עקאַליפּטוסן און טאַנען
אויפגעשאָסן מיט די גרינע קעפּ אין בלאָען הימל,
ווו עס שווימען וואָלקנדלעך ווי פליטעס אָנגעצונדענע,
פון אויסגעשאָסענע באַגינענס פלאַמיקע;
ווי שטענדיק — קוקן זיי אַרונטער פון־דער־הויך
ווי ס׳ציען און ס׳צעשיטן זיך אין גלייכע רייען:
מאַנדלען, איילבירט און אָראַנזשן־ביימלעך,
ווי אַרמייען גרין־מונדירטע זעלנער,
איבער פעלדער, בערג און טאָלן;
און ווי שטענדיק — קוקן זיי מיט שטאָלץ אויף זיך אַליין,
באַטראַכטן און באַוואונדערן די אייגענע גבורה —
געזויגן פון זומפּן און זאַמדן,
און גרויסן זיך מיט זײַרע קלעטער־קעפּ —
געקרוינט מיט גאָלד פון ווײַן־רויטע פּאַרנאַכטן.

האַרבסט ביי אונדז און — בלעטער פאַלן נישט,
און לייגן זיך נישט אונטער קיינעמס פיס...

א לײדיקער עמער

דער טאָג האָט געשריגן פֿון דורשט און געברענט,
און ס'האָבן ביים ברונעם געריסן זיך הענט,
און מיד — איז פֿאַרחלשט־געוואָרן אין לויף
אַן עמער אַראָפּ און אַן עמער אַרויף...

איצט הענגט ער און וויגט זיך אַהין און צוריק,
געלאָזט פֿון אַ ווינטל באַוועגן די שטריק,
אַ לײדיקער עמער, וואָס פֿול איז מיט רו
און בלאָקייט פֿון אָוונט און נאַכט, וואָס רוקט צו.

ווּ קיין ווינטער איז נישטאָ

מיך וואַרגט אַ ווילד נישט־אויסגעשריגענער געשריי,
אַ ווילד נישט־אויסגעהילכטער הילך פון פרייד,
אין מאַגיק־ווייסער נאַכט אַריין,
ווען ס׳גיסט זיך איידל מאַטער שיין
ווי מילך,
און ס׳פאַלט לבנה־ליכט
ווי ערשטער בלאַנקער שניי,
אין לאַנד ווו ס׳איז קיין שניי נישטאָ,
ווו שטענדיק טראָגט מען זונען אויף די באַקנס,
הימלען פערלמוטערדיק און בלאָ, —
אויף קעפ;
ווו ס׳אָטעמט זיך מיט פרייען גליענדיקן סטעפ,
מיט ריחות ווי פון אויפגעפראַפטע פלעשער ווײַן
פון טרויבן און מאַראַנצן, —
ווינטערצייט,
ווען ס׳הייבט זיך אָן ביי אונדז דער פרילינגס־בלי,
און נאַקעטע הארטע פעלזן, בערג און טאָלן —
טונקען זיך אין גרינס מיט קווייטן ראָז און רויט,
און ס׳טרינקט מיט דורשט די ערד די רעגנס אויס,
און גיט אויף לאַנקעס פאשע שאָף און קי,
און אויף די פעלדער פאַר די שניטער — ברויט.

תל־אביב

אויפֿן זאַמדיק־ווייכן העלן ברעג פֿון בלאָען ים,
ווו ס׳האָבן שיפֿן אָפּגעלאָדן כוחות, שיף נאָך שיף, —
פֿלאַטערט ווי אַ שלום־פֿאָן, אַנטקעגן אין־דער־ווייט
די ליכטיקייט און זוניקייט פֿון פֿרילינג: תל־אביב.

הייזער, הייזלעך: ווילעס, אויסגעפּאַרעמט אין געבוי,
ווי דיכטערישע סטראָפֿן פֿון אַ גוט־געשליפֿן ליד, —
שטייען און באַטראַכטן זיך אַליין פֿון קאָפּ ביז פּיס,
ווי צניעות׳דיקע תימנ׳קעס, וואָס קוקן אויף די טריט...

דורך די גאַסן: כבישים, טראָטואַרן לינקס און רעכטס,
צעלאָפֿן און צעלייגט ווי גראָע פּלאַסטערס פֿון בעטאָן,
איבער פּליכעס וויסטיקע, ווו ס׳האָבן דורות פֿיל
אין דרעמלענדיקער פּוילקייט אויסגעקוקט ס׳זאָל פּאַלן מאָן...

פֿון דער נאָענט — די זקנה: שכנה יפו ביי דער זייט:
אַ באַרג פֿון אַלטוואַרג אויפֿגעשאָטן — ליגט זיך ווי אין רויך,
כמורעט זיך אַ ברוגז׳ע און הויבט פֿון אַ מעטשעט
אַ טורעם ווי אַ פֿינגער אויף צו „אַללאַ״ אין־דער־הויך...

נאָר, אַז ס׳קומט אַ יום־טוב אין דער ריינער יידן־שטאָט,
וואָס האָט דאָס אויסזען פֿון אַ האָפֿן: יעדעס הויז — אַ שיף,
און אין מאַכמעדאַניש נעבעך־מוסאַ, ראַמאַדאַן, —
קומען זיי פֿון יפו — טאָן אַ לעב אין תל־אביב...

רחובות

העל געזוניקט שטייג איך באַרג־אַרויף,
און מיין שאָטן נידערט באַרג־אַראָפּ;
פאַלט רחובות צו צו מיינע פיס,
און צעשיט פאַר מיר איר גוטס און האָב:

וויין־שטעק, גערטנער מיט אָראַנזשן פול,
שוואַרצע איילבירט, מאַנדלען אין דער שאָל,
ביימלעך, ביימלעך, גלייכע ריי נאָך ריי
הויבן און פאַרלירן זיך אין טאָל.

און אַ הימל ווי אַ פּרוכת בלאָט,
פלאַטערט וואַרעם ווי אַ פאָן פון זייד,
איבער אַלץ, וואָס גאָלדיקט, ברוינט און גרינט,
און צעלויפט זיך אין יהודה ווייט.

הדר הכרמל

ליגן גאַסן,
ווי טעראַסן,
באַרג־אַרויף, ווי איבער טרעפּ,
וווּ עס שטייען הייזער־רייען,
העל און זוניק, קעפּ אויף קעפּ,
ווי עס וואָלט זיך איינס דאָס צווייט
אַרויפגעשפּרונגען אויפן קאַרק,
צו דערבליקן מיט די פענצטער —
דעם צופיסנס פונעם באַרג...

קוקן שויבן ווי די אויגן,
ליכטיק פון דער הייך אַראָפּ,
זעען זיי ווי שיפן קומען צו צום ברעג,
און גייען אָפּ,
און ווי זיי — אויך שטילע זעגלען
מיט די מאַסטן ווי די טאַנען,
קרייזן ביי די בלאָע ראַנדן,
מאַיעסטעטיש, ווייס ווי שוואַנען,
קרייזן, זוכן און געפינען:
גאָלד פון זונען
פון די טעג,
זילבער פון די נעכט די ווייסע,
ווען צו גאָט פירט יעדער וועג...

און פון אויבן: ליגן גאַסן,
ווי טעראַסן איבער טרעפּ,
הייזער שטייגן זיך אַריבער,
שפּרינגען איבער פּאַלמען־קעפּ,

און פון באַרג געקרויזט, באַוואַקסן
און געשוירן ווי אַ קאָפּ, —
פּלייצט די גרינקייט פון די גערטנער,
בליענדיק צום ים אַראָפּ...

אין די בערג ירושלימס

א

בערג מיט בערג, בערג מיט בערג —
אויפגעלאָפּענע און נאַקעטע
ווי אָרעמס פון אַלמעכטיקייט,
און איך — צווישן זיי — אַ שטויבעלע
אַרומגענומען ווי מיט פעסטונגען —
גיי איינגעמען דאָס שווערסטע
און דאָס הייליקסטע:
גאָטס שטאָט — ירושלים.

ב

בערג מיט אַקסלען און מיט פּלייצעס,
שניידן מיט די שאַרף־האָרבאַטע רוקנס זיך אַריין
אין ווייסלעכיק פונעם אָפּגעקילטן אָוונט־הימל,
ווי פאַרריסענע און שטייפע קעמלען
וואָלטן קאַראַוואַנענווייז, צעשאָטענע,
געצויגן מיט דער נאַכט אויף זיך —
באַלאַגערן די טויערן פון ירושלים.

ג

צערוקט אייך בערג! צערוקט אייך! כ׳וועל דערשטיקט!
מיך וואַרגט אַ ווילד באַגייסטערונג־געשריי פון מאַכט,
און ס׳דאַכט זיך מיר, אַז כ׳וואָלט אַצינד אַליין די בערג צעריקט
מיט אור־כוחות פון בראשית אויפגעוואַכט...

צערוקט אייך בערג! סאיז ענג מיר אייער קייט!
צו הויך פאַרריסן האַלט איר איירע שטייפע קעפ
און קוקט זיך איינס דאָס אַנדערע אַריבער בלינדערהייט —
ירושלימס פירנדיקע טרעפ...

ד

אַ באַרג טראָגט אַ באַרג אויפֿן קאַרק,
אַ טאָל פֿאַלט אַריין אין אַ טאָל,
און אַזוי אין דער לענג, אין דער ברייט, —
ציט פֿון בערג זיך אַ קייט נאָך אַ קייט,
ליגט די האַרטקייט די נאַקעטע, שטייף
און באַדעקט מיט אַ פֿעלזיקער שאָל,
און צווישן — מיט טעלעגראַף־דראָט —
גייען סלופּעס צעשאָטענערהייט,
לויפֿן רעלסן ווי שלאַנגען פֿון שטאָל,
וועקט די טויבקייט אַ שניידיקער פֿייף
פֿון אַ באַן, וואָס זאָגט אָן, אַז זי גייט
צו דער הייליקער, שטיינערנער שטאָט,
און פֿירט לעבן אַדורך דורכן טויט —
איבער וועגן, וואָס וויקלען שמאָל,
ווו אַ באַרג טראָגט אַ באַרג אויפֿן קאַרק,
און אַ טאָל פֿאַלט אַריין אין אַ טאָל.

ה

ווי געפּאַלמעסט און צעשניטן,
ווי געפּערטלט מיט אַ זעג,
ליגן בערג דאָ, און אין מיטן
שניידט און דרייט זיך דורך אַוועג.

און אויף אים — מיט גלאַנץ פֿאַרצויגן:
רעלסן — אָדערן פֿון שטאָל,
און אַ באַן מיט שטאַרע אויגן
ריטשעט זיך ווי אַ שלאַנג אין טאָל.

פּויזשעט, קרומט זיך, און פֿאַרלירט זיך,
ווייזט זיך פּלוצלינג אין־דער־הויך,
בלייבט אַ ווײַלע שטיין און רירט זיך,
לאָזט צעלאָזטע צעפּ פֿון רויך,

לויפֿט און דרייט זיך גיך און גיכער,
וועקט די בערג פֿון פֿעלזן־רו,
גלײַכט זיך אויס און לאָזט זיך זיכער,
צו ירושלים צו.

תל־אביב, 1928

ירושלים

שטיין צו שטיין,
שטיין אויף שטיין,
איז פון שטיין דאָ יעדעס הויז.
אַזוי גאַס איין,
אַזוי גאַס אויס,
באַהאַלטן אויך זיך געסלעך אויס,
מיט טרעפּ אַראָפּ,
מיט טרעפּ אַרויף,
און ווו דו זאָלסט נישט גיין,
איז — שטיין,
און ווו דו זאָלסט נישט גיין,
איז — קנאָך,
און שטויב פון שטיין,
וואָס לויפט דיר נאָך
פון מינדסטן ווינט,
און עסט דיך אויף,
און מאַכט דיך בלינד,
און מאַכט דיך גראָ, —
ווען טאָג איז גאָלד אויף הימל־בלאָ.

פאַרריסן, הויך, און איבער אַלץ:
דער לאַנגער האַלדז
פון מינאַרעט,
און ס'ווייסע קאַפּל פון מעטשעט,
און קלויסטער־קאָפּ,
און טורעם־שפּיץ,
קופּאָלן, צלמים,
בליאַסק און בליץ,

וואָס פאַלט אויף שטיין מיט קלויסטער־קלאַנג,
מיט מועדזינען־אויסגעשריי;
מ׳רופט צו תפילה און געבעט,
אין אַלטער שטאָט:
צום אַלטן גאָט
פון רחמים חסד און גענאָד;
אין נייער שטאָט:
צום נייעם גאָט,
וואָס ווינט אין שטיינער־האַקעריי,
און רייסט דעם פעלז
און שטיינער־באַרג,
און וואַרפט דעם שטיין
אין געטער־מאַרק...

תימנ׳ער יידן

ברוין און בוימלדיק אָליוו,
דאַר און קנאָכיק, הויט אוןביין —
קוקן אויגן פון־דער־טיף,
שוואַרץ און קלוג, און פול מיט חן;

חן, פון צניעות און געמיט
פון פאַר ליב־געמען דאָס אַלץ,
וואָס השם־יתברך גיט —
אַבי האָבן ברויט מיט זאַלץ,

און אַ דאַך איבערן קאָפּ,
אויף צו שיצן הויט און ביין —
ווען די נאַכט וועט קיל אַראָפּ
און מ׳עט דאַרפן שלאָפן־גיין:

ליגן ווי די שאָף און רינד,
אויסגעבעטע אויפן דיל,
מיטן גאַנצן הויז־געזינד —
אויסער, אויף־דער־וואַך — די גריל.

תימנ׳ער קינדער

גופימלעך און הענטלעך, פיסלעך — דינע,
ווי שוין לאַנג פאַרטריקנט־דאַרע צווייגלעך;
פנימלעך, ווי רויע איילבירט גרינע,
און ווי שוואַרצע איילבירטן — די אייגלעך.

יינגעלעך מיט ציצית און מיט פאה׳לעך,
שפרינגען אָן תחתונים׳לעך ווי ציגן;
מיידעלעך באַהאָנגען מיט קמיעה׳לעך,
ווערן אויפגעגעסן פון די פליגן...

זענען תימ׳נער פון יינגלעך שטאַרק צופרידן:
(ס׳וואַקסט דאָך אַ בן־תורה און אַ למדן!)
און זיי פּלאָדיען, בריען אויס די יידן,
ווי די הינער — הינדעלעך אויף זאַמדן.

צו אַ טאָכטער פון לאַנד

שוועסטער, פאַרלאָז נישט דאָס לאַנד
ווענעמס טאָכטער דו ביסט,
פאַרלאָז נישט דיין היים מיט די ברידער,
וואָס ציען מיט דורשטיקע העלדזער,
ווי קעמלען אין מדבר —
אַ קוואַל צו געפינען,
און זוכן אין הונגער אויף סטעפּישער דאַרקייט —
ווו ברויט צו פאַרזייען.

ווער וועט זיי העלפן
די שריפות אויף פעלדער פאַרלעשן,
און זינגענדיק שניידן און בינדן,
און פיבערדיק פירן צום דרעשן —
אַז דו וועסט נישט זיין ?!..

ווער וועט זיי העלפן פאַרזעצן און פלאַנצן,
און רייסן פון כּרמים די מאַנדלען,
און שניידן פון גערטנער מאַראַנצן —
אַז דו וועסט נישט זיין ?!..

ווער וועט די פלייס און די מי זיירע שוועסטערלעך לויבן,
און טראָגן מיט זיי פון די ווייַנשטעק
דעם וויין אין די טרויבן —
אַז דו וועסט נישט זיין ?!..

ווער וועט אַ העמד זיי,
אַן אַרבעטער־העמדל פאַרזאָרגן,

פאַרריכטן, פאַרוואַשן דעם שווייס,
אַז ס׳זאָל טרוקן־זיין מאָרגן —
אַז דו וועסט נישט זיין?!..

ווער וועט זיי וואַרעמקייט טיילן,
און טרייסט אויף צום האָפן,
און קומען צום ברודער, ביינאַכט
אין געצעלט־אַריין שלאָפן, —
אַז דו וועסט נישט זיין?!..

שוועסטער, פאַרלאָז נישט דאָס לאַנד,
וועמענס טאָכטער דו ביסט,
פאַרלאָז נישט דיין היים.

כ׳פאַרלאָז אייך נישט

כ׳פאַרלאָז אייך נישט שוועסטער, כ׳פאַרלאָז אייך נישט ברידער,
כ׳פאַרלאָז נישט דאָס פעלד, וווּ כ׳האָב אויך וואָס געגעבן צו שטייער,
אָן עדות פון ליבע צו אייך — מיינע אַרבעטער־לידער,
געזונגען פאַר אייך און מיט אייך, ווי מיט שמידער ביים פייער.

ווער ס׳איז מיט אייך איינמאָל ביים אָרעמען מאָלצייט געזעסן,
געזען אייער ליכט פון די אויגן, צעצונדן פון גלויביקע פונקען —
דער וועט שוין קיין זיסערס פון אייער ברויט קיינמאָל נישט עסן,
דער וועט שוין קיין ריינערס פון אייערע קוואַלן נישט טרינקען.

ווער ס׳האָט זיך געוואָרעמט ביי אייך און מיט אייך אונטער זונען,
ווער ס׳האָט מיט אייך האָראָ געטאַנצט און די פליגל צענומען —
דער וועט שוין אין ערגעץ קיין אָרט און קיין רו נישט געפינען,
דער וועט ווי אַ טויב — צו דעם אייגענעם טויבנשלאַק קומען.

כ׳פאַרלאָז אייך נישט, שוועסטער, כ׳פאַרלאָז אייך נישט, ברידער,
דער שטויב איז מיר — זילבער, ווי גאָלד מיר — די זאַמדן דאָ טייער,
אָן עדות פון ליבע צו אייך — מיינע אַרבעטער־לידער,
געזונגען פאַר אייך און מיט אייך, ווי מיט שמידער ביים פייער...

תל־אביב, 1929

זאַמדן

(פאָעמע)

לייכטן דורכזיכטיק די לייוונטענע צעלטן,
ווי לאַמטערנעס ווייסע אין דער טיפער נאַכט;
אַ נאַכט — אַ ווייכער שוואַרצער סאַמעט
איבער דערפעלעך און דערפער
ווייט־צעפלעמלטע, צעמידניעטע,
ווי שטערן אויפן הימל,
און ווי לייכטנדיקע גליווערעם אויף דר׳ערד.

— — — — — — — — — — — — —

ס׳איז לאַנג שוין נאָכן נאַכטמאָל.
אין בית־אוכל איז שוין ליידיק.
אויפן מיטן הויף פון קיבוץ
טליעט נאָך דער שייטער־הויפן,
וואָס האָט ערשט נישט לאַנג געפלאַקערט
און געקנאַקט, געשפריצט מיט פונקען
אין דער פינצטער,
און אַ דרייענדיקע מענטשנראָד באַלויכטן
מיט אַ רויט און העליש פייער —
אָנגעלייגט און אויפגעבלאָזן,
ווי צום טאַנץ אַרום מזבח...

לאַנג שוין איינגעשטילט דער האָראַ,
אויפגעהערט דער ווילדער טומבאַ,
און ס׳געדריי ווי פון אַ וויכער,
און ס׳פאַרוואָרפן קעפ צעשויבערט,
ווי דיביימער אין אַ שטורעם —

ווען דער וואַלד ברענט,
און דער ווינט רייסט,
און עס קנאַקן צווייגן־גלידער,
און עס פאַלן אויסגעשרייען,
ווי געוואָרפענע ראַקעטן:
— מי אנחנו? או־האַ! או־האַ! או!
— אל יבנה הגליל!
— או! אל יבנה! אל יבנה!
— אל יבנה הגליל!
און ס׳ווידער־קול צעטראָגט זיי הילכיק,
און צעשיט זיי ווייט און שטיל.

ס׳איז „חברה״ זיך צעגאַנגען.
ווער — צו זיך אין צעלט אויף אָפּרו
נאָך אַ גאַנצן טאָג אין פעלד
ביי אַקערס, דרעש־מאַשינען,
און ביים אָנטרייבן די פּרדות;
ווער — פאַרענדיקן אַ בריוו
אַ לאַנג שוין אָנגעהויבענעם,
צו בעטנדיקע טאַטע־מאַמע,
וואָס מען האָט שוין ווי פאַרגעסן
אין דער היים דער אַלטער;
ווער — עס איז אַוועק אַ קוק־טאָן
אין דער קי־שטאַל,
ווער — אין פערד־שטאַל;
ווער — אין פאַרלעך זיך דערוויטערט
פון די ליכטיקע געצעלטן,
און פאַרשוווּנדן אין דער פינצטער,
מיט די סטעזשקעס, צו צום גורן...
ווער עס שפּילט אויף אַ גיטאַרע,

צימבלט אויף אַ באַלאַלייקע ;
ווער — עס פּייפּט אויף אַ חליל,
ווי ס׳וואָלט אַ פּאַסטוך
אַ פאַרבלאָנדזשעט שעפעלע אַרומגעזוכט
אין שפּעטער נאַכט ;
און ווער — עס איז זיך זינגענדיק פאַרגאַנגען
אין אַ בענקשאַפט־ליד,
און ווי אַ גרויסער, שווערער סנאָפּ —
געבליבן ליגן איינגעשלאָפן
אויפן בעט אַ מידער...

אין איינס פון די געצעלטן,
קאַרג באַלויכטן פון אַ לעמפּל —
ליגן אין די בעטן ד ר י י,
פון די, וואָס ווערן אָנגערופן : אַלטע, —
כאָטש זיי זענען ווייט נישט אַלט נאָך
מיט די האַרטע, טיף־געקאַרבטע פּנימער,
ווי אויפגעהאַקטע, אויפגעריטע ערד,
און מיט די האָר, די גראָלעך־אָפּגעשאָסענע,
פון זון און שטויב צעעסן,
און מיט זייערע טליענדיקע אויגן,
ווי ציגאַרן אונטער רויך און אַש־פּאַל, —
זענען זיי נאָך יונג און קרעפטיק,
פול מיט ברען און פול מיט גלויבן,
גרייט אַפילו גיין אין פייער —
פאַרן אויפבוי פונעם לאַנד ;
ליגן זיי און שמועסן זיך איבער
וועגן היימישע ענינים —
שייך צו דער באַלעבאַטישקייט אין משק,

און צום ראש־הקבוצה:
דער סדרן און מנהל נפתלי —
איינער פון די ערשטע שומרים אין גליל,
געווען אַ יונג — אַ ברען, אַ ריז
פאַר וועמען די אַראַבער פלעגן ציטערן,
און אָפט, דורך אים — פאַרזאָגט אַ צענטן —
נישט צו קריכן ווו מען טאָרנישט...

ר׳איז שוין היינט נישט, וואָס געווען!
תמיד שווייגעוודיק און ערנסט, —
דרייט ער זיך ביז שפּעט אין נאַכט אַרום אַליין
אין שלאָפנדיקן הויף צווישן די געצעלטן,
אַ פאַרטראַכטער, מיטן עול און זאָרג
פאַר אַלץ און אַלעמען;
חברה זאָגן, אַז זיין שלעכטער מצב־רוח, איז: צפורה
וועמען ער, נפתלי, האָט נאָך ליב,
און זעט זי יעדער נאַכט, געהאַלדזט —
אַוועק צום גורן מיט גוריונען,
און זיי רופן אים אין שפּאַס: דער נשרף,
נאָר אַזוי — ער זאָל נישט הערן,
ווייל זיי האָבן דרך־ארץ,
און נפתלי איז באַליבט
אַפילו ביי דעם הונט, דעם געלן מורלא,
וואָס באַגלייט אים שטענדיק
אין זיין איינזאַמער פאַרטראַגנקייט,
און לאָזט נישט קיינעם צו צו אים —
אַ חוץ אַן אייגענעם...

מורלא! מורלא!
אויך דער כלב איז אַ סך שוין דורכגעגאַנגען.

ווען ס'זאָל מורלא קאָנען רעדן —
וואָלט ער אויך געווען אַן עדות,
און דערציילט פון בויט און הונגער,
פון כאַראַראַ און מאַלאַריע,
ווילדע איבערפאַלן, קאַמפן,
אומקום, דורך מסירות־נפש.

און ס'דערמאָנט זיך אלטע „חברה"
פון אַ צייט, וואָס ליגט אין עבר:
צען יאָר צייט, און — שוין געשיכטע,
ווי ס'איז מדבר, לאַנד געוואָרן;
זיי געדענקען, ווי ס'וואָלט נעכטן ערשט געווען,
ווי זיי זיבעצן דריי, געקומען
אין אַ היציקן כאַמסין־טאָג,
אין אַ וויסטעניש פאַרוואָרפן
צווישן וויט־פאַרקנייטשטע בערג,
אויף האַרט־פאַרלאָזטער ערד,
וואָס איז געלעגן ווי געלאָשן קאַלך;
אַרויף אויף ווייכע בריענדיקע זאַמדן,
וואָס די ווינטן פלעגן קעמען
און צעקאַרבן ווי מיט פינגער,
און צעפאַלדן זיי, צעכוואַליען,
טראָגן זיי און איבערטראָגן,
און געלאָזט זיי ענדלעך ליגן
רואיק ווי דער טויט;
אַז ס'האָט פאַרנאַכט־צו
דורכגעצויגן זיך אַ קאַראַוואַן מיט קעמלען —
האָבן קעפ מיט רייטנדיקע
אין אַבאַיעס און קעפּיעס —
מיט פאַרוואונדערונג און מורא אויסגעדרייט זיך —

צו באַטראַכטן ס׳ערשטע ווייסע לייַוונטענע צעלט,
וואָס האָט אין הייסן ווינט געפלאַטערט
פון אַ באַרג־שיפּוע,
געבלאָזן זיך און לעבעדיק געאָטעמט —
דאָ, וווּ ס׳האָט יאָר־טויזנטער
קיין מענטשנס פוס באַטראָטן...

און ס׳דערמאָנט זיך —
ווי פון דריי חלוצים איז געוואָרן דרייסיק,
און פון דרייסיק — מער און מערער,
אַלע אין די קורצע הייזלעך,
באָרוועס, אָפּגעברענט, פאַרוואַקסן, —
זיך אין הונדערטער צעשאָטן
מיט געצעלטן, ווי מיט שוואָמען נאָך אַ רעגן,
און די וויסטעניש באַלאַגערט,
ווי ציגיינער אין די ביידלעך; —
זענען קולות און געזאַנגען
שוין געוואָרן אָפטער, העכער,
און דאָס לעבן — לעבעדיקער,
און דער באָדן — רירעוודיקער,
נאָכגיביק און נאָכגעלאָזטער
אונטער אַקער און מעדר
אונטער קירקעס און טוריעס,
און דער גלויבן — טיף און טיפער
מיט אַ שטח נאָך אַ שטח,
און די זיכערקייט — פאַרוואָרצלט
מיטן פלאַנצן און פאַרזעצן,
מיט פאַרוואַרפן קערנער זריעה;
און די פרייד — אַלץ שטאַרקער, גרעסער, —
מיטן וווּקס און מיטן אויפבלי

פון אַ קבוצה נאָך אַ קבוצה,
פון אַ ישוב נאָך אַ ישוב,
פון אַ דערפל נאָך אַ דערפל,
ביז אַ שטאָט, ווי: תל־אביב.

רעדט מען אַראָפּ פון די האַרטע געלעגערס,
מען בלעטערט בדמיון דאָס ספר־זכרונות,
בלעטלעך ליכטיקע און לייכטע,
בלעטלעך פינצטערע און שווערע,
שוואַרצע דאַטעס, ערטער, נעמען:
עדות טויטע, לעבעדיקע —
פון די טעג די בלוטיקע.
— — — — — — — — —
און מורלא, אײַנדרויסן
בילט סתם אין־דער־נאַכט־אַרײַן,
רײַסט די דרעמלענדיקע שטילקייט
פון די בערג אַרונטער,
ביז — דער אייזל אין דער שטאַל
צעשרייט זיך כלישטשענדיק,
און ס׳טוט דער האָן אין הינערהויף אַ כאַפּ־זיך,
אַז ס׳איז צייט אַ קריי־טאָן,
און דער נאַכט־שומר —
אַ פויק־טאָן אין דער רעש׳נדיקער בלעך,
און אויפוועקן די „חברה״ פונעם שלאָף:
— ל ־ קום! ל ־ קום!
— — — — — — — —
די נאַכט טרעט אָפּ.
דער טוי צערינט.
די פייכטקייט ליגט ווי נאָך אַ רעגן
אין די ווײַנשטעק און פּרדסים,

אויף די פּאַסן פעלדער־בייטן;
ס׳דעקט זיך אָפּ די ווייטע נאָנטקייט,
ס׳ציט די ערד זיך אויס אין בלאָקייט,
ס׳טרעטן בערג אַרויס פון נעפּל,
שטעלן אויס זיך ווי די קעמלען,
מיט די קעפּ צו זונאויפגאַנג,
און שטעלן אונטער זיירע האַרטע רוקנס
פאַרן קאַראַוואַנען־פירער — טאָג.

לאַנד

(פּאָעמע)

ווי אין חלום — זעגען שיפן צוגעקומען צו אַ ברעג,
וואָס האָט דעם ים ווי מיט אַ גאַרטל גאָלד אַרומגענומען;
זעגען מענטשן אויסגעשטיגן מיטן איינציקן פאַרמעג:
די פרייד פון קומען...

אויסגעשטיגן, שטיין־געבליבן, און אַרומגעקוקט זיך,
אַלץ איז ווי אין חלום אומבאַקאַנט,
פרעגט מען שטום זיך איינער ביי דעם צווייטן:
— איז עס אונדזער אויסגעחלומט לאַנד?!

ויסטקייט, וויסטקייט וו עס פאַלט דאָס אויג נאָר,
מדבר שווייגט און ליגט אין יעדער זייט,
זאַמדן העלע, פונעם ווינט צעקעמטע —
פינקלען אין דער נעפלדיקער ווייט.

פרווט מען זיך אויף זיי אַ וועג געפינען,
שטעלט מען ערשטע זינקענדיקע טריט,
וויגן הענט און פיס זיך ווי אין חלום,
חברה גייען, שאָטנס גייען מיט..

שפּאַנט מען און מ׳ווייסט אַליין נישט וואָהין,
ציט מען און מ׳ווייסט נישט וו מען ציט,
קומט זיי ווילד אַנטקעגן אַ כאַמסין
מיט אַ היץ, וואָס וואָלט אויך שטאָל צעגליט;

זשמורעון אויגן בלינד פון זון און ליכט,
ס׳פּנים פלאַמט, ס׳אַנטבלויזטע האַרץ איז רויט.
דערמאָנט זיך איינער אַן זיין פלאַש מיט וואַסער,
און אַ צווייטער — אַן זיין לעבל ברויט.

שטעלט זיך איינער אָפּ דעם אָטעם כאַפּן,
וואַרפט פון זיך אַ צווייטער דאָס געפּעק,
שטעלט אַ דריטער, ווי אַ היטל צוקער —
ס׳ערשטע לייוונטענע צעלט אַוועק;

און אַזוי — אַ פערטער און אַ פינפטער —
וואַקסן צעלטן ווי די שוואָמען אויס,
און מ׳לאַגערט און מ׳רוט אין שאָטן,
אויף דער ווייכער מדברס הייסער שויס.

טאָג גייט אונטערוויילעכץ אָפּ און לעשט די זאַמדן,
פאַלט און ציט זיך אויס נאָך אים די נאַכט,
און וויינט שאַקאַליש זיך פונאַנדער אין דער וויסטעניש,
ווי ס׳וואָלטן הונגעריקע קינדער פונעם שלאָף דערוואַכט.

און ווידער איינגעשלאָפן אין־דער־פינצטער —
ציטערט ווייטלעך אַ געקלאַנג אַ דינער,
גייט איינער מיט אַ ביקס פון אַ געצעלט אַרויס
צו זען פונוואַנען ציען בעדואינער.

ציען, ציען קעמל־סילועטן,
ביז זיי נעמען אין־דער־נאַכט פאַרשווינדן;
בלייבט דער שומר שטיין אַליין און וואַרטן,
אַז דער מאָרגנשטערן זאָל זיך בלאָ צעצינדן...
— — — — — — — — — — — — —

זענען טעג און נעכט אַזוי אַריבער מיט די יאָרן —
האָט אַ האָפן שוין באַשיצט דעם ברעג,
שיפן זענען פיל און פול געקומען,
אויסגעלאָדן זיך און ליידיקע — אַוועק.

ס׳איז זיכערער דער טראָט געוואָרן, לייכטערער דער גאַנג,
מ׳גייט, דער וועג פאַרלויפט דעם וועג פאָרויס,
און פירט און ווייזט דעם וועג, און אויפן וועג:
געצעלטן און באַראַקן, ציגל צו אַ הויז;

אָט איז אַ ברונעם דאָ,
אַן עמער אויף אַ שטריק,
וואָס קאָן אין מדבר זיין
אַ גרעסער גליק?!..

און אָט — אַ פלויט אַ נייער,
אַ שטח ערד פאַרצוימט,
וואָס דען האָט מען געחלומט,
וואָס דען האָט מען געטרוימט —

אויב נישט אויף ערד באַזעצן זיך
און האָבן כאָטש איין קו,
אַ פערד, אַ ביסל עופות.
גרינס אַ ביסל צו;

וואָס דען האָט מ׳געוואָלט, —
אַז נישט געזונטערהייט
אַקערן און זייען,
שניידן אייגן ברויט?..

און ס׳לויפט דער וועג בעטאָנענער
און הייבט זיך ווי אויף טרעפּ:
אַרויף, אַראָפּ, פון באַרג אין טאָל,
אַריין אַזוי אין סטעפּ.

און דרייט זיך איין, און דרייט זיך אויס,
און ציט זיך קרומערהייט,
און וויקלט זיך: אַ ווייסע שלאַנג,
אַ סימן ס׳איז נישט טויט...

אַ סימן, אַז מען האָט דאָ דורכגעשניטן,
דורכגעריסן, דורכגעביסן מיט די ציין,
און בערג אראָפּגעוואָרפן אין די טאָלן,
מיט צעמאָלטן האַרטן פעלזנשטיין.

מיט לענדער גלייך

שכנות

תל־אביב און יפו — שכנות צוויי;
ס'איז יפו אַלט, און יונג איז תל־אַביב,
פאַר ווען ס'קומען טעגלעך שיף נאָך שיף
צום יפו'ער ברעג,
און גייען אויסגעלאָדענע אַוועק.

קוקט יפו אַ פאַרפינצטערטע,
אַן אָנגעכמורעטע אויף תל־אַביב:
איין הימל איבער ביידע
בלאָ און קלאָר און טיף,
איין זון באַשיינט זיי ביידן אַזוי העל,
און טיר בײַ טיר,
און שוועל בײַ שוועל —
איז יפו אויפן פּאָן פון אירע טעג:
אַ גרויסער שווערער וואָלקן
ביז צום תל־אַביבער וועג,
און תל־אביב איז: ליכט אויף ליכט,
אַ ליכטיק בילד געדעמט אין גאָלד,
אַ יונגע, אַ צעוואַקסענע, מיט אַפּעטיט,
וואָס וואָלט אויך יפו איינשלינגען געוואָלט...

איז בייז אויף דער „יאַהודיע" תל־אביב —
די שכנה יפו אין איר שוואַרצן שלייער,
אונטער וועלכן זי באַהאַלט
איר קנאה, שנאה, גיפט און פייער.

כאַוואַדזשאַ...

כאַוואַדזשאַ, כאַוואַדזשאַ איבראַהים!
— איז אמת, וואָס מיין שכן מוסאַ זאָגט,
אַז ס'ווילן די יאַהוד, פאַרטרייבן אונדז פון פּאַלאַסטין,
און צונעמען ביי אונדז די גאַנצע ערד,
די גאַנצע ערד?...

— איז אמת, אַז עס קומען צוליב דעם
אַזוי פיל שיפן אָן צום ברעג,
אַזוי פיל שיפן מיט מאָסקאָב,
איז אמת? איוואַ?...

אַז דער ייד איבראַהים, דער כאַוואַדזשאַ,
קוקט אויף אים און שמייכלט,
און פאַרזיכערט אים, אַז ס'איז אַ ליגן, —
גלויבט מאַהאַמעט נישט,
און שעמט זיך — נישט צו גלויבן;
לויפט זיין שרעק אַרום
אין זיינע בלאַנקע אויגן־ווייסלעכץ,
און זיין אומצוטרוי באַהאַלט ער
אין די שאַרפע אויגן־ווינקלען,
ס'רייטלען זיינע באַקן
פונעם לענגלעך ברוינעם פּנים,
וואַרפט בגנבה פון־דער־זייט
מיט פאַרשנדיקע בליקן,
וויל נאָך עפּעס פרעגן,
נאָר ער שווייגט פאַרטראַכט מיט אומעט.

און ס׳פּאַלט מאָהאַמעט אויף אַן איינפאַל:
אויספּרוּוון דעם אמת,
און בעטן —
דער כאַוואַדזשאַ זאָל אים שענקען אַ סיגאַראַ...

אַראַבקעס מיט אַרבוזן

ווי אַ טשאַטע קראָען ביי אַ מאָלצייט,
זיצט אין שאָטן פון אַן עקאַליפּטוס,
די פיס אונטער זיך,
ווי צעוויגט אויף די היפטן, —
אַ קרענצל אַראַבקעס, אין שוואַרצן,
און טראָגן אונטער צו די טאַטואירטע מיילער:
צעשלאָגענע שאַרבנס
פון קעפּ פון אַרבוזן,
וואָס רויטלען צעעפנט
ביי זיי אויף די שויסן...

אויגן בליצן, ווי די מעסער,
ליפּן ציטערן פאַרשרפּ׳עט,
ציינער לאַכן פון הנאָה,
בייסן איין זיך מיט דער ווייסקייט,
זוכן ס׳האַרץ פון די אַרבוזן,
און עס פלייצט און ס׳רינט די קוועלונג
איבער גאָמבעס,
איבער פינגער,
אַז — געגעסן און געטרונקען,
און געשטילט דעם דורשט און הונגער...

דער קלאָג פון אַבו־פייט׳ן

קלאָגט זיך אַבו־פייט, דער אַלטער פּאַסטוך,
אויפן בייעם שרון פון יהודה:
— כ׳בין שוין פּאַסטוך נאָך פון אַבו־אַבו,
אַט אַזאַ־אַ — האָב איך שאָף געפּאַשעט,
און אַ צייט אַזאַ נאָך נישט געהאַט;
ס׳איז נישט אַנדערש, ווי אַ שטראָף פון „אַללאַ״,
אָנגעשיקט אויף מיר און מיינע ברידער —
זענען די יאַהוד זיך אָנגעפאָרן
פון מאָסקאָב, אַלמאַניאַ און באָלאָניאַ,
פון דער גאַנצער וועלט אַ לאָז־געטאָן זיך
אָפּצוקויפן ערד ביי די עפענדיס,
און גענומען וויסט־מאַכן די פעלדער:
רק מ׳אַקערט און מ׳רייסט די ערד
מיט קירקעס, פיאָשן און טוריעס
רק מען פליקט די כילפּע,
דעם אינדזשיל — די פּאַשע פאַר בהמות;
רק מ׳זייעט און מ׳פלאַנצט באַיאַרעס,
יעדן טאָג: אַ הויז, אַ שטאַל, אַ שייער,
דאָ — אַ פלויט און דאָ — אַ דראָט־פאַרצוימונג —
האָט מען באַלד פאַרשפּאַרט שוין אַלע וועגן,
און נישטאָ באַלד ווו אַ קער־צו־טאָן זיך
מיט די טשערעדעס און סטאַדעס שאָף און רינדער;
— וויסט און חרוב מאַכן זיי דאָס לאַנד דאָ:
הערט נישט אַבו־פייט זיך אויף צו קלאָגן,
שטייט און קראַצט דאָס האַרטע ווייסע בערדל
פון זיין סטעפּיש שוואַרץ־פאַרשרפ׳עט פנים,
בליצט און זוכט פאַרלוירן מיט די אויגן —
וועלכן וועג זיך מיט די שאָף פאַרנעמען...

מאַפּיש מאַסאַרי

ליגט אַ דורכזיכטיקע זילבערנע לבֿנה־העלע נאַכט —
צעלייגט אויף די בערג פון יהודה,
ווי אַ יונג־פרוי אין איר זיידן בלאָען נאַכטהעמד,
אויסגעבעט אויף קישנס,
אין דערוואַרטונג אויפן מאַן...

איר צופּיסנס, אינעם טאָל,
אויף ווייכן אָפּגעקילטן זאַמד,
אונטער זיך די פּיס, —
זיצט דער פּאַסטוך אַכמעד, פון עפענדי אַבו־אַלי,
און צונויפגעטוליעט אַרום אים, —
פּלעקן זיך אין שיין פון דער לבֿנה,
ווי אַ רויע אויסגעשפּרייטע פּעל:
זיין שלאָפנדיקע טשערעדע מיט שעפּסן...

זיצט ער, אַכמעד, זשמורעט מיט די אויגן
אינעם בלאַנקן גאָס פון מילכליכט,
חלומט, האַלב פאַרדרימלט,
האַלב אין וואַכן טראַכטן,
אַז, ס׳וואָלט גוט געווען,
נאָר — מאַפּיש מאַסאַרי...

וואַרפט ער דעם געדאַנק און שפּאַרט אים
איבער אַלע בערג אַריבער,
איבער טאָלן, איבער פּלאַכן, וויט אַוועק,
אַזש ביז אין דעו־פל אַבעשושאַ,
ווו אין איינס פון יענע הייזלעך

אויסגעקלעפּט פון ליים מיט שטרוי און פערדמיסט —
שלאָפט שוין איצט זיין ווייב זונובאַ
מיט זעקס קינדער ביי די זייטן,
צוגעדעקט מיט זעק און שמאַטעס,
און מיט איר פאַרקוויטיקטער צעריסענער אַבאַיע,
וואָס זי טראָגט אויף איר פאַרשרפּעט אויסגעדייוועוועט לייב, —
ווען זי גייט אַ גאַנצן הייסן טאָג אַרום
פון דאָרף צו דאָרף,
אַ באָרוועסע אויף גליענדיקן זאַמד,
באַהאָנגען מיט מטבעות אויפן שטערן, האַלדז און הענט,
און מיט אַ פולע שיסל סאַברעס אויפן קאָפּ —
צו פאַרדינען עטלעכע טאַריפעס אויף חיונה...

— שלעכט איז, שלעכט, מאַפּיש מאַסאַרי:
זעט ער, אַכמעד, ס׳ביטערע מזל זיינס,
און ס׳דערמאָנט זיך אים:
זיין שכן איטשראַ האָט שוין ווייבער דריי,
אויך מאַהאַמעט האָט שוין פיר,
אָפּגערעדט שוין פון עפענדי אַבו־אַלי,
וואָס האָט זעקס:
איינע רוימט ביי אים די שטובן,
איינע קאָכט אים אָפּ דאָס עסן,
איינע נייט אים און פאַריכט אים,
איינע וואַשט אים זיינע וועש,
און מיט איינער האָט ער קינדער,
און די זעקסטע (ווי מען שמועסט,
זאָל זי זיין אַ יאַהודיע) —
האָט ער סתם פאַר פאַנטאַזי׳אַ...

ברענט אין אַכמערן די קנאה,
וואַרפט אַ בליק אַרום די שעפסן,
און ער שמייכלט תמ׳עוואַט:
— ווי גוט וואָלט מיר געווען,
ווען זיי וואָלטן מיינע זיין;
אַ העלפט פון זיי וואָלט איך אַוועקגעגעבן ראַטיפן פעלאַך,
געטוישט זיי פאַר זיין פינפצן־יעריק שיינער פאַטכאַ,
און ס׳וואָלט מיר נאָך געבליבן פאַר דער צווייטער העלפט
צו קויפן זיך אַ נחלה,
און אויף איינצוהאַנדלען נאָך אַ ווייב...

טראַכט ער אַט אַזוי און חשבונט,
טוט אים ווי, ווייל ס׳איז געטראַכט בלויז,
ווייל עס איז, מאַפיש מאַסאַרי, —
ווערט אים אויפן האַרצן שווער,
ס׳פאַלט אויף אים אַ בלאָער אומעט פון די בערג,
פון דער לויטערקייט פון הימל אויף די בערג,
און פון די לייכטנדיקע שטערנדלעך,
וואָס גלאַנצן איבער אים מיט פאָספאָרגלאַנץ,
ווי גליווערעם.

נעמט ער פונעם פיטע־זעקל דעם חליל אַרויס,
און צעפייפט זיך פלוצלינג
אין־דער־שטילקייט פון־דער־נאַכט,
צערודערט זיך די טשערעדע, געוועקט פון זייער רו,
צעוויגן מיט די העלדזער אַ געקלאַנג פון דינע גלעקעלעך,
און שטעלן אויף די פיס זיך, גרייט צום גיין;
זעען זיי, אַז זייער פירער זיצט און מיינט נישט זיי, —
לייגן זיי זיך צוריק אַוועק,
און הערן דאַכט זיך אויך זיך איין,

ווי אַכמעד קלאָגט אויף זיין חליל,
און וואַרפט דער נאַכט צופיסנס צו
אַ ווינטיק מאַנאַטאָן און קיל געפייף,
מיט טענער פונעם ליד, וואָס גייט אַרום צעווישן פאָלק,
דאָס ליד פון אַלע אָרעמע: מאַפיש מאַסאַרי...

תל־אביב, 1928.

ביינאַכט אין אַראַבישע געסלעך

פונדאַנען, דאַכט זיך, נעמט זיך עס די פינצטערניש אין שטאָט,
פונדאַנען, דאַכט זיך, קומט די היציק ווילדע נאַכט, וואָס שרעקט,
און האַלט אַפילו אייגענע נישט זיכער און באַדראָט,
ווי ס׳וואָלט פאַר יעדן ס׳מעסער אין איר גאַרטל גרייט געשטעקט...

ווי קאָן מען דאָ דערכאַפּן פון די געסעלעך די לענג?!
ווי קאָן מען דאָ דערטאַפּן זייער אָנהויב, זייער סוף?! —
זיי קריכן אינעם חושך איינס אין צווייט אַריין ווי שלענג —
מיט הייזעלעך ווי שלאָפנדיקע ענגע סטאַדעס שאָף.

לאַמטערנעס לייכטן בלינד, מיט העראָגליפן־צייכנס רויט,
ווי אויגן איינצעלנע, אַנטצונדענע ביי שוועל און טיר,
און שאָטן פאַלט צוריק ווי אַן אַבאַיע אויסגעשפּרייט
אויף דר׳ערד, צו קאָנען אויסקניען דאָס נאכטגעבעט אויף איר.

אַ פייקל פייקלט ערגעץ דומפּ און מאָנאָטאָן אַזוי,
ווי ס׳קלאַפּט דעם קעמלס נישט באַלאַדן הילצערנער געשפּאַן;
דאָס טאַנצט אַודאַי ווו פאַרשפּאַרט, איר קנעכטשאַפטאַנץ, א פרוי
אַרום איר האַר: דעם פוילן און אַכזריות׳דיקן מאַן.

א הענטגעפּלעסק, ווי ס׳וואָלטן ווו גאַלעטשעס אָפּגעקלאַפּט, —
באַגלייט אַ מענעריש געזאַנג, וואָס קומט ווי אַ רעפריין;
דאָס ווערט ווו ביי אַ פאַרזינגער אין פסוקים אויפגעכאַפּט
אַ ליד אַ לאַנגס, וואָס צוגעטראַכט אַ העלפט — האָט ער אַליין...

אויף נישט ברוקירטן פייכטן זאַמד צעלייגט, קניט וור־נישט־ווו
אַן אויסגעשפּאַנטער, שלאָפנדיקער קעמל־קאַראַוואַן,

באַוועגן זיי זיך — קלינגען אויף די העלדזער גלעקלעך צו,
ווי ס׳וואָלט זיך זיי געחלומט, אַז זיי גייען נאָך אין שפּאַן...

אין שטילקייט האָט אַן אייזל אין אַ הויף־ווו אויפגעוואַכט,
און כלישטשענדיק צעשריגן זיך פון בענקשאַפט און באַגער,
און אויסגעהעשעט זיך אַנטקעגן הימל אין־דער־נאַכט,
וואָס האָט געענטפערט מיט אַ שטערן־פאַל, ווי מיט אַ טרער.

עס לויפן קעץ די געסעלעך אַריבער, הין און צריק,
און יאָגן זיך אַרום מיט קאַצניאָמער, מהנה׳ווייז,
זיי נישטערן אויף קופּעס מיסט, און זוכן קעציש גליק, —
געפינענדיק אַ פעלד אויף ליבע, און אַ פעלד אויף מייז...

עס עפּנט אומגעריכט זיך אויף אַ טיר־ווו פון אַ הויז,
אַ סילועט בלייבט שטיין, פאַרנעמט זיך גיין ווי אַן אַ ציל,
נאָך אים אַ פרויען־סילועט, וואָס פאַלט ווי פון אַ שטויס,
אַ שניידנדיקער קוויטש און — אַלץ ווי קיינמאָל געווען — שטיל.

פונדאַנען דאַכט זיך, נעמט זיך עס די פינצטערניש אין שטאָט,
פונדאַנען, דאַכט זיך, קומט די היציק ווילדע נאַכט, וואָס שרעקט
און האַלט אַפילו אייגענע נישט זיכער און באַדראָט,
ווי ס׳וואָלט פאַר יעדן ס׳מעסער אין איר גאַרטל גרייט געשטעקט...

אַ בער אין אָריענט

בערעלע, דו בער!
ווי קומסטו דאָ אַהער
אין טראָפּיש־הייסן לאַנד,
ווו דורכגיין מיט אַ פּעל אַזאַ,
הייסט: דורכגיין דורך אַ בראַנד?!

ווו האָט ער דיך געכומען, דער אראַבער,
וועלכער פירט דיך דאָ אַרום אין גרויסער היץ,
און קאַרגט דיר נישט קיין פייערדיקע שמיץ,
ביים לערנען דיך דעם עולם דאָ פאַרווײַלן,
מיט דיין בעריש טאַנצן אויף דער קייט,
און דינען און פאַרדינען אים אויף ברויט...

אַ, בערעלע, דו בער, ווי דו זעסט אויס!
ווי נעבעכדיק, ווי גאָרנישט מעשה בער,
פון וואָס די קינדער הערן גערן אויס —
דערציילן פון דיין גבורה, וואָס איז גרויס;
ווי נעבעכדיק, דערשלאָגן דו זעסט אויס,
אַז ס׳איז (מעגסט גלויבן בערל) אַ רחמנות מיר —
אַ הונט איז איצט אַ לייב אַנטקעגן דיר!...

וואָס זשמורעסטו די פייכטע אויגן, בער?
איז אפשר קוקן אין דער זון דיר שווער?
און אפשר חלומסטו אַצינד אַזוי
צוריק אַהיים אין ווינטערלאַנד,
צו שניי, צו שנייזאַווייע
און וואַלד,
ווו נאָר אַזאַ, וואָס ווייסט די וועגן נישט —

פּאַרפּאַלט

אין דער געדיכטער ביימערנעץ, דער ווייסער,
ווי ס׳דערציילט זיך אין אַ קינדער־מעשה.

אָדער, אפשר הערסטו בערל דאָס געברום
פון ד י י נ ע וועלכע זוכן דיך אַרום,
אין טיפע, טיפע שנייען,
האָבן דאָס געפיל,
אַז דו געפינסט זיך אין אַ צרה,
ניוכען אויס ווו גאָר אַ בערן־נאָרע,
כאָטש אַ בער ווערט קיינמאָל נישט פּאַרפּרוירן
אינעם שניי־געלעגער איבער זיינע אוירן —
ברומען זיי אַ מיאום׳דיק געברומעכץ: בו!
און רופן דיך: ווו ביסטו בערל, ווו?!

שאָפּען, אויף די גלעקער פון ירושלים

צוועלף בייַנאַכט.
ירושלים שלאָפט איר האַרטן געטערשלאָף,
און ס׳ליגט איר מאַיעסטעט —
די הייליקייט, געבעט
אויף שוואַרצע בערג מיט ווייסע שטיינערקעפּ,
ווי שלאָפנדיקע שאָף;
עס ליגט איר מאַיעסטעט —
די הייליקייט, געבעט
אויף שמאָלע קרומע בעטלערטרעפּ,
וואָס פירן געסעלעך אַראָפּ,
ווי קאַטאַקאָמבן צום פאַרלוירן־גיין פאַרדרייט,
און פול מיט גאָט,
מיט סוד,
און טויט.

ס׳איז צוועלף בייַנאַכט.
ווי ס׳וואָלט זיך אויסגעדאַכט —
האָט ערגעץ אין די בערג מיט פינצטערניש
אַ קלויסטערגלאָק דערוואַכט,
זיך אויפגעכאפּט
און אויסגעקלאַפּט
אַ שטילן, ווייכן, זאַנפטן קלונג,
ווי ס׳וואָלט אַ קילער שוואַרצער ווינט
געהאַלדזט אַ גלאָקן־טורעם,
און נישט ווילנדיק — אַ צי־געטאָן אויף בלינד
די גלאָקנשטריק,
און ס׳האָט נישט ווילנדיק געגעבן זיך אַ וויג,

אַ שלעפּעריקן וויג אין מויל פון גלאָק — די צונג,
אַרויסגעלאָזט אַ קלונג,
אַ קלינג אין נאַכט פאַרלוירן,
און אַ צווייטן, און אַ דריטן קלונג און קלאַנג געבוירן,
און דער ריז: דער גלאָק, דער וועקער, —
אויפגעוועקט האָט זיינע גלעקער:
האָט אַ גלאָק, אַ גלאָק צעטראָגן,
האָט א קלאַנג, אַ קלאַנג צעשלאָגן,
און אויף טויזנט שפּליטער־קלאַנגען,
ווי צעקלונגען וואָלטן זיך די שטערן:
דין צעשאָטן זיך, צעגאַנגען,
זיך צעפאַלן נישט צום הערן,
און געשטאָרבן פאַרן אויער.

— — — — — — — — —

ס׳האָבן גלעקער אין ירושלים
אײסגעקלונגען שאָפּענס מאַרש פון טרויער.

עפנט!

פײקט עס טאָג און נאַכט מיר אין די אויערן:
— עפנט, עפנט, עפנט אונדז די טירן!
לאָזט אַרײַן! — פון אומעטום געטריבן —
איז קיין אַנדער אויסוועג נישט געבליבן:
קלאַפּן מײַנע ברידער אין בהלה,
ווי עס וואָלט זיי נאָכגעיאָגט די קללה,
נאָכגעיאָגט אויף בײַזע ווינטן קאַלטע
פון די פרעמדע היימען, פון די אַלטע,
ווו עס האָבן דורות צוגעבונדן
און — פון בלינדער שנאה אָנגעצונדן —
ברענען זיי און שטייען איצט אין פלאַמען,
ביז די טיפסטע וואָרצלען פון די שטאַמען.

פויקט עס טאָג און נאַכט מיר אין די אויערן:
— עפנט, עפנט, עפנט אונדז די טירן! —
ערד איז אין מדבריות אויף פאַראַנען,
ס׳זענען כוחות גרייט זיך אײַנצושפּאַנען
אויף אין בערג אין שטיינערנע פון סטעפּעס,
אַבי, קאָנען ווו דערגיין צו עפּעס,
אַבי, האָבן ווו דעם קאָפּ צו לייגן,
און צו פילן, אז דאָס העמד איז אייגן,
אַז די נעסט איז וואַרעם, ווי ביי טויבן,
און דאָס ברויט איז זיכער, ווי דער גלויבן
אין אַ כוח, וועלכער גייט פאַרלוירן.
— עפנט, עפנט, עפנט אונדז די טירן!

ס. אָ. ס.

אַן אומעט איז באַפאַלן מיך אין לאַנד פון אונדזער גרויסער פרייד,
אַן אומעט, אין דער לעבעדיקסטער גרויס־שטאָט: תל־אביב;
באַנומען האָב איך דעם יאַריד דאָ אין זיין גאַנצער טיף און ברייט,
איך האָב דערזען דאָ זיך און אַלע, אויף אַ רעטונגשיף.

יאָ, ס׳לאַנד דאָ איז אַ רעטונגשיף אויף אַלע ימען פון דער וועלט,
אייף אַלע שוואַרצע וואַסערן — אַ ברעט נאָר איבן ים,
אַ רעטונגשיף אַנטקעגן שטורעם אויפגעלויכטן, אויפגעהעלט —
צום אויפנעמען די טרענקענדיקע ברידער פון מיין שטאַם.

איז אומעטיק מיר איצט דערפאַר געוואָרן דאָ אין פרייד־געברויז
פון גלות־יידן, גלות־שפּראַכן פון דער וויטסטער פרעמד,
וווּ הפקר לעבט אַן אומה ווי צעשטויבט פון ווינט, אין חורבות בלויז,
און רייסט זיך מיטן לעבן פאַרן פרייז פון לעצטן העמד.

עס שלאָגט פון די, וואָס שיפן לאָזן דאָ אַראָפּ טאָג אויס, טאָג איין, —
מיט טשאַד פון פליגל, וואָס מען האָט אין שריפות אָפּגעזענגט,
איז ווי זאָל דער, וואָס פילט דעם ריח זיירן, פריילעך זיין,
אַז ס׳האָט די רעטונגשיף אַ טראָפּן נאָר פון ים געברענגט;

אַז כ׳הער די הילף־רופן און זע די רויטע צייכנס ס.אָ.ס.
און כ׳ווייס, אַז אונדזער לאַנד דאָ, איז אַ קליינע רעטונגשיף, —
איז טרויעריק דערפאַר ווי אין דערוואַרטונג אויף אַ גרויסן נס,
און אומעטיק, אין אונדזער גרויסער פרייד־שטאָט: תל־אביב.

דער טאַטע, דער חובב־ציון

האָט דער טאַטע איבער דרייסיק יאָר
אַרייִנגעחלומט אין די ווייסע האָר,
אַ חלום וועגן לאַנד פון זיינע אבות,
און מיט ליכטיקע מחשבות
און פאַרבענקטע אויגן —
זיך געצויגן
ווי אַ קינד —
אַהין, אַהין,
וווּ הימלען זענען שטענדיק ריין און בלאָ,
און פּאַלמעס — אייביק גרין,
און אַלץ איז זוניק איבער ראַנד און ברעג,
און פייגנביימער שפּרייטן שאָטנס אויס,
ווי קאָברעצן פאַר וואַנדערער פון וועג;
איז — ליגט ער צוגעפאַלן אָט אַזוי
אין שאָטן, אויסגעטאָן פון גראָער וואָך,
און אויסגעשפּאַנט פון גלות־יאָך
און — קוקט,
און קוקט אויף מעשה־בראשית, ווי עס ווערט,
און — זעט, ווי אַלץ אַרום גייט־אויף און יערט,
און וואַקסט, און בליט,
און ער, דער טאַטע — וואַקסט, וואַקסט מיט
פאַר פרייד,
און גלייכט זיך אויס, און פילט
אַזאַ געפיל, וואָס האָט זיך אומבאַקאַנט
ביי אים אין בלוט, דאָס ערשטע מאָל צעבליט,
ער פילט:
דעם באָדן אונטער זיך,
אַ היים, אַן אייגן לאַנד

און ער — אַן אייגענער,
אַ שיתוף גלייך אויף גלייך
צום מילך און האָניק
און צו אַלץ, מיט וואָס דאָס לאַנד איז רייך,
און ס׳איז אים גוט דעם טאַטן, ווי נאָך קיינמאָל גוט,
איז — ליגט ער, ווי ער וואָלט זיך טייען נאָך א פראָסט;
עס פעכערט אים אַ ווינטל פון די בערג און בלאָזט,
און טראָגט אין היץ אים אונטער ריחות, ווי פון וויין,
און — שלאָפט ער איין,
און חלומט, חלומט — איבער דרייסיק יאָר,
און וועבט אַריין דעם חלום
אין די זילבער־ווייסע האָר.

וואַרשע 1930

נישט דאָס, וואָס ביי אונדז

נישט דאָס, וואָס ביי אונדז אין־דער־היים אין דער נייער, נישט דאָס!
אונדזער לענדל איז קליין, נאָר דערפאַר אַזוי וואַרעם און העל,
יעדער איינער ביי אונדז אויף־דער־פריי — ווי אין ים אַ מאַטראָז:
שווימט בייטאָג צו אַ גאָלדענעם ברעג,
רוט ביינאַכט אויף אַ זילבערנער שוועל...

אונדזער קלייד איז נישט שטייף, און דער גאַנג — אַזוי פשוט און פראָסט,
ווי דאָס אַרבעטער־העמד פון אַראַבישן לייוונט געניית;
אונדזער ליד איז דער רוף: גיב צו שטייער אונדז אַלץ וואָס דו האָסט!
ס'איז בשותפות די זאָרג, און בשותפות די זאַריִלאָזע פרייד...

אונדזער זון איז נישט קאַרג, — איז דער הימל נישט כמורנע און גראָ,
אונדזער מענטש איז נישט ענג, ער האָט רוים. ער האָט פליגל און בלוט,
איז די שווערקייט אים לייכט, ווי די לופט, וואָס איז דורכזיכטיק בלאָ,
און די פרייד זיינע — רויט פון דער ברכה פון אַלץ, וואָס ער טוט...

נישט דאָס, וואָס ביי אונדז אין־דער־היים אין דער נייער, נישט דאָס!
אונדזער לענדל איז קליין, נאָר דערפאַר אַזוי וואַרעם און העל,
יעדער איינער ביי אונדז אויף־דער־פריי — ווי אין ים אַ מאַטראָז:
שווימט בייטאָג צו אַ גאָלדענעם ברעג,
רוט ביינאַכט אויף אַ זילבערנער שוועל...

וואָס הערט זיך אין דער נייער היים

וואָס הערט זיך עפּעס אין דער היים, דער נייער?
ווי לאַנג איך בין שוין דאָרטן נישט געווען!
צי שלאָגט פון די חלוצים נאָך יענץ פייער?
פאַרמאָגן זיי נאָך איצט אויך יענעם ברען?

צי זינגט מען נאָך אַזוי אויף רושטאָוואַניעס,
אויף דעכער און אויף ברוקן — ביים בעטאָן?
צי טאַנצן ווי אַמאָל נאָך, די קאָמפּאַניעס,
וואָס שטעלן פאַרן מאָרגן — זיך אין קאָן?

צי האַלט נאָך תל־אביב זיך אין איין בויען?
צי וואַקסט זי נאָך אַזוי ווי איבער נאַכט —
אַ זילבערנע, אַ גאָלדענע, אין בלויען —
אַ שטאָט ווי אין א מעשה אויסגעטראַכט?!

אין יפו, היפה און ירושלים? —
די אַלטע שטעט וווּ נאָר „אַללאַ" איז גרויס —
צי כמורען זיי זיך אַלץ נאָך אויף דאָס נייע,
וואָס זייער שכן, דער „יאַהוד" בויט אויס?

צי זענען נייע וועגן צוגעקומען?
וווּ ציען זיי, וווּ פירן זיי אַצינד?
וווּ האָט מען ווידער פעלז און באַרג צענומען,
אויף שטויב צעטראָגן, ווי דער מדבר־ווינט?

און וואָס איז, זאָגט מיר, מיטן נייעם שרון,
וואָס האָט זיך ערשט נישט לאַנג געהאַט צעבליט?
צי האָבן זיי שוין ברויט דאָרט פונעם קאָרן?
ווי גיט זיך עפּעס איין דער ערשטער שניט?

ווער האָט זיך ווו געפּלאַנצט אַ פּרדס היי־יאָר ?
ווער האָט זיך ווו געקויפט אַ שטיקל ערד,
געבויט אַ שטאַל און אויפגעשטעלט אַ שייער ?
ווער שאַצט שוין, וואָס זיין אייגנס האָט די ווערט ?...

איז דאָ געגנוג אין עמק הייבט צו עסן ?
אין אויבערשטער און אונטערשטער גליל ?
איך האָב דאָס לאַנד פון חלום נישט פאַרגעסן,
און ס'ווילט זיך פרעגן, אויספרעגן זיך פיל.

וואָס הערט זיך עפּעס אין דער היים, דער נייער ? —
ווו איך האָב דורכגעלעבט מיין העלסטע צייט
און איז ווי אַ געליבטע נאָנט מיר, טייער,
און באַנג — ווי אַלץ, וואָס ליגט אויף יענער זייט..

צו מיינע ברידער — דיכטער

ברידער מיינע, אומעט־דיכטער!
אַנדערש וואָלטן מיר געזונגען,
אַנדערש וואָלט מען אונדז געהערט,
אַנדערש וואָלט צעגאַנגען זיך און אָפּגעקלונגען
אונדזער ליד —
ווען ס׳וואָלט פון אונדז געשלאָגן זאַפט
און קראַפט
פון ערד,
געשפּאַרט, געריסן זיך מיט שווונג און מיט פּאַרמעסט,
ווי ס׳האָט אין צייט פון שניט —
די קאָסע אין דער האַנט;
ווען ס׳וואָלט פון אונדז געאָטעמט וואַרעמקייט
פון אייגן היים און נעסט,
פון פריש און אייגן ברויט;
ווען ס׳וואָלט פון אונדז געשמעקט
מיט לאָנקע און מיט פעלד,
מיט טוי
און גנוי,
מיט שטאַלגערוך,
מיט מיסט פון קי און פערד:
וואָלט אַנדערש זיך געזונגען, דיכטער־ברידער,
אַנדערש ברידער, וואָלט מען אונדז געהערט.

אַ בריוו קיין ארץ־ישׂראל

שוועסטער מיינע, ברידער מיינע !
וווּנדערט זיך נישט, וואָס איך האָב ביז איצטער נישט געשריבן
און ווי טויט — געשוויגן.
ס'איז נישט איין בריוו שוין ביי מיר געבליבן
נישט פאַרענדיקט ליגן,
ווי אַ שטיין...

ס'איז אָרעם יעדע שפּראַך צו שילדערן די אָרעמקייט,
דאָס דחקות און די נויט,
וואָס כ'האָב געטראָפן,
נאָך מיין אומקערן זיך ווידער
אין דער אַלטער היים, —
ביי אייערע און מיינע שוועסטער, ברידער.

דריי יאָר צייט, — ווי כ'דריי זיך ווידער דאָ אַרום
ווי אַ געפאַנגענער,
און קאָן קיין אָרט זיך נישט געפינען ;
כ'בין דאָ פּשוט שטום־געוואָרן, שטום,
ווי שטום עס שרייט דער צער פון יעדנס אויגן דאָ,
וואָס קוקן אויסגעלאָשענע, ווי אויסגערונען
אין דער גראָקייט פון די זיבן טעג אין וואָך:
אויף זייער אונטערגאַנג,
אויף זייער בראָך...

איר וואָלט דאָ גאָר און קיינעם נישט דערקענט :
נשרפים דרייען זיך ארום דאָ מיט אַראָפּגעלאָזטע הענט,
ווי אָפּגעשטעלטע ווינטמיל־פליגל איבער וועגן ;
רוקנס אַנגעבויגענע ווי פרעגצייכנס, זיי פרעגן,

פרעגן אין־דער־וועלט־אַריין:
— איז וואָס וועט זיין,
איז וואָס וועט זיין דערפון?
און יונגע ווי די אויסשריי־צייכנס, קלאָגן זיך:
— נישטאָ, נישטאָ די כוחות ווו אַהינצוטאָן!...
מען לאָזט אונדז נישט צעוואַקסן זיך, צעבליען, —
כאָטש מיר וואָרצלען טיף דאָ, טיף;
מיר האָבן פליגל, נאָר מען לאָזט נישט פליען...
— — — — — — — — — —

כ'ענדיק שוין דעם בריוו,
איך וויל נאָר אונטערציען
דעם סך־הכל בלויז:
אין שטעט און שטעטלעך שטאַרבט אַ יידיש לעבן,
און גייט אויס.

וואַרשע, 1933

ווער געדענקט...

ווער געדענקט שוין ווען און ווי אזוי
ער איז געקומען דאָ אַהער, —
ווען אלץ איז נאָך געלעגן וויסט און רוי,
און שטיינערדיק שווער:
ווען יעדער האָט געביסן און געריסן שטיין נאָך שטיין,
געשליידערט באַרג אין טאָל,
זיך איינגעגעסן אין דער לענג און אין דער ברייט
אין סטעפּ אַריין, —
צו זוכן פעלד אויף ברויט
און פעלד אויף ווייַן,
אויף וויין, — ווען ס'איז קיין וואַסער נישט געווען,
און יעדער טראָפן האָט געקאָסט אַ טייך מיט שווייס,
וואָס האָט די טרוקעניש באַנעצט,
די טרוקעניש וואָס איז געלעגן שטעכיק, בייז,
ווי ס'איז אַ שלאַנגען־ביס,
און האָט געטרונקען בלוט פון הענט
און בלוט פון פיס, —
ווען ס'מדבר האָט געגליט און ס'לייב געבריענט.

נאָר ווער געדענקט שוין ווען און ווי אַזוי?
אין אַרבעט לויפט די צייט,
ס'איז דאַכט זיך נעכטן ערשט געווען
און שוין — ווי לאַנג, ווי וויַיט!! — —
אָט דאָ, ווו ס'שטייען הייזלעך, הויז ביי הויז
אין רייען אויסגעשטעלט, —
אָט דאָ, געשטאַנען זענען נאָר געצעלטן בלויז,
געצעלטן פאַר ציגיינער פון דער וועלט;
און דאָרט ווו ס'שטייען שטאָל נאָך שטאָל

בעטאַנענע, מיט פערד און קי אַ סך, —
דאָרט זענען־ווען געשטאַנען שטעלעכלעך
פון האָלץ, נאָר אָרעם, שוואַך;
און דאָרט, ווו ס׳בליט אַצינד און גרינט,
און דאָרט, ווו ס׳גאָלדיקט און עס העלט, —
דאָרט האָט אַמאָל דער מדבר־ווינט
פון זאַמד געבעט דאָס פעלד;
און ווו דער שייער שטייט,
ווו פריילעך רוישט די מיל, —
דאָרט איז אַמאָל ווי אומעטום,
מיט טויט געוועזן שטיל;
און דאָרט, ווו ס׳איז דער בינען־זשום
אַרום די רייען בינען־שטעק, —
דאָרט איז אַמאָל, ווי אומעטום —
געלעגן זומפּ און שלאַנגען־וועג.

נאָר ווער געדענקט שוין ווען און ווי אַזוי
דער וועלט געוואָרן איז באַקאַנט,
אַז אויף דער מאַפּע צוגעקומען איז אַ לאַנד,
אַ לאַנד, אַ לענדל בלויז,
וואָס וואַקסט ווי איבער נאַכט,
און מעסט זיך שוין די גרויס,
און גרויסט זיך מיט איר פּראַכט,
און רייצט זיך און צערייצט
די שונאים אַרום זיך:
— כ׳בין גאָרנישט נישט געוועזן!
און איצטער, — זעט ווי גיך,
ווי שיין איך האָב זיך עס צעבליט,
צעצווייגט געדיכט און ברייט,
און ווי געראָטן ס׳איז דער שניט
פון אַלץ דאָ, וואָס מען האָט געזייט;

ווי יונג און רייך מיין שפע איז,
כ'קאָן געבן צו דער זעט
שוין עסן מיטן פולן מויל —
די שטעטעלעך און שטעט;
און שטאַרק און קרעפטיק איז מיין פרוכט,
ווי ס'איז די אַרבעטסהאַנט;
האָט איינמאָל ווער פון איר פאַרזוכט —
פאַרלאָזט שוין נישט דאָס לאַנד.

תל־אביב 1933

קיין ארץ־ישראל

אַז איך בין געפֿאָרן קיין ארץ־ישראל —
האָט געוויינט טאַטע־מאַמע, געוויינט אַזש פֿאַר פֿרייד,
אַז זיי וועלן מיט מיין און מיט גאָטס הילף, אַמאָל
נאָך קומען מיט מזל קיין ארץ־ישראל
אין לאַנד פֿון די אבות, אין הייליקן לאַנד,
וווּ עס שטייט נאָך פֿון חורבן בית־שני, די וואַנט,
דער כותל מערבֿי, וואָס איז שוין אַליין
פֿון בעטן און וויינען פֿאַר אים — בלויז געוויין.

האָט יאָרן געוואַרט טאַטע־מאַמע, געוואַרט
אויף „אויסגעלייזט ווערן פֿון גוי'ישע הענט",
געזען די ישועה פֿון מיר נאָר געווענדט,
פֿון מיר, זייער שוואַלב, וואָס אַוועק איז צו ברענגען
אַ פֿרילינג פֿאַר זיי, און אין פֿרילינג — אַ נעסט,
ווו מען זיצט נישט אויף פֿרעמדע, אויף בלוטיקע קעסט,
נאָר מען שניידט און מען עסט,
וואָס מען זייעט אַליין, —
כאָטש מען שלאָגט עס ווי פֿייער פֿון שטיין —
פֿון אַן ערד,
וואָס דאַרף ווערן אַליין נאָך געשפּייזט און גענערט,
פֿאַר טויזנטער יאָרן פֿאַרלאָזט זיין, פֿאַרשעמט,
ווי אַ לייב, ווי אַ נאַקעט, וואָס טראָגט נישט קיין העמד.

האָט יאָרן געוואַרט טאַטע־מאַמע, געוואַרט,
פֿאַרוואָרפֿן מיט בריוו מיך, געוועקט און דערמאָנט,
גערופֿן אויף הילף, ווי אַ שיף, וואָס זי טרענקט,
נאָר, ווי האָב איך העלפֿן זיי, העלפֿן געקאָנט! —
אַז כ'האָב זיך אַליין נישט דעם פֿרילינג געברענגט,

אַליין נישט געפונען קיין וואַרעמע נעסט
ביי זיך אין דער אייגענער וואַרעמער היים,
ווו מיינס, איז: דער שאָטן, וואָס פאַלט פונעם בוים,
פון אַן איינזאַמען בוים, אויף אַ פעלד אַ צעגליט;
ווו מיינס, זענען: טיפע, פאַרזונקענע טריט,
וואָס ציען זיך ענדלאָז אין מדבר אַוועק;
ווו מיינס, איז אַ ליידיקער, טרוקענער ברונעם —
איז ברען פון כאַמסיניק־פאַרחלושטע טעג;
ווו מיינס, איז: די וואָר — דאָס פאַרשטויסענע קינד,
און דאָס ליד מיינס, דאָס יידישע ליד אויפן ווינט.

צער פון יידיש

א

ברידער מײַנע, ברידער פון דער היים דעך נייער,
וויפל צער און ווייטיק כ׳טראָג פאַרפּרעסט
צעווישן אייך אַרום, אין אונדזער נעסט —
אַז איך, דער זינגער און באַזינגער אייער,
וועמענס ליד עס האָט צעטראָגן פאַר דער וועלט,
דעם דורשט פון וויסטער ערד,
די זאָרג פון סטעפּיש פעלד,
די פרייד פון ערשטע שניט
אַרום אַ ווייס געצעלט ;
אַז איך, דער זינגער און באַזינגער אייער —
זאָל צעווישן אייך „העברעער״ — פרעמד
אַרומגיין מיט מײַן וואַרעם יידיש ליד,
וואָס איז מיר נאָענט, ווי צום לײַב דאָס העמד.

ב

ווי ס׳איז אַ נס דאָס שלאָגן ברויט פון שטיין און זאַמד —
איז אויך אַ נס געוואָרן שוין מיין יידיש ליד,
וואָס האָט אַמאָל מיט אַלץ דאָ, אויפגעפלאַמט,
ווי רויטער צוויט,
און האָט ווי אַלץ — געשמעקט מיט ערשטן בלי,
פון מדבר און פון סטעפּ,
און האָט ווי אַלץ — דערציילט פון קראַפט פון הענט
און אַקסלען, וועלכע האָבן טרעפּ
געטראָגן צו די וואַקסנדיקע ווענט.

נאָר, אַז אַ ליד ווערט איינזאַם, נישט דערהערט —
פאַרלירט דער זינגער אונטער זיך די ערד,
און — ס׳איז מיין יידיש ליד, אַ נס ביי מיר אַליין,
אַ נס, ווי: שלאָגן ברויט פון זאַמד און שטיין.

ג

איך ווינטש נישט קיין יידישן דיכטער צו זינגען פאַר יידן,
וואָס האָבן דאָס אייגענע לשון, דער מאַמענס, נישט גערן,
און ווילן אַפילו קיין ליבע־דערקלערונג נישט הערן —
אויף יידיש.

און כ׳ווינטש נישט קיין יידישן דיכטער, אַזוי זיך צו פילן,
ווי איך, אין א היים, וווּ איך דריי זיך אַרום ווי געפאַנגען —
צו ווערן דערשטיקט מיט די האַרציקסטע, שענסטע געזאַנגען
אין יידיש.

תל־אביב, 1935

ווײ צו דעם זינגער...

ס׳איז ווײ צו דעם זינגער, וואָס האָט נישט פאַר וועמען צו זינגען,
און האָט נישט מיט וועמען צו טײלן זײן פרײד און זײן טרויער.
כ׳האָב אויך שוין נישט באַלד, ווער עס זאָל פאַר מײן ליד, פאַר
מײן יידיש
בײ זיך אין דער אײגענער הײם — אונטערשטעלן דאָס אויער...

ס׳טוט ווײ, נאָר פאַרפאַלן! מײן שפּראַך בלײבט די שפּראַך פון
מײן מאַמען,
און כ׳דאַרף פאַר מײן ליבע צו איר — נישט פון קײנעם קײן היתר;
איך אָטעם מיט יידיש, אַזוי ווי מיט לופט, ווען אפילו
זי שמעקט מיט געפאַלענע, האַרבסטיק־צעשאָטענע בלעטער...

ס׳טוט ווײ, נאָר פאַרפאַלן! איך קאָן נישט דאָס לשון מײנס טוישן
אַזוי ווי אַ העמד; ס׳ליגט אין בלוט מיר, אין בלוט און אין טרערן;
איך זינג און וועל זינגען אויף יידיש — ווי לאַנג איך וועל וויסן,
אַז ס׳איז נאָך פאַראַן ווו אַזאַ, וואָס וויל יידיש מיך הערן.

ביי זיך אין־דער־פרעמד

„יעדע היים, יעדעס לאַנד האָט איר זינגער
וואָס זינגט פון איר טרויער און פרייד",
האָט איך אויכעט געבענקט נאָך אַ היימלאַנד
און נאָך היימישן ריח פון ברויט;

האָב איך אויכעט געוואָלט קאָנען זינגען
נישט נאָר לידער „אויף קיינעמס באַראָט",
נאָר געזאַנגען פון היימישער פראַצע
פאַרן ווילזיין פון דאָרף און פון שטאָט;

האָב איך אויכעט געוואָלט, אַז דאָס ליד מיינס
זאָל אַ קלונג־טאָן מיט האַמער און סערפּ,
און מיט ברכה פון ערד, וואָס דער פויער
פּירט אין פּירלעך, אין זעק און אין קערב;

האָב איך אויכעט געוואָלט און — דערוואַרט זיך,
אַז די ברידער פון אייגענעם לאַנד,
זאָלן הייבן פאַר שירה אויף יידיש —
קעגן מיר אַ גראָב־יונגישע האַנט;

און באַוואַרפן דאָס ליד מיינס מיט שטיינער,
וואָס זענען געפאַלן אויף מיר
און געטראָפן דער מאַמען (כ'האָב יידיש
מיט דער מילך שוין געזויגן פון איר).

בין איך דרייפאַך ביז ווייטיק פאַרוווּנדעט,
בין איך דרייפאַך געקרענקט און פאַרשעמט:
פאַרן יידישן ליד; פאַר דער מאַמען,
און פאַר מיר דאָ — ביי זיך אין־דער־פרעמד...

מיין יידיש ליד

עס וויינט אין מיר מיין יידיש ליד,
ווי ס׳וויינט אַן עלנט, אַ פאַריתומט קינד;
— געהאַט אַ היים, אַ טאַטן מיט אַ מאַמען,
שוועסטער, ברידער, און — געבליבן אויפן ווינט.

זיי זענען אַלע שוין נישטאָ, די יעניקע,
וואָס האָבן מיך געצערטלט און געוואַרעמט,
אָפּגעהיטן מיך, און איצט? — מיין גאָט! —
דערבאַרעמט זיך אויף מיר, דערבאַרעמט!

עפנט אויף אַ טיר און לאָזט אַריין מיך!
כ׳האָב אַ סך, אַ סך נאָך צו דערציילן;
כ׳האָב אַ סך, אַ סך נאָך צו פאַרטרויען,
און אַזוי פיל וווּנדן צו פאַרהיילן!...

לאָזט מיך, זיך אַראָפּרעדן פון האַרצן,
פאַר אַ נאָענט, פאַר אַן אָפן אויער,
וואָס קאָן אויפנעמען אַחוץ דעם פרייד־געשאַל —
דעם שטום־געוואָר׳ענעם פון טרויער...

כ׳וויל נישט אויסגיין צווישן אייגענע —
אַ פרעמדער מיט מיין מאַמענס שפּראַך —
אין לאַנד פון צווייטן בראשית, ווו די ברידער
רעדן מיטן לשון פון תנ״ך.

דאָס לאַנד, וואָס איך געגעבן האָב צו שטייער,
מיינע בעסטע פינף און צוואַנציק יאָר

מיט שירה און תשבחות — פאַרן שכר
פון אַ פאַרלאָטעט העמד, און שיך אַ פּאָר;

פּאָר נאַקעטע, פיר אָפּגעשיילטע ווענטלעך,
פּאָר אַ נאַקעט טישל, און אַ נאַקעט בעט, —
ווי נאַקעט ס'איז דער עלנט, וועלכער וווינט מיט מיר —
ישראל'ס יידישער פּאָעט.

לאָזט מיך ענדיקן דאָס ליד...

לאָזט מיך, לאָזט מיך ענדיקן דאָס ליד,
וואָס אָנגעהויבן האָט די מאַמע ביי מיין וויגעלע,
און האַלבע נאַכט, צעבראָכן, שוואַך און מיד —
געוויגט, פאַרוויגט מיך מיט אַ „גאָלדן ציגעלע",
מיט „ראָזשינקעס מיט מאַנדלען" און מיט נאָך און נאָך
אַ סך אַזעלכע שיינע, גוטע זאַכן,
וואָס דער טאַטע וועט מיר ברענגען, —
אויב איך וועל די אייגעלעך פאַרמאַכן:
האָט די מאַמע מיר געזונגען און געוואַרט,
געוואַרט, איך זאָל אַנטשלאָפן ווערן,
און אַליין אַ שלעפעריקע —
זינגענדיק באַוואַשן זיך מיט טרערן.

לאָזט מיך, לאָזט מיך ענדיקן מיין ליד,
מיט וואָס כ'האָב אָנגעהויבן זיך צו ווייזן,
מיט נישט זיכערע, מיט ערשטע טריט
נאָך „דאָרטן" צווישן „עמק, שער און אייזן";
ס'ליד פון אויפקום און פון אומקום,
ס'ליד וואָס מיינע ברידער האָבן
אויך אין געטאָ עס געזונגען, און אין קאַמף —
נישט לאָזנדיק זיך לעבעדיק באַגראָבן.

לאָזט מיך ענדיקן אויף מאַמע־לשון, יידיש —
דאָס געקוילעטע געזאַנג פון י ע נ ע ט ע ג,
ווען אַ געפאַנגענער ביים טויט האָט אויפגעשריבן:
„זאָג נישט קיינמאָל, אַז דו גייסט דעם לעצטן וועג".

תל־אביב, 1949

אַ ברוגז׳ער

ווי מען בייזערט זיך אויף אַ געליבטער,
און מען ווערט צו איר פון טענות אָנגעצונדן —
בין איך, צווייטע היים מיינע,
מיט דיר געוואָרן ברוגז.
און אַ ברוגז׳ער — מיט דיר מיין גורל שוין פאַרבונדן.

כ׳האָב שוין מער און גאָרנישט אויסער — דיך,
ס׳איז הינטער מיר געריסן שוין די בריק.
נישטאָ, נישטאָ שוין קיין צוריק
צו אַלץ, וואָס כ׳האָב געלאָזט־ווו הינטער זיך,

און אפשר איז מיין אַלטע היים נישטאָ שוין מער, נישטאָ,
אַ חוץ די ענגענדיקע הימלען —
נידעריק און גראָ,
ווי אויסגערונען
איבער אַלע מיינע נאָענטע און אייגענע,
וואָס זוכן בלויז דעם אויסוועג צו געפינען,
און ווי ווייגענדיקע ווערבעס ביי די טייכן —
טראָגן זיי פאַרלוירענע די קעפּ,
צעשלאָגן, ווי פון שווערע דונער־קלעפּ...

נישטאָ, נישטאָ שוין קיין צוריק,
און כ׳האָב זיך לאַנד, מיט דיר פאַרבונדן,
ווי מיט אַ באַנדאַזש אויף מיינע וואונדן.

פעלט מיר אויס...

פעלט מיר אויס ווען פריש און ריין געטראַנק —
לאָז איך מיך אַראָפּ אין עמק׳ס נידער,
אָדער, כ׳הויב זיך אויף צו די גליל׳ער ברידער —
טרינקען זיי מיך אָן דאָרט מיט געזאַנג,
און כ׳גיי פון זיי אַוועק מיט נייע לידער,
לידער ערדישע, פון ערדיש פרייד און ווייען:

ליד פון אויפהאַקן, פון אַקערן און זייען;
ליד פון שניט, פון זאַמלען און פון קלייבן,
אַז דער שפייכלער און דער גורן זאָל זיך הייבן;
ליד פון הייף מיט עופות, שאָף און רינדער,
און מיט קומענדיקע דורות — קינדער;
ליד, פון מידע פלאַמיקע פאַרנאַכטן,
ווען מען קומט פון פעלדער, ווי פון שלאַכטן;
ליד פון פאַסטוך, וועלכער לאָזט זיך הערן —
ווי ביים מאָרגן־שטערן — אויך ביים אָוונט־שטערן;
ליד פון רו און פרידן אונטער טוירן
וווּ מען שלאָפט, און ס׳האָט די שטילקייט אוירן;
ליד פון שומר, וואָס ער הערט אין שמירה,
ווי עס זינגען ערד און הימל, שירה.

פעלט מיר אויס ווען פריש און ריין געטראַנק —
לאָז איך מיך אַראָפּ אין עמק׳ס נידער,
אָדער, כ׳הויב זיך אויף צו די גליל׳ער ברידער.

אויף שטיינער

מיר זיצן רייטנדיק
אויף הויפנס שטיינער־ברילעס,
וואָס מען האָט מיט דינאַמיט
אַרויסגעריסן, ווי די ציינער־פּיעניעס
פון די בערג און פעלזן־יאַסלעס.

זיצן מיר אַזוי
מיט האַמערס אין די הענט,
און שלאָגן שטאָל אָן שטיין —
אַזש פונקען פליען צו דער זון,
וואָס פלאַקערט איבער אונדז,
און שטיקלעך שטיין — זיי פאַלן
ווי די שערבלעך, אונדז צופוסנס —
אויף צו פלאַסטערן מיט זיי
און ציען — וועג דורך מדבר, —
אַז ס׳זאָל לייכטער זיין דער גאַנג
פאַר די, וואָס וועלן קומען שפּעטער, —
ממשיך־זיין דעם וועג.

נס ציונה, 1926

צו דער מאַמע־ערד

א

קום איך מאַמע־ערד צו דיר,
ווערט מיר וואַרעם, גוט און גרינג.
ווילט זיך שירה זאָגן מיר, —
זאָג איך און איך זינג:

מזמור־שיר, צו דעם וואָס אקערט,
ווי אין אַקער איינגעשפּאַנט,
און צו דעם, וואָס גייט און זייעט
מיט אַ רחבות׳דיקער האַנט.

מזמור־שיר, צום פּאַסטוך, ווען
ס׳וועקט דער ערשטער העגער־קריי,
און צו זיינע שאָף און רינדער, די
שטילסטע, פרידלעכסטע אַרמיי.

מזמור־שיר, צו די וואָס שניידן
און געקלאַנג, געזאַנג זיך הערט,
אַז: ס׳איז אַלץ כדאי־געווען,
פאַר דער ברכה פון דער ערד.

קום איך מאַמע־ערד צו דיר,
ווערט מיר וואַרעם, גוט און גרינג,
ווילט זיך שירה זאָגן מיר,
זאָג איך און איך זינג.

ב

אַ גרוס דיר, ליבע מאַמע־ערד, כ'בין ווידער דאָ!
אַ מאַמע, בלייבט אַ מאַמע, און אַ קינד — אַמאָל אַ קינד
אַזאַ ווי איך אַ שטייגער, וואָס ער ווערט שוין גראָ
און איז נאָך אַלץ צו גאָרנישט צוגעבונדן, אַלץ נאָך ווינט...

פאַרבענקט זיך מאַמע־ערד נאָך דיר, אין תל־אביב:
די קרעמערישע, לופטיק־לייכטזיניקע שטאָט;
געקומען בין איך מאַמע־ערד, ביי דיר געפינען רו,
געפינען זיך, און אפשר טאַקע אויך געפינען גאָט...

כ'בין לאַנג שוין אויסגעטאָן פון קדושה, מאַמע־ערד,
די שטאָט נעמט צו דעם גלויבן און די ליבע צו אַ מענטש.
די שטאָט, אַ יעדע שטאָט האָט אויערן, און הערט
אויף מערק און אויף יאַרידים, — דעם, וואָס שעלט און בישט,
וואָס בענטשט...

ג.

מיר גלוסט זיך נישט צריקגיין אין שטאָט
(נישטאָ אויך צו וואָס ס'זאָל זיך גלוסטן), —
אַז געלט איז דאָס העכסטע, איז גאָט, —
אין שטאַטישן רעש אינעם פּוסטן.

און ס'איז פֿאַר אַ דיכטער קיין אָרט —
וווּ מענטש האָט פֿאַרלוירן די בושה, —
צו זיצן און זען, אַז דאָס וואָרט
זאָל שייך־זיין און ווייך־זיין מיט קדושה.

מיר גלוסט זיך נישט צריקגיין אין שטאָט
וווּ שווער איז דאָרט לידער צו שרייבן;
און ס'איז מיר אַ האַרציקער שאָד,
וואָס כ'קאָן אויך אין דאָרף נישט פֿאַרבלייבן.

חרחביה, 1943

פון צווייטן בראשית

צי קאָן נאָך זיין אַ גרעסער גליק,
צי קאָן נאָך זיין אַ גרעסער פרייד,
ווי: רייסן הינטער זיך די בריק
פון פיין און לייד,
און מיטאַמאָל דערזען זיך, ווי אַ פויגל, פרייערהייט —
אַפילו אין אַ ווילדן סטעפּ אַ פּוסטן,
אָדער, אינעם מדבר, וווּ דער ווינט דער הייסער
פּאַרעמט אויס פון זאַמדן פרויען־ברוסטן
אונטער הימלען זוניקע, וואָס גלוסטן,
ווי די ערד, די דורשטיקע אַליין —
צי קאָנען אין דער בלאָקייט זיך באַהעפטן,
זאָל עס זיין אפילו מיט אַ שטיין...

אַ שטיין בין איך געווען (און גוט איז מיר געווען),
אַז כ'האָב געקאָנט מיט מיינע אויגן זען:
אַ לאַנד, נאָך ביים געבורט פון ווערן לאַנד,
איז באַקעט, ווי אַ דלאָניע פון אַ האַנט —
געלעגן אָפן, ווי פאַרחלשט, און געוואַרט
אויף פוס־טריט, און אויף הענט־באַריר,
און אָט אַזוי — דערוואַרט זיך אויך אויף מיר —
דעם יידישן פּאָעט,
ביי וועמען יעדעס ליד געווען איז: טרויער און געבעט.

מיט אָט אַזאַ געזאַנג בין איך געקומען דאָ,
און ווי דער ערשטער מענטש ווען אויף־דער־וועלט —
צעווישן גאָלדיק זאַמד און טיפן הימלבלאָ —
אַ לייוונטן געצעלט, אַ ווייס, אַוועקגעשטעלט,
און זיך אַ זאָג־געטאָן:
און איצט? — פון בראשית אָן!

האָב איך אין געצעלט, דאָס נייע לעבן צוגעטראַכט,
האָב איך אין געצעלט, דאָס נייע לעבן זיך געמאָלט;
פון זונאויפגאַנג ביז צופאַל פון דער נאַכט —
האָט יעדעס בילד זיך מיר גערעמט אין גאָלד,
אין זילבער און אין שטערנפאַל,
ווען שטערן שיטן זיך מיט נישט־געהערטן קלאַנג,
און ס׳איז די נאַכט פאַר זיך אַליין — געזאַנג,
און יעדנס גיין אין נאַכט, איז: שטערנגאַנג
אין הימל פון אַ בעל־חלומות,
וואָס זיין ריינסטער, העלסטער חלום
איז געבליבן פון אַמאָל אים.

וואָס, — וואָס —
נאָר ס׳פילט אַ מענטש נישט צוויי מאָל דאָס,
וואָס איך האָב דאַן געפילט, —
באַגייסטערונג מאַכט גלויביק, אָדער ווילד,
צום שרייען מיט אַן אור־געשריי
אין פרעהיסטאָרישן אַרום;
באַגייסטערונג מאַכט אויכעט שטום,
פאַרביסן, און פאַרריסן,
ווי אַ פעלז, אַ באַרג,
אַ באַרג, וואָס טראָגט אַ באַרג אויף, אויפן קאַרק,
און שליידערט אים מיט ריזן־שטיינער,
ווי די יאַמלעס ציינער
פון דער ערד — אין טאָל:
אַזאַ באַגייסטערונג געווען איז דאָ אַמאָל,
אַמאָל צוריק מיט יאָרן,
ווען עס האָט געהאַלטן נאָך אין ווערן,
דאָס, וואָס איז געוואָרן.

תל־אביב, 1937

אין לאַנד פון אונדזער מאָרגן

ווי קליין, ווי יונג איז ס׳לאַנד פון אונדזער מאָרגן,
וואָס דער ווייטער עבר האָט פאַרלאָזט;
ווי קליין, ווי יונג און — וויפל מיטגעמאַכט שוין,
וויפל האָט עס בלוט אונדז שוין געקאָסט!

אַ יעדער ציגל דאָ, אַ יעדער שטיין דאָ,
יעדע פלאַנץ און שפראָץ, אַפילו ס׳גראָז
האָט דאָ, ווי יעדער ווּעמענס מי פאַרקנאָטן
ס׳איז אין אויפבוי, — צו דערציילן וואָס:

ווי ס׳לעבן האָט זיך מיטן טויט געשלאָגן,
און פון אים געקריגן טויטע קלעפּ,
נאָר מיט די ציין און נעגל אין זיין האַרטקייט —
אים געיאָגט פון מדבר און פון סטעפּ;

געטריבן אים אַריבער בערג און טאָלן,
און באַפרייט די אָפּגעטויטע ערד;
געווען אַן עדות ווי זי רירט זיך, וועקט זיך
פון איר האַרטן שלאָף, געדייעט, יערט.

גייט אויף פון אונטער פיס און הענט־באַרירונג
פון אַ יונגן, פון אַ בייעם דור,
וואָס האָט באַשווירן זיך און אַלע דורות —
צו פאַרוואַנדלען חלום אין אַ וואָר;

און ס׳איז געוואָרן דאָס, וואָס קאָן נישט ווערן
פון קיין הוילן כישוף אָדער שפּרונג;
דאָס האָבן הענט צעעפנט ברייט די פעלדער,
ווי די בלעטער פון אַן אָפן בוך;

דאָס האָבן הענט געעפֿנט אַלטע קוואַלן
און געלאָזט זיי שטראָמיקע אין גאַנג,
און ס'האָט מיט זיי אַ שלאָג־געטאָן פֿון אונטער
בלאָע הימלען — ניי און פֿריש געזאַנג;

געזאַנג, וואָס ס'האָט אַ פֿאָלק שוין נישט געזונגען
דורות לאַנג אין וואָגל און אין פֿרעמד;
געזאַנג צו אייגן ברויט און אייגן היימלאַנד,
וואָס מען קאָן נישט טוישן ווי אַ העמד.

תל־אביב, 1947

מיין צווייטע היים

מיין צווייטע היים, וואָס האָט מיך ס׳צווייטע מאָל געבוירן
און מיר אומגעקערט — וואָס ס׳האָט מיין שטאַם
מיט יאָרן טויזנטער צוריק געהאַט פאַרלוירן:
ס׳לאַנד פון עבר, ס׳לאַנד פון אויפלעב —
קען איך שוין אַ צענדליק וווּנדערלעכע יאָרן,
יאָרן פון אַ צווייטער מעשׂה־בראשית,
פון אַ חלום, וואָס איז וואָר געוואָרן,
חלום, וואָס אַן אומה האָט געחלומט אים
יאָר־טויזנטער אין בענקשאַפט און אין טרערן,
ביז — געהאַט האָב איך די זכיה
אין אַ שוואַלב — אַהער מגולגל־ווערן,
און מיט זיך — דעם פרילינג אָנצוטראָגן
אין דער וויסטקייט, אונטער שוואַלבן־פליגל,
און צו זיין דאָ איינער פון די ערשטע,
וועלכע האָבן דאָ געלייגט דעם ערשטן ציגל
אויף דעם ערשטן פונדאַמענט,
געגאָסן פון בעטאָן מיט שווייס און בלוט פאַרקנאָטן,
און געטרוקנט פון אַ זון, וואָס האָט געברענט,
גע׳שרפ׳עט און געקאַרגט אַ ביסל שאָטן.

ווייפל האָב איך עס דערציילט שוין!
ווייפל האָב איך עס באַזונגען!
אין ס׳איז אַלץ ווי נישט געטנוג מיר,
אַלץ נאָך ווייניק מיר געלונגען
צו באַזינגען, צו דערציילן,
ווי פון מדבר, ווי פון סטעפּעס,
ווי פון גאָרנישט — אויסגעוואַקסן
איז דאָס לאַנד דאָ צו אַן עפּאָס.

תל־אביב, 1948

אַכזריות׳דיק שיין...

אכזריות׳דיק שיין ביסטו היים מיינע, בייע,
אכזריות׳דיק אפשר נאָך מערער פון שיין,
ביסט אָנשטאָט אַ האַרציקע מאַמע, אַ טרייע —
אַ מאַטע אַ שטרענגער, אַ האַרטער ווי שטיין.

אויך איך, דיין באַזינגער, טראָג־אויס דיין אכזריות,
טראָג אויס זי אַפילו ביי מיר אין געזאַנג,
וואָס אָטעמט מיט ווינטיקער היץ פון מדבריות,
מיט אָפּהילך פון סטעפּ, און מיט דורשט און פאַרלאַנג.

ווער ווייסט דען ווי דו, וויפל ס׳האָט שוין געקאָסט אונדז
דאָס ברויט פון דיין האַרטער, פאַר׳עקשנ׳טער ערד?
פאַר וויפל נסיונות פאַר שווערע דו האָסט אונדז
געשטעלט — צו דערפילן די אייגענע ווערט!

ווער ווייסט דען ווי דו, וויפל טויט־קלעפּ מיר האָבן
באַקומען פאַר אונדזער געוואַגטן פאַרמעסט, —
צו וועלן דיין קוואַליקע טיפקייט דערגראָבן
און גרייכן די הייך צו דער אָדלערשער נעסט...

אויך מיר, דיין באַזינגער, האָט ווונדן אויף ווונדן —
די דאַרניקע שטעכיקייט דיינע, פאַרשאַפט.
דאָך האָב איך מיין גורל מיט דיר נאָר פאַרבונדן,
ווייל כ׳צי ווי אַ בוים פון די וואָרצלען — דיין קראַפט —

איך בײַשטיין און בייקומען דיינע קאַפּריזן,
פאַר וואָס מען דאַרף זיין ווי צום קאַמף אָנגעגורט,
צו קאָנען באַווייזן, וואָס ס׳האָט שוין באַוויזן
אַ דור — אינעם גאַנג צו דיין ווידערגעבורט.

חולה

מיר זענען געקומען דיך, חולה באַזיגן:
דיך מער שוין נישט לאָזן אַ זומפּיקע ליגן
פאַרגעסן פון גאָט און פון מענטש, ווי פאַרשאָלטן —
פאַרוואַקסן מיט מאָכיקע קודלעס און קאָלטנס,
פון גרינעם געדיכטן פּאַפּירוס צעבליטן —
פאַר סם׳יקע נעסטן פון שלענג און מאָסקיטן.

מיר זענען געקומען באַצווינגען דיך חולה,
זיך אונטערצוואַרפן, זיך אונטערצוגעבן
דעם כוח פון יענע, וואָס רייסן אַריין זיך
אין קריג מיטן טויט — מיט דער קראַפט פון אַ לעבן,
אַ לעבן אַ דורשטיקס, אַזאַ ווי אין נגב,
וווּ ס׳קאָן נישט דער נאַכט־טוי פאַרבייטן דעם רעגן,
און דאַרף — ווי אַ קראַנקער דאַרף בלוט — אַ טראַנספוזיע
פון וואַסער — זאָל זיין פון אַ זומפּיקער געגנט.

און אָט, איז מען חולה, צו דיר אויך דערגאַנגען,
דערגאַנגען באַוואָפנט מיט בעסטן כלי־זין:
מכשירים, אין קאַמף מיט דער ווילדערניש דיינער —
כדי דיך פון זומפּיקער לאַסט צו באַפרייען —
מיט אָפּציען ס׳וואַסער פון ליימיקן בויך דיר,
און לאָזן עס לויפן, און לאָזן עס פליסן
ס׳זאָל אימפּעטיק, שטראָמיק, זיך טראָגן צום ירדן —
די טרייבקראַפט — מיט זיינער צוזאַמענצוגיסן.

מיר זענען געקומען דיר, חולה, צעשטערן
דיין זומפּיקער רו — דו זאָלסט אומרואיק ווערן

מיט אויפגאַנג פון נייער, פון פרוכטבאַרער בליאונג, —
צו דאַנקען און לויבן די הענט פון באַמיאונג,
די הענט פון די זין פונעם לאַנד, און די טעכטער,
וואָס זענען אי בויער, אי היטער און וועכטער.

תל־אביב, 1953

אונטער פייער

פינצטערניש

...פינצטערניש ווייל נישט קיין ליכט דאָ —
(דאָס ליכט מאַכט זי בלינד...)
און זי רייסט זיך פאַרלעשן עס,
לעשן מיט סטעפּישן ווינט,
און זי וואַרפט זיך דערויף, ווי אַ הונט פון דער קייט,
און איז גרייט — — —
און איז גרייט עס צו שיקן דעם טויט:
גיי, פאַרלענד, גיי פארניכט,
און אַ סוף מיטן ליכט,
און מיט די, וועלכע טראָגן דאָס ליכט ווו אַריין,
און זאָל פינצטער דאָ זיין,
ווי אַמאָל איז געווען:
ס'איז דער בליץ פונעם מעסער דעם בלאַנקן — דאָס ליכט,
און דעם רויב קאָן מען אויך אין־דער־פינצטער דערזען...

און וואָלקנס מיט פינצטערניש ציען אַזוי —
איבער וואַלד, איבער פעלד,
איבער הויז און געצעלט,
איבער שטאַלן מיט קי,
איבער רינדער און שאָף,
איבער מענטשלעכער מי,
און פאַרמאַטערט געזיכט,
איבער רו, איבער שלאָף,
איבער חלום פון ליכט...

די שוואַרצע האַנט

אויך דאָ האָט שוין דערגרייכט די האַנט די שוואַרצע,
וועלכע זייעט חשכות איבער וועלט,
און שניידט און פירט די פרוכט פון שניט, פון שוואַרצן,
אויך פון אונדזער גאָלדן יונגן פעלד.

שוין טעג, שוין לאַנגע טעג, ווי שוואַרצע וואָלקנס
ווערן אין די נעכט פון שרפות רויט,
און בלינדער מענטשן־שטורעם פון־דער־פינצטער —
גייט אויף לעבן און לאָזט איבער — טויט.

און הענט, וואָס אַקערן בייטאָג און זייען, —
מוזן ביקסן טראָגן גאַנצע נעכט,
און וואַך־זיין, גרייט־זיין — אויפנעמען דעם שכן,
ווי ס׳פאַרדינט אַזאַ, וואָס רויבט און שעכט.

און ס׳טרעפט זיך אָפט (ווי ס׳קאָן און ס׳מוז זיך טרעפן
אין אַ צייט פון פייער און פון גרויל) —
און ס׳היילט א ז א פּאַר ווייטיק, ווי אַ חיה,
אין־דער־נאַכט געטראָפן פון אַ קויל.

און ס׳טרעפט, אַז ס׳קלאָגט א ז א זיך, פּאַר אַ ייד ווען,
קלאָגט און וויינט און שלאָגט זיך קאָפּ אָן וואַנט,
און שווערט ביי „אַללאַ" — נעמען ווען נקמה
אָן עפּענדיס רויבערישער האַנט;

די האַנט, וואָס פירט, פאַרפירט אַזעלכע בלינדע,
פירט פאַר אָרעם ליכט פון גראָשן־געלט;
אַ האַנט, וואָס וויל זיך פעט־מאַכן דעם באָדן
אויך מיט זיי: דאָס ווילדגראָז אויפן פעלד...

זיי...

ווו ס׳שמעקט מיט בלוט, מיט מאָרד און רויב,
מיט ברוך און בראַך,
מיט אַש און שטויב;
ווו ס׳שמעקט מיט אומגליק, פּיין און ווײ —
דאָרט ציען זיי, דאָרט קומען זיי:
די שוואַרצע מחבלים, ווי די ראָבן —
אויכעט פונעם טויט הנאה־האָבן...

אויך צו אונדז, אין לאַנד פון אונדזער מאָרגן,
אויך צו אונדז, אין לאַנד פון אונדזער גלויבן,
ווו דער אָפּגעדאַרטער שטאַם, אין איבערפלאַנץ —
האָט דעם קאָפּ צום הימל אויפגעהויבן,
און זיך אויסגעגלייכט ווי נאָך אַ שטורעם־ווינט,
ווי נאָך אַ שלאַקסרעגן אויף פעלדער ווייץ און קאָרן;
אויך צו אונדז, אין לאַנד פון אונדזער אויפגאַנג —
האָט דער רוח זיי פון אַלדי שוואַרצע יאָרן —
אַנגעטראָגן וואַלקנדיק און פינצטער,
מיט פאַרטייעטקייט, וואָס וועקט פאַרדאַכט
ביי דעם, וואָס איז געוווינט צו איבערפאַל
און — אויג און אויער היט דערפאַר און וואַכט.
און אַז מען היט, ווי ס׳היט ביי אונדז אַ היטער
פונעם לאַנד דעם זוניקן, די טוירן, —
קאָן נישט זיין, די האַנט זאָל טאָן אַ ציטער,
אַז די קויל פון ביקס זאָל גיין פאַרלוירן...

קאָן נישט זיין, זי זאָל נישט ריכטיק צילן —
(אויב מען האָט נאָר איינס: דעם ציל אינזינען)
ס׳קאָן אויך זיין מען זאָל אַ שלאַכט פאַרשפּילן,
נאָר דעם קריג —געווינען.

מיר

— מיר וועלן פון אָרט זיך נישט רירן,
מיר וועלן פונדאַנען נישט גיין, —
איר זאָלט אונדז אַפילו נישט לאָזן
אַ שטיין אויף אַ שטיין:
אַזוי האָבן יונגע, אַזוי האָבן אַלטע באַשלאָסן,
ווען ס'האָט זיי דער שכן, דער שונא —
די הייזער באַשאָסן;
ווען ס'האָט זיי דער שכן
די פלויטן און טירן געבראָכן,
דעם גאָרטן, דאָס פעלד און דעם שייער —
געלאָזט מיטן פייער.

— מיר וועלן פון אָרט זיך נישט רירן,
מיר וועלן פונדאַנען נישט גיין,
און — ס'האָבן זיך לעבנס געקלאַמערט
צום אָרט, מיט די נעגל און ציין:
— מיר האָבן דאָ מדבר און סטעפ בלויז באַטראָטן,
אין וויסטקייט געקומען געפינען אַ היים,
מיט שוויס און מיט בלוט זיך אין אויפבוי פאַרקנאָטן,
געוווען דער צעמענט דאָ, די ציגל, דאָס ליים,
און געוואָרן: יסוד,
און די האַרטקייט אַליין,
די האַרטקייט פון גורל, וואָס האָט אונדז באַשווירן:
מיר זאָלן פון אָרט זיך נישט רירן,
מיר זאָלן פונדאַנען נישט גיין.

נישט דערקענט

כ'האָב זיי נישט דערקענט, די ברידער מײַנע,
נישט דערקענט —
ווען פֿײַער האָט אַרומגעכאַפּט דאָס לאַנד,
און שטאָט און דאָרף — געברענט,
און ס'האָבן מײַנע ברידער, אַליאַרמירטע
זיך געטאָן אַ לאָז־אַרויס
פֿון יעדן צעלט,
פֿאַבריק און הויז,
און מחנה'ווייז — אַנטקעגן שונא זיך געצויגן
מיטן אָפּשײַן פֿון דער שׂריפֿה אין די אויגן,
און אַזוי — צעשטעלט זיך וואַנט נאָך וואַנט,
ווי שטאָל און אײַזן קעגן פֿײַל פֿון בויגן.

כ'האָב זיי נישט דערקענט, די ברידער מײַנע, —
ווען געפּאַנצערטע מיט גלויבן —
האָבן זיי די אַקערס אויף די פֿעלדער אויסגעשפּאַנט,
געכאַפּט די פֿערד,
און מיטן גורל אין־דער־האַנט —
אַ ריס־געטאָן זיך ווי די אָדלער פֿון דער ערד,
און ווי אַ בליץ — אויף באַרג זיך אויפֿגעהויבן,
ווי אַ דונער — זיך אין טאָל אַראָפּגעלאָזט,
און קולות ווי די שטײנער אויסגעשאָטן:
— אונדזער ערד!
מיר האָבן זי באַטראָטן
וויסט, פֿאַרלאָזט;
— זאָל פֿרוון ווער, די שפּײַכלערס אונדז צערויבן;
— זאָל פֿרוון ווער, די שײַערס אונדז פֿאַרברענען! —

מיר וועלן ווייזן ווער און וואָס מיר זענען!..

האָב איך נישט דעריקענט די ברידער מיינע:
פּאַסטוכער, מיט אויגן גוטע, שאַפענע, —
פון פעלדער אַנגעלאָפענע
באַשיצן שאָף און רינד, —
ווען ס'זענען שוין געשטאַנען:
מאַן און ווייב, און קינד,
ווי עקאַליפּטוסן און טאַנען —
קעגן מדבר־ווינט:
די פיס פאַרוואָרצלט אין־דער־טיף,
די קעפּ פאַרקלעטערט אין־דער־הויך,
די הענט געקרייצטע אין־דער־ברייט,
געהילט אין פלאַם,
געהילט אין רויך,
און ווי די פעלזן — נישט געברענט...

און נישט דערקענט זיי, נישט דערקענט
האָב איך די ברידער, מיינע ברידער,
נישט געגלויבט, אַז פון דער נידער
וועלן זיי זיך דאָ דערהייבן,
אַז פון מיינע ברידער — לעמער —
זענען אויסגעוואַקסן — לייבן.

תל־אביב. 1929

פליטים

ציגדט מען ביימער — ברענגען נעסטן,
פליען פייגל זיך פונאַנדער — — —
ווידער אַלטע גלות־בילדער
דאָ — נאָך גלות־איבערוואַנדער.

ווידער בילדער אויפגעלעבטע
אינעם פאָלקס־גורל דעם האַרבן:
(טרעמבאָטש, ווײַנלעז און מינקאָווסקיס
גראָע לייוונטן און פאַרבן):

שריפות, וואָלקנס רויך און פליטים,
אויגן פול מיט שרעק געצונדן,
קליאַטשעס, פירלעך פול מיט בראַכוואַרג,
נויט אין קלומיקעס געבונדן:

ציען אַלטע, ציען יונגע
אָן אַ וואַהין צו וויסן —
אַבי, מיט אַ גרויסער עדה
ערגעץ זיך צונויפצוגיסן:

און צעטריבן, און צעטראָגן,
ווי אַ טשערעדע פון פלאַמען, —
צו אַ סטאַדע צו אַ גאַנצער
טוליען זיך, און זיין צוזאַמען:

זיצט מען אויף די טרעפּ און שוועלן,
ליגט מען אויף די גאַסן־ברוקן,

מען צעוויקלט זיך, צעבינדט זיך —
זאָל מען אויף די ווונדן קוקן!

זאָל זי זען, די זון, און לייכטן
אויף דער פּרוכט פון בלינדער שנאה,
פּרוכט אין פינצטערניש געפאַלן
האַרט, ווי איילביר׳טן, ווי גרינע.

זאָל לבנה, זאָלן שטערן
וואַך־זיין איבער נישט געהיטע, —
אונטער הימלען־שלאָפנדיקע
שאָף, אַנטלאָפענע פון שחיטה...

באַרעמהאַרציקע

די דערמאָרדעטע
נחמה און מאַרטאַ — געהייליקט.

זענען קראַנקן־שוועסטער צוויי,
ווי יעדן טאָג — אַוועק אַזוי
מיט גיכע טריט
צום ווייסן הויז,
וווּ קראַנקהייט בליט
און קוקט זיי אויס
מיט היץ און פיבער, —
דורשטיק נאָך די שוועסטער־הענט,
וואָס לייגן צו און בינדן איבער
מיט אַזעלכע ליליען־פינגער,
גיסן זאַלבן, ציילן טראָפּנס,
מאַכן לינדער, מאַכן גרינגער,
מאַכן ווייכער דעם צוקאָפּנס,
און מיט אויגן, טויבן־אויגן —
באַרעמהאַרציק אָנגעבויגן,
ווי די מאַמעס איבער קינדער:
קראַנקע אין די קראַנקן־בעטן,
ווי אין קופּעס שניי — צו גלעטן,
וואַרעם גלעטן, וואַרעם טרייסטן:
ועעסט נאָך ווידער, ווידער, ווידער — — — —
אַלע זענט איר אונדז דאָ ברידער,
אַלע זענען מיר אייך שוועסטער
אין סכנה אויך אין גרעסטער...
און די קראַנקע —
שמייכלען, דאַנקען:

דאַנק אייך, האַרציקע און צאַרטע,
דאַנק — נחמה,
דאַנק דיר, מאַרטע !..

אַט אַזוי־אַ האָבן זיי,
די באַרעמהאַרציקע, די צוויי —
צום הויז צום ווייסן זיך פאַרנומען,
און דאָס שוואַרצע געסל נישט אַריבער,
און פון שונא׳ס שטאָט נישט צוריקגעקומען...

ביימער אין פלאַמען

ווי אַ קינד איז דאָ אַן אָפּגעהיטן ביימעלע, —
אַזוי איז דאָ אַ ביימעלע — אַ קינד,
וועמ׳ טאַטע־מאַמע גיבן אָפּ דעם לעצטן ביסן, —
ס׳זאָל זיך קרעפּטיקן און ביישטיין יעדן ווינט,
און וואַקסן אויף להכעיס אַלע שונאים,
און אַ טרייסט־זיין און אַ צוזאָג זיין פאַר די,
וואָס האָבן זיי געגערט און אויפגעהאָדעוועט
מיט יאָרן בלוט און שווייס פון זייער מי.
— — — — — — — — — — — — — —
די שטערן האָבן נאָר געזען,
די שטילקייט פון דער נאַכט — געהערט:
פאַרגנבֿ׳ענען זיך ווייכע טריט
אויף אויפגעהאַקטער האַרטער ערד
פון שלאָפנדיקע פעלדער, סעדער, גערטנער;
שטערן האָבן נאָר געזען,
און ס׳האָט די נאַכט געהערט נאָר:
חיה׳ש אָטעם,
ציין־געקריץ,
אַ שאַרף געהאַק
און בלאַנק געבליץ;
אַ דין געקנאַק
פון ברעך און ריס;
אַ שדים־טאַנץ מיט הענט און פיס,
וואָס האָבן פייערן געוואָרפן
בלינדערהייט אויף יונגע שטאַמען, —
זענען ווי אויף הירשן־פיס
געשטאַנען ביימעלעך אין פלאַמען,
איבער וויאָרסטן, איבער מיילן —

ניסט צום אָפּגעלאָשן ווערן:
און עס האָבן זיך פּאָר צער
געלאָשן אייבּציקווייז די שטערן.

און דער טאָג האָט ניסט דערקענט,
וואָס ער האָט אָנגעטרויט דער נאַכט,
און ס'האָט באַגינען זיך געדאַכט,
אַז ס'וויל די זון אַליין
פאַר טרויער און פאַר צער, צוריק פאַרגיין...

נאָך שחיטה

ווי בלאַס, ווי שוואַך איז איצט דאָס שטאַרקסטע וואָרט
פון טרייסט — נאָך מאָרד, נאָך מאַסנמאָרד,
נאָך שחיטה —
איבער יונגעביימעלעך,
נאָר־וואָס אויפגעבליטע.

ווי בלאַס איז, און ווי שוואַך, דאָס טרייסט־וואָרט,
און ווי קליין איז איצט די גרעסטע שטראָף
פאַר די, וואָס האָבן אומבאַגנעדיקט זי פאַרדיגט, —
כאָטש ס׳האָבן פירער זיי, ווי שלעכטע פיטערער
פאַרפירט אויף פרעמדע פעלדער, ווי די שאָף,
און אין־דער־פינצטער, אין־דער־בלינד —
געהייסן צינדן, אונטערצינדן,
נעמען אויף צו הילף דעם ווינט
און — יידיש אָרעם גוטס,
און אויסגעווייבט פאַרמעג —
צו לאָזן איבער נאַכט,
מיט אַש און רויך אַוועק.

איז יעדע שטראָף איצט קליין,
און יעדעס טרייסטוואָרט שוואַך;
ווען צער מאַכט שטום ווי שטיין, —
איז אָרעם יעדע שפּראַך.

אין לאַנד פון אונדזער האָפענונג

אלכסנדר זײַד'ן

דאָס קלײנע לאַנד פון אונדזער גרויסער האָפענונג,
דאָס קלײנע לאַנד פון אונדזער גרויסער פרייד —
דאָס קלײנע לאַנד איז אונדזער גרויסער טרויער איצט,
אַ טיפער טרויער נאָך אַ נאָענטנס טויט.

דעם טויט דאָ זייעט אונדז דער שכן אונדזערער,
וואָס זיצט מיט אונדז אַ טיר דאָ ביי אַ טיר;
דער שכן אונדזערער, וואָס לעבט אין פינצטערניש
און קאָן אָן מעסער זיך נישט טאָן אַ ריר...

און ווען און וואָס ער טוט, איז נאָר ווייל „אַללאַ" וויל,
(צו מאָרד טראָגט יעדער מיט זיין גאָט אין האַרץ...)
און יאָרן — ציילן מיר, די טויט־פּאַרשניטענע,
וואָס ווערן יעדן טאָג געדעמט אין שוואַרץ.

די הימלען זענען ווייטער פול מיט בלאָקייטן
עס שיינט די זון, ווי שטענדיק בלענדיק, העל,
נאָר ס'גייט איצט גאַנצע טעג אַרום אַ ליכטיקער, —
דער טרויער אַרום יעדער טיר און שוועל;

ער קוקט מיט ווייי אַרויס פון יעדנס אויגן דאָ,
און פרעגט זיך אומבאַהאָלפן שטומערהייט:
ביסטו דאָס לאַנד פון אונדזער גרויסער האָפענונג?
ביסטו דאָס לאַנד פון אונדזער גרויסער פרייד?

פאַר וועלכע זינד — אַזוי פיל בלוט און פייער דיר?
וואָס קומט פאַר בויען אין דער מדבר — היים,

און פאַר אַרויסשלאָגן פון זאַמדן ברויט פאַר זיך,
און פון אַ שטיין אַ נאַקעטן — אַ בוים?

דער טרויער פרעגט, און ציילט די אומגעקומענע:
די מענטשן, ווי דיביימער, און פאַרקערט — — —
ער מעסט אַ יעדעס אָפּגעבערנטע תבואה־פעלד,
וואָס האָט געלאָזט נאָך זיך פאַרקוילטע ערד.

נאָר טראַקטאָרס וואַרפן איבער און צעאַקערן
אויפסניי די פעלדער, אבל׳דיקערהייט:
ווייל ס׳לעבן גייט, ווו לעבעדיקע לעבקען עס,
און לעבעדיקע דאַרפן שטענדיק ברויט...

תל־אביב, 1936

אבל׳דיק

אַן אבל איז היינט דאָ אין לאַנד יעדער יידישער פּויער,
אַן אבל, וואָס קאָן זיך קיין שבעה נישט זעצן אין טרויער,
נאָך לעבנס, נאָך לעבעדיק האָב: פעלדער גרינס, ווייץ און קאָרן,
נאָך ביימער, וואָס זענען פאַרברענט זיי און עוקר־געוואָרן.

און אבל׳דיק זענען אין לאַנד איצט די שאָפער און בויער,
וואָס האָבן קיין צייט נישט זיך שבעה צו זעצן אין טרויער —
בייטאָג אין וואַרשטאָטן, ביי טראַקטאָרס און אנדערע פליכטן, —
ביינאַכט אויף־דער־וואַך, קעגן פראים, וואָס קומען פאַרניכטן.

איז אבל׳דיק ס׳לאַנד, ווי דער בירגער, דער בויער און פּויער,
און אַלעמענס טרויער דאָ איצט, איז מיין אייגענער טרויער,
מיט וועלכן מען קאָן זיך קיין שבעה נישט זעצן און קלאָגן,
נאָר אַקערן טיפער — דאָס אויפגיין זאָל העכער נאָך שלאָגן.

נקמה

וואָס ווייסט אַ הונט דעם אונטערשיד
פון קריסט און ייד,
פון מוסולמענער און — בכלל —
פון ראַסנהאַס ביז גיפט און גאַל,
פון „ווייסע״, „שוואַרצע״, „ברוינע״,
וואָס דאָס ליכט — איז זייער שונא.

און דער הונט האָט נישט געוווסט,
אַז ס׳קאָן דער באַלעבאָס זיינער, דער ייד,
נישט איבערטרעטן מער די שוועל
פון אַבור־סיר —
דעם שכן זיינעם, שוין פון כמה יאָרן;
ס׳האָט דער כלב נישט געאַנט
פון ברענענדיקן צאָרן,
וואָס איז פּלוצלינג אויסגעבראָכן
קעגן באַלעבאָס זיינעם —
מצד דעם שכן;
נישט געוווסט: פאַרוואָס די בלאָע הימלען
ווערן שוואַרץ — בייטאָג, און רויט — ביינאַכט:
פון אונטערצינדונגען, פון איבערפאַל, פון שלאַכט.

און — ס׳איז דער הונט, ווי קיינמאָל גאָרנישט
(פון געוווינהייט שוין) — אַוועק אַליין
צום שכן אַבור־סיד, זיך שפּילן מיט די קינדער,
אָדער אָפּלעקן ביי אים אין הויף אַ ביין
(ווי אַלע מאָל), נאָר אַבור־סיד
האָט אויך אויף אים געקוקט שוין פיינטלעך,
ווי ער וואָלט געזען ביי זיך אַ ייד,

און אַבו־סיד באַשלאָסן האָט אים פּטר'ן.
ביז: איינמאָל, ביי ד'עם הונטס אַזאַ וויזיט,
האָט אַבו־סיד אַ כאַפּ־געטאָן אים פאַרן האַלדז —
דערשטיקט, און טויטערהייט —
צוריק אַרייַנגעוואָרפן אים צום ייד,
אויף יענער זייט פון פּלויט...

אונדזער שכן

אין אונדזער ברוינעם שכן מיט דער אָרעמער קעפּאיע און אַבאַיע —
האָט זיך אין אַ טאָג אַ שיינעם, אויפגעוועקט דער סטעפּ.
און אינעם סטעפּ — דער ווילדער מענטש — די חיה,
און דער שכן איז, נישט מיר, נישט דיר, אַרויס
מיט בליצנדיקע אויגן און מיט שטשירענדיקע ציינער,
קעגן אונדזער הויז,
און אָנגעהויבן צו באַוואַרפן אונדז מיט שטיינער,
און דערנאָך — געטאָן זיך פונעם אָרט אַ ריס,
און זיך אַריינגעריסן ווילד אין אונדזער גאָרטן,
און דאָס גרינס געגומען טרעטן מיט די פיס,
און וואָס ער האָט נישט מיט די פיס געקאָנט —
געריסן און געבראָכן מיט די הענט,
און וואָס ער האָט נישט מיט די הענט געקאָנט —
געלאָזט מיט פייער און פאַרברענט.

און אַז דער ברוינער שכן אונדזערער
האָט אָפּגעטאָן שוין, וואָס ער האָט געטאָן,
און איז, ווי קיינמאָל גאָרנישט, מיטן פּנים קעגן זון
געקומען צו דעם ברונעם אונדזערן נאָך וואַסער,
און מיר האָבן אים אַ פרעג־געטאָן: היתכן?
ס'טייטש?! — אַ שכן, נישט פון היינט אַ שכן —
גייט און נעמט — — —
און קומט נאָך אַן חרטה און באַדוירן — — —
און דער שכן האָט זיך ווי אַ קינד פאַרשעמט
און ווי אַ שעפּס פאַרלוירן,
און פון גלאַנציקן און קופּער־ברוינעם שטערן —
מיט אַן אַרבל זיך אַ וויש־געטאָן דעם שוויס,

און תמ׳עוואַט געשמייכלט מיט דער ציינער־ווייסקייט:
— הע! איך ווייס?!
נישט אַנדערש, נאָר אַ שד האָט מיך געטאָן אַ כאַפּ;
—איך ווייס?! — געקומען די שאַבאַב,
געזאָגט: גיי נעם, ס׳איז דיינס;
געזאָגט,
אַז אַלץ, וואָס איר פאַרמאָגט —
איז מיינס;
געזאָגט, אַז יידן — — —

האָבן מיר דעם שכן אונדזערן דערקלערט,
אַז ס׳איז זיין אומצוטרוי און שרעק פאַר אונדז אומזיסט,
אַז יידן ווילן זייער היים און זייער ערד,
און ערד, וואָס ליגט פאַרוואָרלאָזט און פאַרוויסט
און בעט זיך: נעמט, באַפרוכפּערט מיך, כ׳בין גרייט
צו צאָלן יעדן פאַר זיין מי, מיט ברויט —
איז דאָ געגוג, אַפילו דאָ אין קליינעם לאַנד,
ווו ס׳שטיקט און דריקט אי אונדז, אי אייך,
ווי מיט אַ שטיוול אויפן האַרץ — אַ האַנט,
אַ האַנט, וואָס שיצט נאָר ד י, וואָס זענען רייך.

דער שכן האָט געהערט, געהערט,
און זייטיק זיך פאַרקוקט,
און זייטיק זיך פאַרקלערט,
געטאָן פון צושטימונג אַ רויען בריל: אַהאַ!
צום סוף, דערמאָנט זיך אָן זיין פעטן בייכיקן עפענדי
און אַ שפּיי־געטאָן: אַ קעלב אַזאַ!..

אין בלוט און אין פייער

אין בלוט און אין פייער
קומט אויס אונדזער היים דאָ צו בויען,
אין בלוט און אין פייער —
צו לייגן די ציגל און טרעפּ,
און וואַקסן און שטייגן אויף זיי,
אין די הימלען די בלאָע,
וואָס ליגן צעפּלאַטערט אויף דעכער,
אויף טורעמס און קעפּ.

אין בלוט און אין פייער,
קומט אויס אונדז צו גיין אַלץ אַנטקעגן,
אין בלוט און אין פייער —
צו פירן דעם אַקער אין פעלד,
און וואַרפן, ווי בריקן —
געפּלאַסטערט צעלאָפּענע וועגן,
און פילן אין אויפטו —
דאָס ווערן די אַקס פון־דער־וועלט.

קליין איז דאָס לאַנד

קליין איז דאָס לאַנד פון מיין חלום,
נאָר גרויס האָט עס וווּנדער באַוויזן,
אַז ס׳קאָנען אַמאָל אויכעט שוואַכע,
געבויגענע — אויסוואַקסן ריזן,

ווי ס׳וואַקסן פון שטענגעלעך — דעמבעס,
וואָס ברעכן די ציין פון די זעגן,
און שטעלן דעם בליץ און דעם דונער —
דעם כוח פון וואָרצלען אַנטקעגן.

קליין איז דאָס לאַנד פון מיין חלום,
נאָר גרויס איז אין אים די דערוואַרטונג
פון די, וואָס זיי זענען געקומען
די סטעפּישע בערג אַ צעשפּאַר־טאָן,

און אויסגלייכן טאָלן פון אומקום,
און זומפּן פון שלענג און מאָסקיטן —
פאַרשיטן — עס זאָל אויף זיי ווערן
געאַקערט, געזייט און געשניטן.

קליין איז דאָס לאַנד פון מיין חלום,
נאָר גרויס די עקשנות און גלויבן
פון די, וועמען ס׳האָט דאָ דער ווילן
געזיכערט, געשטאַרקט און דערהויבן;

דערהויבן צו הייכן פון טורעמס
צעשטעלטע מיט באַכט־פּראָזשעקטאָרן,
צו זוכן די פיינט דאָ, וואָס שטעקן
ווי פעלדמייז אין ווייץ און אין קאָרן.

איבערפאַל

(פּאָעמע)

שפּעטע נאַכט,
ווי אָפּגעמעקט פון יעדן שפּור פון לעבן —
ליגט צעווישן באַרג און טאָל, דער קאָלעקטיוו,
ווי צוגעדעקט מיט פינצטערניש געדיכטער.
שטערן פּרוּוון לייכטן און באַלייכטן,
צינדן זיך און זשמורען ווי מיט אויגן,
לעשן זיך — דערטרונקען אינעם חושך.

טויבע שטילקייט —
ווי דעם אָטעם איינגעהאַלטן
וואָלט דער פינצטערער אַרום.
אַ ביקסן־שאָס, אַ הילך,
ווי ס'וואָלט פון בליי אַ טראָפּן —
דורכגעזעצט די נאַכט,
און ווי אויף שפּליטער־שטיקלעך
ערגעץ זיך צעשאָטן.
נאָכן ערשטן ביקסן־שאָס — אַ צווייטער,
נאָר אַ ווייטערער — געשיקט אַן ענטפער.
ווידער שטיל, נאָך שטילער ווי געווען,
און אין דער שטילקייט — דרעמלענדיקע אומרו.
פון דער פינצטער טיילט זיך אויס אַ סילועט:
אַ שומר מיט אַ ביקס,
נישט לאַנג נאָך אים — אַ צווייטער סילועט:
אַ צווייטער שומר.

ערשטער שומר: נו, ווי זעט עס אויס?
וועט גוויטיק זיין נאָך קוילן הייַנט,

צי ס׳וועט געננוג זיין ?..

צווייטער שומר: כ׳מיין אַז ס׳וועט נישט סטייען,
עס געפעלט מיר עפּעס נישט די שטילקייט,
שטיל אַזוי איז שטענדיק ערב עפּעס...

ערשטער שומר: זייער נאַכט היינט.
האָסט געזען אַ פינצטערניש ?!
דערצו די פייכטקייט —
ממש, עס צענעמט די ביינער,
ס׳מלבוש קלעפּט זיך מיר צום לייב שוין,
אויך די ביקס אין האַנט איז קלעפּיק,
ס׳איז אַ נאַכט אַזאַ, פּאָר פלינקע קעץ באָר
און פּאָר כיטרע פוקסן...

אַ שאַקאַל האָט זיך צעקלאָגט,
אַ צווייטער און אַ דריטער,
און נאָך זיי: אַ גאַנצע עדה —
קלאָגט א הונגעריק געקלאָג
אַריין, אין טויבער נאַכט.
אַ פלעמל פון אַ האַנטלאָמטערנע
שווימט פון ווייטנס, נאָענט פון דער ערד —
אַנטקעגןביידע שומרים.
ביידע בלייבן שטיל
און קוקן אין דערוואַרטונג
אויפן קומען פונעם פלעמל,
וואָס באַלייכט און וואַרפט אַ שאָטן
פון אַ מענטש, וואָס נענטערט אייליק.

איינער פון די שומרים: ווער איז ?

ענטפּער: איך פון דריטן פּאָסטן!
ס׳פלעמל לעשט זיך.
אין־דער־פינצטער:
דריטער סילועט וואַקסט אויס.
דער דריטער: (סאָפּנדיק און אײליק)
— פונעם צווייטן פונקט געקלונגען
האָט מען, אַז פאַראַן סימנים,
אַז מיר דאַרפן הײנט זיך ריכטן
אויף אַן איבערפאַל פון דרום,
און מען הייסט אונדז האַרט בײַם וועלדל
באַלד פאַרגרעסערן די שמירה.

צווייטער שומר: ס׳איז בייטאָג געווען שוין קענטיק,
ס׳האָבן חברה ביי דער אַרבעט
אויף די פעלדער, הײנט פאַרדעכטיקט —
ס׳ציען זיך פון קאַראַוואַנען,
באַרג־אַראָפּ־צו מיט דער וואַדי,
פול באַזעצט און אָנגעלאָדן
ווי צו אַ באַלאַגערונג:
מיט ווייב און קינד,
מיט זעק אויף רויב,
מיט בלעכן נאַפט
אויף אונטערצינדן...

ערשטער שומר (ווי צו זיך): דער טײוול ווייסט זיי,
וואָס דער סוף וועט זיין דערפון, און ווען?
נישטאָ שוין באַלד קיין כּוח אויף די פיס צו שטיין, —
פון וואַך־זיין און פון קעמפן מיט די כנופיות,
נאַכט נאָך נאַכט, חדשים לאַנג אַזוי!
דער דריטער שומר: כ׳מיין, ס׳איז נישט געוווּנטשן,

אַז מיר זאָלן אַלע דריי דאָ שטיין צוזאַמען,
לאָמיר זיך פונאַנדער — — —
(ענדיקט נישט דאָס וואָרט,
און אַלע דריי באַפאַלט אַ שווער אומהיימלעך שווייגן).
אויפן שוואַרצן פאָן פון־דער־נאַכט —
אַ פאַרדעכטיק רייטלען זיך,
ווי פון אַ זונאויפגאַנג;
די רויטקייט הייבט זיך,
שטייגט און שטאַרקט זיך,
פינצטערניש טרעט הינטערווייל־עכטס אָפּ
דאָס אָרט פאַר רויטקייט...

אויפגעלויכטן פון אַ שריפה —
שטייען הייזלעך, שטאַלן, שפּייכלערס.
אַן אַליאַרם פונעם זויפגלאָק.
אַ געלייף פון סילועטן.
ס׳הערן זיך די ביקסן־שלעסער.
ערשטער זאַלפּ, אַ צווייטער, דריטער,
קוילן בליצן אויף און קנאַלן,
רייסן אויף די נאַכט די טויבע,
און אַ טראַקטאָר קנאַקט און טראַסקעט
אויפן רויטן פעלד מיט תבואה,
רייסט און דישעט צו מיט גליבעס ערד —
דאָס פרעסנדיקע פייער...

— ביי דעם אָפּשיין פון דער שריפה —
ווי די צײנער קריצן שטיינדלעך
אונטער טריט פון די, וואָס טראָגן
דורכן הויף אַדורך אַ קרבן:
אַ פאַרוווּנדעטע שומרת.

זי — געהיטן האָט דעם גורן
און די ערשטע קויל געשיקט זיי,
ביז דער לעצטער קויל אין טאַש —
געפייערט און נישט אָפּגעטראָטן...

הויף ווערט ליידיק, שטיל און שטילער.
שיסעריי ווערט שוואַך און שוואַכער,
שאָסן איינצעלנע און ווייטע
קומען שוין ווי אָפּגעשלאָגן;
אויף דאָס פייער פאַלט און לייגט זיך,
און די רויטקייט — בלאַס און בלאַסער —
קריכט אינגאַנצן אָפּ פון הימל,
און אַ האַלבע נאַכט בלייבט ליגן
ווי אַן אויסגעברענטער שייטער...

ס׳פּיקט זיך שוין אויף טאָג.
אַ מאַטע בלאַסע בלאָקייט
גייט פאַרשלאָפן אויף אין האָריזאָנט.
די זון שלאָגט קוים זיך אָן אַן הימל,
ווי אָן שאָלעכטס פון אַן איי,
וואָס פּלאַצט, צעפאַלט,
און לאָזט אַרויס אַ נײַ־געבוירן לעבן.
— — — — — — — — — — — — — —

אַ געקריי, אַ הירזשעריי און קי־געמעק,
געגיי פון הייזער, צעלטן און באַראַקן,
ס׳קלאַפּן רעשיק מילכקאַנען, און ס׳קלינגען
ציימלעך, קייטלעך, רינגען פון געשפּאַנען;
ס׳איז דער הויף — נישט אויסגעשלאָפן — וואַך שוין
אינעם בלאָען טויאיקן באַגינען,

וואָס ער טריפֿט אויף אַלץ מיט טראָפּנס פֿייכטקייט,
פֿריש, ווי באָך אַ רעגן.

אינעם עסזאַל, ביי דער קיך,
אַרום דעם לאַנגן טיש ביי פֿרישטיק:
„חברה״ טיילן זיך מיט איבערלעבונג פֿון־דער־נאַכט,
און טומל הייבט זיך מיט דער פּאַרע
פֿון די טעלער, טעפּ און קריגלעך;
איינער פּאַלט דעם צווייטן אין די רייד אַריין,
אַ שטים פֿאַרשרייט אַ שטים,
ס׳האָט יעדער עפּעס צוצוגעבן,
צוצוגעבן, צוצוואַרפֿן
פֿאַרב צום בילד, און פֿייער
צו דער נאַכט־דערציילונג...

„ס׳איז געווען שוין איינמאָל פֿון אַ נאַכט!
עס האָט זיך זיי געלוינט דער עסק...״
„זיך געריסן ווי די לייבן
און געפּאַלן ווי די פֿליגן...״
„בלינדע זענען זיי, וואָס ווייסן זיי! —
מען הייסט זיי גיין, איז — גייט מען
פֿון די פֿירער אָפּגעקויפּטע,
פֿאַר אַ פּעקל סיגאַרעטן...״
„וואָלטן איינמאָל די עפּענדיס
כאַטש אַרויס מיט זיי צוזאַמען,
און פֿאַרזוכט אַ קויל אַ הייסע —
וואָלטן זיי געוווּסט, וואָס הייסט עס:
וואַרפֿן מענטשן בלינד אין פֿייער,
מענטשן, אַרבעט־מענטשן פּונקט ווי מיר
און — קאָנען זיין אונדז ברידער״.

„ס׳וועט נאָך דוי׳רן, לאַנג נאָך דוי׳רן,
ביז די בלינדע וועלן ווערן זעעוודיק,
און אָנהייבן פאַרשטיין אי אונדז, אי זיך אַליין...״
„פאַראַנען, צום באַדויערן, אַ צד ביי זיי,
און אויך אַ צד ביי אונדז,
און נאָך אַ דריטער צד״. —
די אַלע צדדים ווילן נישט
אַריינטראָגן קיין ליכט צו זיי,
עס לוינט זיי נישט, —
ווייל אין־דער־פינצטער
טוט זיך „שוואַרצע אַרבעט״ בעסער.
ס׳וועלן, ווער־ווייסט וויפל צייטן,
מוזן אָפּגיין נאָך אין בלוט...״

דער הויפגלאָק האָט אַ קלונג־געטאָן
און אָנגעזאָגט דעם אַרבעט־טאָג,
און „חברה״ זענען מיט די לעצטע ביסנס
פון דער קיך אין הויף אַרויס,
און פונעם הויף — ווי זעלנער זיך צעשאָטן
מיט די אַרבעט־כלים,
ווער, מיט טראַקטאָרס, ווי מיט טאַנקן,
ווער, צופוס, און ווער מיט פורן
זיך צעפאָרן, זיך צעגאַנגען
איבער טויאיק־פייכטע וועגן,
צו די פעלדער, צו די כרמים,
וועלכע ווילן גאָרנישט וויסן,
און זיי וואַרטן,
און זיי מאָנען:
בלוט און שווייס, פאַר ברויט און ברכה.

תל־אביב, 1937

געבוירט פון ישראל

א

געבוירט פון אַ לאַנד, איז געבוירט פון אַ קינד
אויף־דער־צייט אויפגעגאַנגען,
אַ קינד, וואָס מען מוז אַמאָל אָפּנעמען אויבעט מיט צוואַנגען.

מיט צוואַנגען —
נאָר, אָפּנעמען וועלן מיר אונדזערס — די ערד,
וואָס מיר האָבן שוין אויסגעלייזט,
אויסגעלייזט נישט מיט דער שווערד,
נאָר, געהייליקט מיט בלוט פון די בעסטע,
וואָס האָבן אַזוי ווי מיט כּישוף
פאַרוואַנדלט אַ מדבר אַ טויט׳ס —
אין אַ בליענדיק ייִדישן ישוב,
מיט זוניקע דערפער און שטעטלעך,
מיט שטעט פון פאַרנעם און פאַרמעסטונג,
מיט שווונג און מיט פּלי אין די הימלען —
אויף אַ יסוד ווי אַ פעסטונג,
וואָס אויסהאַלטן וועט ער און ביישטיין
דעם גרעסטן, דעם שווערסטן נסיון
פון גורל־באַשטימונג, דער גורל
אין אייגענע הענט פון פאַרטרויען.

געבוירט פון אַ לאַנד, איז געבוירט פון אַ קינד
אויף־דער־צייט אויפגעגאַנגען,
אַ קינד, וואָס מען מוז אַמאָל אָפּנעמען אויבעט מיט צוואַנגען.

ב

אַ רוקזאַק מיט צידה־לדרך, אַ דעק —
אין־דער־נאַכט זיך צו שיצן פאַר פייכטקייט און קעלט:
גייען מחנות אַוועק, אויף שמירה אַוועק,
און רוקן אַרויס זיך צו גרענעץ פון פעלד,
און צו ישוב פון ווייטסטן, פאַרוואָרפנסטן העק,
ווו מען האַלט נאָך ביים אָנהייב, ביי בראשית פון וועלט.

די היטער, דאָס זענען די בויער פון לאַנד,
די קענער פון יעטוועדע סטעזשקע און בוים,
פון יעטוועדן שטיין, און דעם אונטער־דעם־שטיין,
ווו עס לויערט דער פיינט, ווי אַ שלאַנג — איינגעהיים.

די היטער, דאָס זענען די זין פונעם לאַנד,
די זין און די טעכטער אויף וועמען ס׳קוקט אויס
אַ פאָלק ביזן גאַרטל דערטרונקען אין בלוט —
אויף היילונג, אויף גאַנץ־זיין, אויף שטאַרק־זיין און גרויס.

ג

ווי ס'איז מיר דערווידער אַ יעדע כלי־משחית, און ס'קלינגען מיט שפּאָרן,
ווי ס'איז מיר אַ יעדנס געפּאַך מיטן שווערדל — דערווידער, —
דאָך בענטש איך פון האַרצן די הענט דאָ, די הענט פון די ברידער,
וואָס קאָנען (ווען גויטיק איז) נעמען און האַלטן געווער,
און זיך אומגיין דערמיט, ווי אין פעלד, מיטן פּיאָש און מעדר.

ווער ס'פּאַרשטייט נישט די שפּראַך פון דער מי, וועלכע שאַפט,
און צו וועמען עס ווערט נישט דאָס האַרץ, נאָר די קראַפט
פון דער פויסט, וואָס צעברעכט,
פונעם כוח, וואָס שטערט, —
דאַרף מען רעדן צו אים אין זיין אייגענער שפּראַך:
מיט דער שאַרף פון דער שווערד,
און מיט פייער אַ סך,
מיט פייער פון „ברען" און פון „סטען" און באַגאַן,
און פון יעדע כלי־משחית, וואָס איז נאָר פאַראַן
און — איז מיר דערווידער;
און נאָכאַמאָל זאָג איך: געבענטשט זאָלן זיין דאָ די הענט פון די ברידער,
וואָס קאָנען (ווען נויטיק איז) נעמען און האַלטן געווער,
און זיך אומגיין דערמיט, ווי מיט האַמער און סערפּ, ווי מיט פּיאָש און מעדר.

ד

דער „דאָרטן" זאָל אונדז דאָ נישט איבערחזרן זיך ווידער —
דאַרף ביישטיין אונדז דער קאַמף־גייסט פון די געטאָגראַדער ברידער,
וואָס האָבן ביז צו אומקום זיך געשלאָגן פאַר באַפרייאונג, —
ווי אונדז קומט אויס דאָ שלאָגן זיך, פאַר אויפקום און באַנייאונג.

זאָל ביישטיין אונדז דער גייסט פון זיי, די געטאָ־מאַקאַבעער,
וואָס האָבן מיטן אויפהייבן די פאָן פון קאַמף פון זייער, —
דערהויבן זייער גבורה צו אַ קדושה פון אַ גלויבן,
און פאַלנדיק — די הייליקייט פון מענטש אַרויסגעהויבן.

ה

פאַרנט — דער שונא פון סטעפּ און פון מדבר,
פון הינטן — דער שונא, וואָס שטאַמט פון פּיראַטן,
צווישן צוויי פייערן — אונדזערע יונגען,
אונדזערע טייערע, גאָלדענע יאַטן. —

גייען זיי, גייען אויף בערג און אין טאָלן,
ווי ס'לעבן וואָלט גיין מיטן טויט זיך פאַרמעסן;
גייען, פאַרגייען אין האַרץ פון די באַנדעס —
אויפרייסן זיי אין די פינצטערע נעסטן.

אונדזערע וואַרטן נישט אַפּ זייער קומען
אויף מאָרד און אויף רויב, צו די יידישע וועגן;
אונדזערע וואַרטן נישט, אונדזערע גייען,
גייען זיי דרייסטע, בעוואַגטע אַנטקעגן.

ו

עס ווײנען נישט בײַ אונדז דאָ טאַטע־מאַמע,
ווען ס׳גייען זײַן (אויף אייניקע) אַוועק,
פֿאַרטיידיקן דאָס לאַנד, ווען ס׳שטייט אין פֿלאַמען
מיט בלוטיק־אויסגעהאָרעוועט פֿאַרמעג.

זיי ווײנען נישט (מ׳איז דאָ נישט לײַכט אויף טרערן),
דאָס רײַסן שטיין און פֿעלז, מאַכט האַרט און קאַלט,
און ס׳איז זיך קינד און קייט דאָ גרייט צו ווערן,
און שלאָגן זיך מיט יעדן, וואָס באַפֿאַלט.

איז — ווײנען נישט בײַ אונדז דאָ טאַטע־מאַמע,
ווען ס׳גייען זײַן, וואָס ווייסן נישט פֿון שרעק —
אַרויס — די שׂריפֿות לעשן און די פֿלאַמען,
אַרויס — אַנטקעגנגיין דעם פֿײַנט אין וועג.

זיי ווײנען נישט, כאָטש ס׳ליגט זיי אין די אויגן
דער צער און ליבע צו די זין פֿון לאַנד,
וואָס האָט אין בוי, אַ נײַעם דור דערצויגן,
אַ דור, אויף פֿעלזיק־האַרטן ווידערשטאַנד.

פּלמ״ח

פון שטאָט און דאָרף; פון פעלד און פון פאַבריק —
די ייִנגסטע זענען זיי אין אונדזער וואַך,
די ייִנגסטע אויך אין אונדזער קאַמף און קריג.
די ייִנגסטע און געוואַגטסטע: דער פּלמ״ח.

זיי זענען אַלע קינדער נאָך כמעט,
מיט קעפּ מיט ווינט־צעקעמטע, שוואַרץ און בלאָנד,
און ס׳וואַרפט זיך אין די אויגן אַזאַ יאָט,
וואָס איבערקערן וואָלט אַ וועלט געקאָנט...

די ייִנגסטע זענען זיי — אין עול געשפּאַנט,
נאָר ס׳שלאָגט פון זיי מיט לעבן, וואָס איז פריי
און איז זיי טייער, ווי דאָס פאָטערלאַנד,
פאַר וועלכן ס׳איז זיך מקריב־זיין כדאַי.

זיי זענען אונדזער אויג אין קאָפּ אַצינד,
און ס׳ווינטשט זיך ס׳לאַנד אַזעלכע זין אַ סך,
ווייל שונאים האָבן מיר, נאָך מער ווי הינט,
איז אונדזער טרייסט: די גבורה פון פּלמ״ח.

כביש פון גבורה

איך זינג איצט און באַזינג אַ וועג אַ נייעם:
„דער כביש פון גבורה", קיין ירושלים,
די שטאָט וווּ ס'האָט מיט קאַלטן בלענד און שימער —
אַ וועלט, פאַרמשכנט אירע הייליקטימער.

זאָל זיין אונדז הייליק אויך דער וועג דער נייער,
דער כביש, וואָס ס'האָבן אונטער שונא'ס פייער
פאַרלייגט אים, אונדזערע געוואַגטע יונגען,
פון וועמענס האַרטקייט — שטאָל איז אָפּגעשפּרונגען.

זיי האָבן קייטן בערג מיט בראשית־שטיינער,
ווי דורכגעביסן מיט עקשנות־ציינער,
געצוווּנגען אויך דעם טויט זיך אונטערגעבן
פאַר זייער פלאַמיק־אויפגעגאַנגען לעבן.

דער „כביש פון גבורה" איז אונדז אַלט־באַקאַנט שוין,
אַזעלכע וועגן האָט אַ סך דאָס לאַנד שוין —
אויף מדבר־זאַמדן ווייכע, און אויף ברילעס
פון פעלזיק סטעפּ — צעוויקלט ווי מגילות.

צערוקט אייך, וועגן קיין ירושלים!
צערוקט אייך, מאַכט אַ וועג — דעם וועג דעם נייעם,
וואָס האָט ווי איבער נאַכט, זיך דורכגעריסן
דעם שונא — פאַר דער נאָז, די בערג — צופיסנס.

תל־אביב 1948

אין־דער־פרעמד

כ׳בין ווידער אין־דער־פרעמד אַצינד, נאָר ס׳שרעקט מיך שוין נישט אָפּ
די קעלט אירע, און כ׳פּאַל פאַר איר ביי זיך שוין נישט אַראָפּ,
מיך וואַרעמט דאָס געפיל, וואָס שטאַרקט און לאָזט נישט פאַלן מיך:
ס׳געפיל, אַז איך האָב אויך אַן אייגן היימלאַנד הינטער זיך.

מיין היים איז קליין, מען קאָן זי פון־דער־הויך אינגאַנצן זען,
נאָר וואונדער איבער וואונדער האַלט אין איר אין איין געשען,
און ס׳גרעסטע וואונדער איז אין איר: דער אויפגאַנג פון אַ דור,
וואָס האָט דעם חלום פון זיין פאָלק פאַרוואַנדלט אין אַ וואָר.

און זי, די וואָר די זוניקע, וואָס וואַרעמט אין־דער־פרעמד,
ווי אויפן לייב דער מאַמעס מיטגעגעבן קלאָרע העמד —
זי פיר איך איצט אין וועג מיט זיך, ווי ס׳פירט אַ פרומער ייד
אַן אָפּגעהיטענער, דעם טלית מיט די תפילין מיט.

פּאריז 1950

צוריק צו מיין היימלאַנד

ס׳איז אומעטום גוט, אין־דער־היים אָבער — בעסער.
ס׳איז אויגוסט. דער ים וויקלט ווייך זיך פונאַנדער,
און ס׳שניידט זיך די שיף, ווי אין פוטער אַ מעסער,
און פירט מיך צוריק פון־דער־פרעמד און פון וואַנדער;

צוריק צו מיין היימלאַנד מיט וואָס כ׳האָב געשלאָסן
אַן אייביקן בונד שוין, אויף טויט און אויף לעבן, —
כאָטש כ׳האָב צו איר טענות מיט טויזנט פאַרוואָסן,
וואָס איך קאָן אַליין דעם באַשייד אויף זיי געבן.

מיין היימלאַנד איז אָרעם און קאָן נאָכנישט נערן
און שטילן דעם הונגער פון אַלע, וואָס קומען
מיט אָפּפלוס פון בלוט און מיט צופלוס פון טרערן,
וואָס מאַכן נאָר ביטער און זאַלציק דעם גומען.

מיין היימלאַנד איז אָרעם, נאָר שיין און דערהויבן,
און יום־טוב׳דיק אויכעט אין נויט און אין מאַנגל, —
געשפּייזט און געקרעפטיקט פון אַלעמענס גלויבן,
אַז ס׳וועט אונדז כדאַי־זיין דער קאַמף און געראַנגל.

אויף דער שיף „קדמה״
אויגוסט 1950

אין לאַנד פון מיין ווידערגעבורט

אברהם סוצקעווער

דאָס ערשטע היים־ליד האָב איך אויפגעזונגען דאָ — אין עמק —
(ווען ס׳לאַנד האָט נאָך קיין ייִדיש־זינגער נישט געהאַט),
ווען אַלץ איז נאָך געלעגן ווי אין בראשית, רוי און ליימיק,
זאַמדיק, ווי דער נגב איצט, און פעלזיק ווי אילת;

ווען סטעפּ און מדבר האָט מיט טויט געדראָט פון אַלע זייטן,
געדראָט פון יעדע הייך, פון יעדע טיף און פלאַך,
און נישט געוועזן איז ווער ס׳זאָל קומען צו־דער־צייט פאַרבייטן
און אַראָפּנעמען אַ מידן שומר פון־דער־וואַך.

אין יענער צייט האָט מיך דאָס לאַנד צום צווייטן מאָל געבוירן,
געוואָרן מיר אַ מאַמע — זי, די מאַמע־ערד,
וואָס האָט יאָר־טויזנטער געהאַט די פּרוכטבאַרקייט פאַרלוירן,
און פאַרקאַלכט — געלעגן טרוקן, דאַר און איינגעצערט.

אין יענער צייט איז אויפגעגאַנגען דאָ, ווי ס׳ווייץ און קאָרן
פון ערשטן אויסגעבענקטן, אויסגעקוקטן שניט —
אַזאַ געזאַנג מיינס, וואָס וואָלט קיינמאָל נישט געהערט געוואָרן
דאָרט, וווּ כ׳האָב געשטעלט די ערשטע זינגענדיקע טריט.

די טריט, די היימלאָזע, וואָס האָבן אין־דער־פרעמד, דער קאַלטער,
געפירט צום וועג צום ווינטיקן פון נע־ונד;
איצט זינג איך נאָך, ווייל כ׳האָב מיין טרויעריקער היים מיין אַלטער
אויסגעביטן אויפן לאַנד פון נגב און אילת.

*

דאָס זינג איך דיר, דעם דיכטער פונעם ווילנער געטאָגראַד,
געקומען שוין אויף אייגענע אַרויסגערוקטע פּראָנטן,
וואָס האָבן ס׳לאַנד אַ שפּאַר־געטאָן צום ים־סוף, צו אילת,
און ווי יריעות — אויפגעוויקלט נייע האָריזאָנטן
פאַר ניי פאַרנעם, פאַר ניי פאַרמעסט, פאַר נייעם הויכן פלי,
און פאַר דערגרייכונגען וואָס דאַרפן נייע אָדלער יונגע;
זיי דאַרפן הענט פון היים־פאַרליבטע, דאַרפן זייער מי,
און דיין געזאַנג, וואָס קיינער דאָ, ביז דיר — האָט נישט געזונגען.

תל־אביב 1951

*

כ׳האָב זינגענדיק שוין ערגעץ־ווו געזאָגט:
מיין פאָטערלאַנד איז דאָרט ווו מענטש איז פריי;
איצט זאָג איך עס, מיין פאָטערלאַנד, צו דיר,
צו דיין געבוירן־ווערן אויף־דאָסניי —
נאָך יאָרן טויזנטער, וואָס זענען אין פאַרשעמונג
פון פאַרוויסט־זיין און פאַרוואָרלאָזט־זיין — פאַרביי.

„מיין פאָטערלאַנד איז דאָרט ווו מענטש איז פריי״
זאָל פרייהייט, גלייכהייט — זיין דיין העכסט געבאָט,
וואָס אייביק היט איך אים,
און דין אים אייביק טריי,
ווי ס׳היט און דינט אַ גלויביקער, צו גאָט.

אינהאַלט:

אין זוניקן לאַנד

גאָלדענע זאַמדן

מיט לענדער גלייך

אונטער פייער

אראבישע ווערטער:

דזשאַרע	ליימענע קרוג
סאַליעם אלעקום, כאַוואַדזשאַ	שלום עליכם, הער
אַללאַ	גאָט
קיף כאַליאַק דזשעדאַ	וואָס מאַכסטו, העלד
פאַראַס	רייט־פערד
אַבאַיע	לאַנגע אַראַבישע פעלערין
קעסאיע	אַראַבישער קאָפּ־טוך
זיפזיף	שטיין־זאַמד
נעבי מוסאַ	אַראַבישער יום־טוב: נביא משה
ראַמאַדאַן	יום־טוב פון 40 פאַסט־טעג
יאַהודיע	אַ יידישע פרוי
מאַסקאַב	מאָסקווער
אַיוואַ	יאָ
אַבו־אַבו	טאַטנס טאַטן
אַלמאַניאַ	דייטשלאַנד
באַלאָניאַ	פוילן
עפענדי	פריץ, ערד־באַזיצער
כילפע	מין ווילדגראָז
אינדזשיל	מין ווילדגראָז
באַיאַרע	יונגער פרדס
מאַפיש מאַסאַרי	נישטאָ קיין געלט
טאַריפע	אַ האַלבער פיאַסטער
פאַנטאַזי׳אַ	פייערלעכקייט
פעלאַך	פויער
טומבאַ	מין אַראַבישער טאַנץ
כאַכאַראַ	מין הויט־קראַנקהייט, צרעת
שאַבאַב	בחורים, יונגען
קעלב	הונט
וואַדי	ערד־פאַרטיפונג, טאָל

פון זעלבן מחבר — דערשינען:

סערגיי יעסענין (געקליבענע לידער)	ווארשע 1933
מן המנא (שירים)	תל־אביב 1944
פון ערשטן שניט (לידער)	תל־אביב 1945/6
איבערבלייב (ליד־ער)	תל־אביב 1949
אן עלנד הויז (דערציילונגען)	תל־אביב 1950
פרוכט פון ווינט (געקליבענע לידער)	יאָהאַנעסבורג 1952
מיין שיר השירים (לידער פון ליבשאפט)	תל־אביב 1953